

gemeente
Oost Gelre

Programmabegroting 2027-2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Bestaand beleid 2027 versus 2026	5
Voorstellen van nieuw beleid	7
Financieel begrotingsresultaat 2027	9
Incidentele baten en lasten bestaand beleid	10
Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	11
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, financiering en investeringen	12
Meerjarenbeeld	13
Meerjarenperspectief 2027-2030	15
Reservepositie	17
Begroting 2027 versus begroting 2026	19
Verbonden partijen	22
Beleidsbegroting - programmaplan	23
Programma 1 - Sterke economie en wonen in balans	23
Werken en ondernemen	23
Wonen voor iedereen	24
Beleidsindicatoren	26
Middelen: wat mag het kosten?	26
Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027	29
Programma 2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving	30
Kansengelijkheid en bestaanszekerheid	31
Inclusieve gemeente met veerkrachtige inwoners	32
Ruimte voor ontmoeten, ontwikkelen en meedoen	33
Veilig samenleven	34
Beleidsindicatoren	35
Middelen: wat mag het kosten?	36
Voorstellen nieuw beleid voor het jaar 2027	39
Programma 3 - Leefomgeving in balans	41
Vitaal platteland	42
Klimaat, water en groen	44
Bereikbaar en veilig onderweg	45
Betaalbare energie	47
Beleidsindicatoren	48
Middelen: wat mag het kosten?	48
Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027	50
Programma 4 - Dienstbaar en verbonden	53
Dienstverlening	53
(digitale) organisatie	56

Beleidsindicatoren	57
Middelen: wat mag het kosten?	58
Voorstellen voor nieuw beleid voor het jaar 2027	59
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, heffing VPB en onvoorzien	62
Paragrafen	64
Inleiding	64
Paragraaf 1: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	64
Paragraaf 2: Verbonden partijen en participaties	78
Paragraaf 3: Bedrijfsvoering	93
Paragraaf 4: Financiering	99
Paragraaf 5: Onderhoud kapitaalgoederen	103
Paragraaf 6: Grondbeleid	107
Paragraaf 7: Lokale heffingen	110
Paragraaf 8 : Wet Open Overheid	118
EMU-saldo	120
Geprognostiseerde balans	122
Bijlagen	125
Bijlage 1: Voorstellen van nieuw beleid voor de periode 2027-2030	125
Bijlage 2: Bijlage bij paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	162
Bijlage 3: BBV Beleidsindicatoren	163
Bijlage 4: Lijst met afkortingen	166

Bestaand beleid 2027 versus 2026

In deze paragraaf geven we op hoofdlijnen de afwijkingen tussen de Programmabegroting 2027 en Programmabegroting 2026 weer.

Bedragen x € 1.000

De bedragen uit de jaarrekening 2025 en begroting 2026 zijn voor het beeld weergegeven in de programma indeling begroting 2027

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
1.	-5.432	3.987	-1.445	-6.620	3.278	-3.342	-4.048	3.160	-888
2.	-58.578	14.775	-43.803	-63.033	12.291	-50.742	-61.093	12.032	-49.061
3.	-19.111	9.240	-9.871	-21.970	8.679	-13.291	-19.472	8.631	-10.841
4.	-5.465	2.596	-2.869	-4.903	838	-4.065	-4.687	807	-3.880
Algemene dekkingsmiddelen	612	77.803	78.415	1.037	78.612	79.649	-977	81.964	80.987
Overhead	-13.569	301	-13.268	-15.605	364	-15.241	-15.150	273	-14.877
Onvoorzien	0	0	0	-67	0	-67	-68	0	-68
Heffing Vennootschapsbelasting (VPB)	-78	0	-78	-20	0	-20	-11	0	-11
Saldo van baten en lasten	-101.622	108.702	7.080	-111.181	104.062	-7.119	-105.505	106.867	1.361
Mutaties reserves programma 1	-332	1.216	884	0	2.498	2.498	0	0	0
Mutaties reserves programma 2	-1.032	1.215	183	0	2.353	2.353	0	224	224
Mutaties reserves programma 3	-929	22	-907	0	1.764	1.764	0	0	0
Mutaties reserves programma 4	-5.097	6.168	1.071	-9.254	9.986	732	-1.182	725	-457
Geraamd resultaat	-109.012	117.323	8.311	-120.435	120.663	228	-106.687	107.816	1.128

Wat u in bovenstaande tabel kunt herleiden, is het structurele begrotingsresultaat voor 2027. In dit begrotingsresultaat is rekening gehouden met de verwachte inflatie voor 2027.

Onderstaande vergelijking is gebaseerd op het structurele begrotingsresultaat 2027 en 2026.

De Programmabegroting 2026, inclusief wijzigingen	€ 228.000
--	-----------

De Programmabegroting 2027 bestaand beleid	€ 1.128.000
---	-------------

De afwijkingen ten opzichte van de programmabegroting 2026 vloeien voort uit het nieuw beleid 2026 en de wijzigingen van de bestuursrapportage 2026.

Voorstellen van nieuw beleid

De voorstellen voor nieuw beleid worden onderverdeeld in voorstellen die reeds met de kadernota aan u zijn voorgelegd en nieuw beleid. Beide leiden tot het volgende beslag op middelen. In bijlage 1 vindt u de uitwerking van de voorstellen van nieuw beleid per programma.

Investeringsniveau (x € 1.000)

Programma	2027	2028	2029	2030
1. Sterke economie en wonen in balans - nieuw	0	0	0	0
1. Sterke economie en wonen in balans - prog. begr. 2026	0	0	0	0
2. Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving - nieuw	675	0	0	0
2. Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving - prog. begr. 2026	0	0	0	0
3. Leefomgeving in balans - nieuw	2.275	0	220	5.930
3. Leefomgeving in balans - prog. begr. 2026	7.372	7.760	8.730	4.020
4. Dienstbaar en verbonden - nieuw	160	0	0	0
4. Dienstbaar en verbonden - prog. begr. 2026	35	0	0	0
Totaal investeringsniveau nieuw beleid	10.517	7.760	8.950	9.950

Budgettaire lasten (x € 1.000)

Programma	2027	2028	2029	2030
1. Sterke economie en wonen in balans - nieuw	105	105	65	65
1. Sterke economie en wonen in balans - prog. begr. 2026	802	490	50	50
2. Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving - nieuw	1.390	1.548	569	569

Programma	2027	2028	2029	2030
2. Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving - prog. begr. 2026	681	353	0	0
3. Leefomgeving in balans - nieuw	585	377	377	731
3. Leefomgeving in balans - prog. begr. 2026	458	704	1.011	1.586
4. Dienstbaar en verbonden - nieuw	515	475	475	475
4. Dienstbaar en verbonden - prog. begr. 2026	119	18	8	8
Totaal budgettaire lasten nieuw beleid	4.655	4.070	2.555	3.484
Dekking uit reserves	3.130	1.636	0	0
Dekking uit voorziening riolering	71	197	326	589
Dekking uit bestaande middelen (AZWA*)	194	326	0	0
Totaal dekking t.l.v. reserves & voorzieningen	3.395	2.159	326	589
Netto budgettaire jaarlasten nieuw beleid	1.260	1.910	2.227	2.894

*) AZWA: aanvullend zorg- en welzijnsakkoord

Financieel begrotingsresultaat 2027

Op basis van de Programmabegroting 2027, voorstellen van nieuw beleid (besluit en noodzakelijk) en het dekkingsplan ontstaat het volgende financiële beeld voor het jaar 2027 (x € 1.000).

Financieel resultaat bestaand beleid programmabegroting 2027	€ 1.128
Inflatoire verhoging ozb en leges	€ 180
BTW compensatiefonds	€ 324
Structureel resultaat bestaand beleid	€ 1.632
Voorstellen van nieuw beleid 2027	€ -1.260
Subtotaal	€ 372
Structureel dekkingsplan 2027	€ 0
Voordelig begrotingsresultaat 2027	€ 372

Ten opzichte van de kaderbrief is het financieel positiever voor het jaar 2027. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de gunstige bijstelling van het gemeentefonds voor 2027 in de meicirculaire 2026. Echter vanaf 2028 zijn er nog steeds diverse onzekerheden over de hoogte van het gemeentefonds. Dit leidt ertoe dat het begrotingsresultaat voor 2028,2029 en 2030 negatief is op basis van huidige gegevens.

Incidentele baten en lasten bestaand beleid

De incidentele baten en lasten in bestaand beleid zijn gering.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Onderstaand overzicht geeft u inzicht in de structurele mutaties van de reserves. De belangrijkste mutatie betreft de bespaarde rente (x € 1.000).

	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Bespaarde rente reserves	-1.182	654	-528
Kapitaallasten school Flierbeek en Hamalandschool, reserve onderwijshuisvesting (mutatie loopt af in 2036)	0	123	123
Afschrijving herinrichting gemeentehuis	0	37	37
Kapitaallasten woningen Tongerlosestraat	0	33	33
Kapitaallasten pand Winterswijkseweg 37	0	49	49
Totaal	-1.182	896	-286

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, financiering en investeringen

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overeenkomstig de artikelen 20 en 22 van het BBV dient afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Alle bedoelde verplichtingen zijn in de exploitatiebegroting verwerkt. De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die niet jaarlijks terugkeren of niet van vergelijkbaar volume zijn, betreft de onttrekkingen uit de pensioenvoorziening voormalig wethouders en de voorzieningen RVU. De mutaties worden jaarlijks bepaald en de hoogte van de voorziening is toereikend om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Financiering

De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van de omvang van de leningenportefeuille (het lange vreemd vermogen). Gedetailleerde informatie over financiering, treasury, leningenportefeuille etc. is opgenomen in de zogenaamde paragraaf financiering binnen deze programmabegroting. Tevens laat de geprognoseerde balans de verwachte financieringsbehoefte zien de komende jaren.

Investeringsen

Investeringsen hebben als kenmerk dat zij duurzaam zijn. Een investering gaat meerdere jaren mee. Op het moment dat een investering plaatsvindt (aanschaf c.q. bouw van een object) worden de uitgaven gedaan. Deze uitgaven leiden echter niet direct tot lasten in de exploitatiebegroting. Toerekening van de kapitaallasten (afschrijving en rentekosten) vindt voor de eerste keer plaats op moment dat de investering is opgeleverd. Het aantal jaren dat de kapitaallasten worden toegerekend is afhankelijk van het soort investering.

Met het vaststellen van deze programmabegroting autoriseert de raad de investeringen uit de jaarschijf 2027. In het onderdeel "voorstellen van nieuw beleid" zijn de totale investeringskredieten en budgettaire lasten opgenomen per jaarschijf. In bijlage 1 zijn alle voorstellen van nieuw beleid voor de periode 2027-2030 opgenomen.

Meerjarenbeeld

In de Meerjarenbegroting hanteren wij de volgende uitgangspunten:

Ontwikkeling prijsstijgingen en loonkosten

In de Meerjarenbegroting houden wij rekening met constante prijzen. We houden dus geen rekening met inflatie en loonsomontwikkeling. In de begroting 2027 is voor aanvaard / bestaand beleid een algemene prijsontwikkeling van 2% gehanteerd.

In de samenstelling van de begroting 2027 worden de salarissen van de begroting 2026 als uitgangspunt genomen. Voor 2027 wordt vooralsnog een loonkostenontwikkeling verwacht van 4,2 % ten opzichte van de salarissen uit de begroting 2026. Dit indexpercentage is gehanteerd vanuit de meicirculaire 2026; loonvoet sector overheid. De CAO gemeenten 2025-2027 is van kracht tot 31 maart 2027.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Zoals gebruikelijk is de meicirculaire gehanteerd voor de berekening van de algemene uitkering in deze programmabegroting. De belangrijkste ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

Ten opzichte van de begroting 2026 stijgt de algemene uitkering in 2027 met € 2,6 miljoen. Daar staat tegenover dat zowel de decentralisatie-uitkeringen als de integratie-uitkering sociaal domein met bijna € 400.000 dalen. De daling van de integratie-uitkering betreft de rijksbijdrage WSW als gevolg van de afname van het aantal WSW-medewerkers. Dit leidt tevens tot lagere personeelskosten voor de WSW.

De meest opvallende ontwikkeling is de verschuiving van de daling van de algemene uitkering naar 2028, het nieuwe ravinjaar. Door het doorschuiven van rijksbezuinigingen, met name binnen het sociaal domein (jeugd en Wmo), van 2026 naar 2028 wordt het financiële vraagstuk naar de toekomst verplaatst. Op dit moment is nog onduidelijk welke maatregelen het Rijk gaat treffen om deze besparingen te realiseren.

Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota 2025 aanvullende maatregelen voor de jeugdzorg aangekondigd waarvoor gemeenten onder voorwaarden stelposten mogen opnemen. Het betreft de maatregelen 'verkorten van de trajectduur' en 'de eigen bijdrage jeugdzorg'. De daarmee samenhangende besparing van het Rijk is ook verwerkt in de meicirculaire 2026. Voor Oost Gelre leidt dit vanaf 2028 tot een verlaging van de algemene uitkering van € 497.000. Hiervoor is een stelpost opgenomen in de meerjarenraming.

Huishoudelijke hulp

In de meicirculaire 2026 is een voorgenomen wijziging verwerkt waarbij de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp binnen de Wmo 2025 per 1 januari 2029 komt te vervallen. Hiermee is landelijk een uitname van € 1,4 miljard uit het gemeentefonds gemoeid. Voor inwoners die niet zelf in huishoudelijke hulp kunnen voorzien, blijft een vangnet bestaan. Hiervoor wordt vanaf 2029 landelijk € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

De hiervoor benodigde wetswijziging is op dit moment nog niet vastgesteld. Voor Oost Gelre leidt verwerking van deze wijziging in de meicirculaire tot een verlaging van de algemene uitkering van circa € 2,2 miljoen. De toevoeging voor het vangnet bedraagt circa € 658.000. Per saldo resulteert dit in een financieel nadeel van afgerond € 1,5 miljoen. Gezien de onzekerheid over de definitieve besluitvorming en de uiteindelijke financiële gevolgen voor gemeenten is vanaf 2029 een stelpost van € 1,5 miljoen opgenomen in de meerjarenraming. Hiermee wordt de voorgenomen wijziging voorlopig budgettair neutraal verwerkt.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

In de meicirculaire 2026 zijn voor 2027 middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van klimaat- en energietaken (CDOKE). Gemeenten mogen de in 2027 ontvangen basisfinanciering vanaf 2028 structureel ramen. Voor Oost Gelre is daarom vanaf 2028 een structurele stelpost van € 1,0 miljoen aan verwachte CDOKE-middelen opgenomen. Hiertegenover zijn in de begroting ook de bijbehorende lasten voor de uitvoering van klimaat- en energietaken verwerkt.

Belastingdruk

Wij houden vanaf 2027 rekening met een jaarlijkse trendmatige verhoging van 2% voor de onroerendezaakbelasting (OZB) ad € 150.000. Er wordt geen extra verhoging voorgesteld.

Jaren 2028-2030

Voor de jaren 2027-2029 wordt gewerkt met constante prijzen.

In het voorstel dat voorligt, worden de jaren 2028, 2029 en 2030 met een negatief saldo gepresenteerd, zoals ook het advies van de VNG luidt. Deze negatieve saldo's in de meerjarenraming komt door de verschuiving van het ravijnjaar van 2026 naar 2028.

Afwijking programmabegroting 2027 – 2030 ten opzichte van programmabegroting 2026 – 2029

Ten opzichte van programmabegroting 2026 – 2029 zien we een verslechtering van de financiële positie voor 2028 e.v. van ruim € 1 miljoen. Deze verslechtering wordt veroorzaakt door een lagere algemene uitkering onder meer door het accres en onvoldoende compensatie van de kostenstijging sociaal domein. Verder is sprake van een daling van participatie-uitkering waarbij de uitgaven voor de WSW minder snel afnemen.

Meerjarenperspectief 2027-2030

Doorrekening van het meerjarenperspectief leidt tot het volgende financieel overzicht (x € 1.000).

	2027	2028	2029	2030
Begrotingsuitkomst lopend jaar	1.128			
jaarlijkse autonome ontwikkelingen uitgaven				
vrijval kapitaallasten	-	-	-	-
correctie incidentele lasten	-	-	-	-
jaarlijkse autonome ontwikkelingen inkomsten				
algemene uitkering uit het gemeentefonds		-3.324	-1.730	611
algemene uitkering - btw compensatiefonds	324			
eigen bijdrage jeugd en trajectduur		497		
CDOKE middelen		1.000		
Stelpost huishoudelijke hulp			1.500	
trendmatige verhoging OZB	150	150	150	150
trendmatige verhoging leges	30	30	30	30
subtotaal	<u>1.632</u>	<u>-14</u>	<u>-65</u>	<u>726</u>
Netto budgettaire last nieuw beleid	-1.260	-1.910	-2.227	-2.894
Cumulatief dekkingsplan	0	0	0	0

Begrotingsresultaat	372	-1.924	-2.292	-2.168

Reservepositie

Hierna volgt een opsomming van de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari 2026 en 1 januari 2027. Hierbij maken we onderscheid tussen algemene reserves, bestemmingsreserves en voorzieningen (x € 1.000).

	2026	2027
Algemene reserve		
- waarvan geblokkeerd	23.141	23.141
- waarvan vrij besteedbaar	16.774	16.811
Bestemmingsreserves	18.332	19.154
Voorzieningen	11.745	11.688
Totaal reserves en voorzieningen	69.992	70.794

Voor de robuustheid van de gemeentelijke financiële positie noodzakelijk dat we over een vrij besteedbare reserve beschikken. Die moet minimaal gelijk zijn aan de uitgangspunten in de nota risicomanagement en het financieel weerstandsvermogen. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit € 3,8 miljoen. Voor zowel 2027, 2028, 2029 en 2030 is de algemene reserve vrij besteedbaar boven deze grens.

Op basis van de voorstellen kennen de reservepositie en de weerstandsnorm de volgende ontwikkeling (per 31 december) (x € 1.000):

	2027	2028	2029	2030
Vrije besteedbare reserves	15.584	13.496	11.513	9.616
Beschikbare weerstandscapaciteit	17.590	13.208	10.816	9.003
Benodigde weerstandscapaciteit	-3.875	-3.875	-3.875	-3.875
Weerstandscapaciteit boven de norm	13.715	9.333	6.941	5.128

(In deze prognose zijn de ontwikkelingen rondom het Hulshof Herwalt terrein nog niet meegenomen. Dit kan in de toekomst effect hebben op de ruimte in de vrije besteedbare reserves.)

Ontwikkeling algemene uitkering

Wij hebben de voorlopige effecten van de meicirculaire in het meerjarenperspectief meegenomen (x € 1.000).

	2028	2029	2030
Ontwikkeling algemene uitkering	-2.021	-3.445	-2.538
Ontwikkeling integratie uitkering	-291	-587	-888
Ontwikkeling decentralisatie uitkeringen	-1.012	-1.021	-1.017
Ontwikkeling cumulatief (t.o.v. 2027)	-3.324	-5.054	-4.443

De algemene uitkering is voor alle jaren lager dan in 2027. Een uitgebreide toelichting hierop is te lezen onder 'Meerjarenbeeld'.

Begroting 2027 versus begroting 2026

Lasten taakvelden

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027	Begroting 2026
TV0.1	0.1 Bestuur	2.678	2.743
TV0.2	0.2 Burgerzaken	1.424	1.550
TV0.3	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	582	608
TV0.4	0.4 Overhead	15.150	15.666
TV0.5	0.5 Treasury	342	-1.658
TV0.61	0.61 OZB woningen	517	616
TV0.62	0.62 OZB niet-woningen	118	114
TV0.8	0.8 Overige baten en lasten	68	68
TV0.9	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	11	20
TV1.1	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.721	2.479
TV1.2	1.2 Openbare orde en veiligheid	1.141	1.313
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer	6.358	7.125
TV3.1	3.1 Economische ontwikkeling	281	331
TV3.2	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	659	793
TV3.3	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	163	158
TV3.4	3.4 Economische promotie	774	1.235
TV4.2	4.2 Onderwijshuisvesting	2.188	2.565
TV4.3	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.477	1.643
TV5.1	5.1 Sportbeleid en activering	533	528
TV5.2	5.2 Sportaccommodaties	2.310	2.860
TV5.3	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	333	438
TV5.4	5.4 Musea	352	346
TV5.5	5.5 Cultureel erfgoed	220	853
TV5.6	5.6 Media	730	833
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.587	3.665
TV6.1	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.131	6.162
TV6.21	6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	220	382
TV6.22	6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	625	618
TV6.23	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	2.024	2.192
TV6.3	6.3 Inkomensregelingen	10.524	10.429
TV6.4	6.4 WSW en beschut werk	6.227	6.244
TV6.5	6.5 Arbeidsparticipatie	2.388	2.330
TV6.60	6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.541	1.548
TV6.711	6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	3.471	3.310
TV6.712	6.712 Begeleiding (WMO)	3.297	3.122
TV6.713	6.713 Dagbesteding (WMO)	114	110
TV6.751	6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	5.265	5.766
TV6.752	6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	318	308
TV6.753	6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	50	50
TV6.761	6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	212	275
TV6.762	6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.091	3.147
TV6.763	6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	125	125
TV6.791	6.791 PGB WMO	195	190
TV6.792	6.792 PGB Jeugd	110	105
TV6.811	6.811 Beschermd wonen (WMO)	8	7

Exploitatie		Primitieve begroting 2027	Begroting 2026
TV6.812	6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	37	136
TV6.821	6.821 Jeugdbescherming	565	549
TV6.822	6.822 Jeugdreclassering	160	150
TV6.91	6.91 Coördinatie en beleid WMO	386	370
TV6.92	6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	320	308
TV7.1	7.1 Volksgezondheid	1.903	2.094
TV7.2	7.2 Riolering	3.028	3.452
TV7.3	7.3 Afval	3.022	2.911
TV7.4	7.4 Milieubeheer	3.257	3.964
TV7.5	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2	2
TV8.1	8.1 Ruimte en leefomgeving	1.113	1.563
TV8.2	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-26	488
TV8.3	8.3 Wonen en bouwen	1.084	2.051
Gerealiseerd resultaat		105.505	111.351

Baten taakvelden

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027	Begroting 2026
Baten			
TV0.2	0.2 Burgerzaken	-536	-536
TV0.3	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-270	-303
TV0.4	0.4 Overhead	-273	-425
TV0.5	0.5 Treasury	-1.980	-720
TV0.61	0.61 OZB woningen	-5.162	-5.162
TV0.62	0.62 OZB niet-woningen	-2.506	-2.375
TV0.64	0.64 Belastingen overig	-200	-200
TV0.7	0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-72.116	-70.264
TV1.1	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-50	-55
TV1.2	1.2 Openbare orde en veiligheid	-162	-154
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer	-577	-535
TV3.2	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.015	-950
TV3.3	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-20	-20
TV3.4	3.4 Economische promotie	-1.149	-1.108
TV4.3	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-237	-233
TV5.1	5.1 Sportbeleid en activering	-142	-145
TV5.2	5.2 Sportaccommodaties	-162	-159
TV5.3	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0
TV5.5	5.5 Cultureel erfgoed	0	-120
TV5.6	5.6 Media	-29	-29
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-51	-51
TV6.1	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.427	-3.454
TV6.23	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-187	-300
TV6.3	6.3 Inkomensregelingen	-6.262	-6.145
TV6.4	6.4 WSW en beschut werk	-1.000	-1.135
TV6.60	6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-98	-97
TV6.711	6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-220	-208
TV7.1	7.1 Volksgezondheid	-55	-177

Exploitatie		Primitieve begroting 2027	Begroting 2026
TV7.2	7.2 Riolering	-4.044	-4.016
TV7.3	7.3 Afval	-3.882	-3.724
TV7.4	7.4 Milieubeheer	-77	-75
TV8.1	8.1 Ruimte en leefomgeving	-217	-217
TV8.2	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-17	-18
TV8.3	8.3 Wonen en bouwen	-743	-965
Totaal Baten		-106.867	-104.075
Onttrekkingen			
TV7.2	7.2 Riolering	0	-157
Gerealiseerd resultaat		-106.867	-104.232

Verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

De gemeente neemt deel aan verschillende verbonden partijen. Een overzicht van deze verbonden partijen en de bijbehorende financiële en bestuurlijke belangen is opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen.

Beleidsbegroting - programmaplan

Programma 1 - Sterke economie en wonen in balans

Leeswijzer

In dit programma leest u hoe Oost Gelre werkt aan een sterke en toekomstbestendige economie, aantrekkelijke centra, een onderscheidend toeristisch profiel, het behoud van cultureel erfgoed en voldoende, passende en betaalbare woningen voor alle inwoners.

We zetten in op vitale winkelgebieden in Groenlo en Lichtenvoorde, versterken toerisme en recreatie als economische drager, creëren ruimte voor ondernemerschap en werkgelegenheid en investeren in toekomstbestendige bedrijventerreinen. Daarnaast werken we aan levendige centra, benutten we de kracht van evenementen en cultuurhistorie en geven we erfgoed een volwaardige plaats binnen ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Samen met ondernemers, inwoners en regionale partners bouwen we aan een aantrekkelijk Oost Gelre om te wonen, werken en recreëren.

We zetten in op een evenwichtige woningmarkt waarin jongeren, starters, gezinnen, senioren en mensen met een specifieke woon- of zorgvraag een passende plek kunnen vinden. Daarbij stimuleren we doorstroming, vergroten we de betaalbaarheid en bieden we ruimte voor nieuwe woonvormen.

Daarnaast staat de kwaliteit van de leefomgeving centraal. Nieuwbouw en herontwikkeling dragen bij aan duurzame, klimaatbestendige en toekomstgerichte kernen, waarbij het groene en dorpse karakter behouden blijft. De komende jaren werken we aan de realisatie van gemiddeld 100 woningen per jaar, met een evenwichtige verdeling tussen sociale huur, betaalbare koop en vrije sector woningen, conform de uitgangspunten uit de woonvisie en woonzorgvisie.

Werken en ondernemen

Ambitie

We kiezen voor een economie die past bij Oost Gelre: sterk, nuchter en toekomst bestendig. We zorgen voor werk dichtbij huis en een goed ondernemersklimaat, met oog voor leefbaarheid, landschap en gezondheid.

Oost Gelre ligt strategisch aan de N18 en in de Oost-Achterhoek. Dat biedt kansen voor maakindustrie, logistiek, dienstverlening en toerisme. Tegelijk zijn de randvoorwaarden duidelijk: ruimte, personeel en netcapaciteit, maar deze zijn schaars. Dat vraagt om scherpe keuzes, fasering en samenwerking in de regio.

Doelstellingen

Stimuleren en faciliteren van toerisme en recreatie

We bieden ruimte aan evenementen, routes en verblijfsrecreatie die passen bij onze identiteit. Daarbij ondersteunen we passende initiatieven.

Doelstellingen

We bieden ruimte aan lokale en regionaal gebonden bedrijven om te groeien of te verplaatsen.

We zetten in op revitalisering van bestaande bedrijventerreinen waar dat kan. Voor lokaal gebonden bedrijvigheid creëren we nieuw bedrijventerrein in Lichtenvoorde en werken samen met Berkelland aan de doorontwikkeling van de Laarberg in Groenlo. Ook zetten we in op de revitalisering van bestaand bedrijventerrein.

Doelstellingen

We versterken de centra van Groenlo en Lichtenvoorde

We zetten in op levendige centra van Groenlo en Lichtenvoorde. Dit doen we onder meer door het inzetten van centrummanagement. We zetten in op leegstandsbestrijding en intensiveren van de marketing om meer en nieuwe bezoekers naar de centra te trekken. Dit doen we in nauw overleg met de centrumondernemers uit Groenlo en Lichtenvoorde.

Met verschillende projecten en opgaven uit het Programma Stad Groenlo en het programma 'de Spaanse Weg' geven we samen met inwoners en ondernemers invulling aan het versterken van het centrum van Groenlo waardoor het goed wonen, werken en recreëren is. 'Mensen maken de stad' @027 is het laatste jaar van Programma Stad Groenlo. In het jubileumjaar 2027 (750 stadsrechten en 400 jaar na de belegering) zetten we, zoals het coalitieprogramma Lief met lef aangeeft, in op een vervolg van het programma vanaf 2028.

Het programma Geef Lichtenvoorde Kleur eindigde in 2025. We hebben 2026 gebruikt om nog verschillende lopende projecten af te ronden. Hierna sluiten we het programma af. Voor de periode 2027 en verder stellen we een nieuw programma Lichtenvoorde op. We sluiten het programma af. We gaan dit jaar nog bepalen wat er nog nodig is om het centrum van Lichtenvoorde levendig te houden of het een impuls te geven. Hierbij betrekken we ook belanghebbenden en betrokkenen die nu vertegenwoordigd zijn in de regiegroep.

Wonen voor iedereen

Ambitie

Oost Gelre blijft een gemeente waar jongeren, starters, gezinnen, ouderen en mensen met een specifieke woonvraag passend kunnen wonen. We bouwen sneller, slimmer en met oog voor leefbaarheid in alle kernen. We hebben daarbij extra aandacht voor de N18-corridor.

Doelstellingen

We bieden mogelijkheden om bestaande gebouwen beter te benutten

We bieden mogelijkheden om bestaande gebouwen beter te benutten door middel van transformatie naar wonen.

Doelstellingen

We maken nieuwe woonvormen mogelijk

Dit doen we door ruimte te bieden voor maatwerk en innovatie.

Doelstellingen

We organiseren de opvang en huisvesting van nieuwkomers zo dat het past bij onze gemeente

We organiseren de opvang en huisvesting van nieuwkomers zo dat het past bij onze gemeente, onze kernen en onze mogelijkheden.

Doelstellingen

We verbeteren het gebruik van de bestaande woningvoorraad

We ondersteunen met begeleiding en informatie bij heroriëntatie, doorstroom en verhuizen. We zetten hierbij een verhuiscoach in.

Doelstellingen

We zetten de ambitie voort om ongeveer 1.350 woningen te realiseren tot 2035

We zetten de ambitie voort om ongeveer 1.350 woningen te realiseren tot 2036 en zetten daarbij in op uitbreiding van betaalbare huurwoningen en ontwikkeling van betaalbare koopvormen voor starters en doorsstromers. Daarbij willen we de betaalbaarheid ook op langere termijn te borgen.

Doelstellingen

We zorgen dat woonwagendbewoners een eerlijke plek hebben in ons volkshuisvestelijk kader

We zorgen dat woonwagendbewoners een eerlijke plek hebben in ons volkshuisvestelijk kader. Hiervoor voegen we standplaatsen toe volgens het landelijke beleidskader, met aandacht voor goede spreiding en de juiste uitvoering.

Doelstellingen

We zorgen voor voldoende betaalbare huurwoningen en betaalbare koopwoningen

We zorgen voor voldoende betaalbare huurwoningen en betaalbare koopwoningen, passend bij de behoefte per kern en per buurt. Daarbij zorgen we voor een continue bouwstroom in alle kernen. Daar waar nodig zetten we hiervoor actief grondbeleid in.

Beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre	Gemeentegrootte 25.000-50.000 inw.	Jaar
Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde woningen	duizend euro	CBS	382	438	2026
Vhrosv	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	3,5	7,2	2024
Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	83,0%	81,0%	2026
Economie	Funcitiemenging	%	LISA	58,4%	50,7%	2024
Economie	Vestigingen (van bedrijven)	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	160,9	182,6	2024

Bron: waarstaatjegemeente.nl, cijfers worden regelmatig geactualiseerd en kunnen afwijken

Middelen: wat mag het kosten?

x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
Ongewijzigd beleid	-6.612	-4.048	-4.048	-4.048	-4.048
Structurele wijziging					

	2026	2027	2028	2029	2030
Incidentele wijziging					
Nieuwe raming lasten	-6.612	-4.048	-4.048	-4.048	-4.048
Baten					
Ongewijzigd beleid	3.278	3.160	3.160	3.160	3.160
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
Nieuwe raming baten	3.278	3.160	3.160	3.160	3.160
<i>Saldo</i>	-3.342	-888	-888	-888	-888
Voorstel nieuw		-115	-115	-115	-115

	2026	2027	2028	2029	2030
beleid structureel					
Voorstel nieuw beleid incidenteel		-793	-480	-0	-0
Dekking reserve		793	480	0	0
<i>Saldo nieuw beleid</i>		-115	-115	-115	-115
Totaal saldo programma 1	-3.342	-1.003	-1.003	-1.003	-1.003

Samenstelling van de ramingen van het jaar 2027 op taakniveau

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
Lasten		
TV3.1	3.1 Economische ontwikkeling	281
TV3.2	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	659
TV3.3	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	163
TV3.4	3.4 Economische promotie	774
TV8.1	8.1 Ruimte en leefomgeving	1.113
TV8.2	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-26
TV8.3	8.3 Wonen en bouwen	1.084
Totaal Lasten		4.048
Baten		
TV3.2	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.015
TV3.3	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-20
TV3.4	3.4 Economische promotie	-1.149
TV8.1	8.1 Ruimte en leefomgeving	-217
TV8.2	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-17

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
TV8.3	8.3 Wonen en bouwen	-743
Totaal Baten		-3.160
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		888
Gerealiseerd resultaat		888

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

x€ 1.000

Omschrijving	Investeringen	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
P1 Nieuw			
Bevordering doorstroming woningmarkt			-40
Uitvoering wet versterking regie volkhuisvesting			-25
landschapsbiografieën en waardestelling		40	
P1 Programmabegroting 2026:			
Programma stad Groenlo doorontwikkeling pijler 3 en 4		100	
2027: Groenlo 750 jaar stadsrechten / 400 jaar na Slag om Grolle		100	
Impuls Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging		90	
Versnelling woningbouwopgave		350	
Vitaal Platteland			-50
Achterhoek Food Platform		16	
Leader projecten		97	

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Totaal	-	793	-115

Programma 2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving

Leeswijzer

Programma 2 omvat de maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein in de breedste zin van het woord, waaronder zorg, welzijn, participatie, onderwijs, sport, cultuur en veiligheid. Met dit programma geven we uitvoering aan de ambities uit het coalitieakkoord Coalitieakkoord Oost Gelre 2026-2030 - Lief met lef. Daarbij staan gezondheid, kansengelijkheid, bestaanszekerheid, een sterke samenleving en het kunnen meedoen van alle inwoners centraal. We bouwen voort op de kracht van inwoners, vrijwilligers, mantelzorgers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en we bieden ondersteuning waar dat nodig is.

Een belangrijke ontwikkeling is de doorontwikkeling van Sterke Lokale Teams.

Deze teams staan dichtbij inwoners en werken samen met hen aan welzijn, veerkracht en samenredzaamheid. Zij versterken sociale netwerken, werken integraal over domeinen heen en bieden één herkenbaar aanspreekpunt voor vragen en ondersteuning. Daarmee versterken we de beweging van zorg naar preventie en van individuele ondersteuning naar collectieve oplossingen.

Wat voegen we toe en maken we structureel in 2027?

In 2027 investeren we in nieuwe ontwikkelingen en borgen we initiatieven die hun meerwaarde hebben bewezen. Hieronder een opsomming:

- We voeren de Wet versterking regie volkshuisvesting uit en introduceren urgentieverklaringen voor woningzoekenden die met voorrang een sociale huurwoning nodig hebben.
- We versterken de sociale basis door vrijwilligersinitiatieven te ondersteunen die inwoners helpen over praktische en sociale drempels heen te stappen.
- We borgen de inzet van de cultuurmakelaar en maken deze succesvolle werkwijze structureel onderdeel van de uitvoering van het cultuurbeleid.
- We maken de capaciteit voor het vertalen van landelijke en regionale gezondheidsopgaven naar lokaal beleid structureel, zodat we blijvend uitvoering kunnen geven aan het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) en het regioplan De Gezondste Regio Achterhoek.
- We geven gedurende twee jaar een extra impuls aan de preventie van onveiligheid in relaties, met aandacht voor ouderenmishandeling, femicide en cultuurgerelateerde onveiligheid.
- We stimuleren de inzet van zorgtechnologie binnen de huishoudelijke ondersteuning om zelfredzaamheid te vergroten en ondersteuning toekomstbestendig te organiseren.

Naast deze investeringen en ontwikkelingen blijven wij werken aan de maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein.

We stimuleren een gezonde leefstijl voor jong en oud en blijven inzetten op het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik. We bevorderen kansengelijkheid en bestaanszekerheid en zorgen ervoor dat inwoners naar vermogen kunnen meedoen op het gebied van wonen, werk, onderwijs en ontmoeting. Waar nodig bieden we ondersteuning, met als uitgangspunt dat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving. Ook blijven we inwoners met dementie, mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen en zetten we in op vroegsignalering om problematische schulden te voorkomen. Daarnaast versterken we preventie en vroegtijdige ondersteuning, werken we samen met de culturele sector aan de uitvoering van het cultuurbeleid, ondersteunen we jongeren die overlast veroorzaken om weer perspectief te krijgen en blijven we investeren in een goed functionerende veiligheidsketen.

Veiligheid is de basis voor samenleven en vertrouwen.

Tegelijkertijd zien we dat de politiecapaciteit schaars is en de problemen waarmee we te maken hebben steeds complexer worden. Daarom zetten we in op een aanpak die problemen zoveel mogelijk voorkomt door preventie en vroegsignalering, criminaliteit en overlast stevig aanpakt, samenwerkt met partners en inwoners, en duidelijkheid biedt door heldere en voorspelbare regels en vergunningen.

Hiermee geven wij invulling aan de ambities uit het coalitieakkoord.

Dit is slechts een deel van onze inzet. In dit programma leest u alle doelstellingen en de activiteiten waarmee wij bijdragen aan een gezonde, inclusieve, veerkrachtige en veilige gemeente. Het programma is opgebouwd van preventieve inzet tot maatwerkondersteuning en kent de volgende thema's:

- Kansengelijkheid en bestaanszekerheid;
- Inclusieve gemeente met veerkrachtige inwoners;
- Ruimte voor ontmoeten, ontwikkelen en meedoen;
- Veilig samenleven.

Kansengelijkheid en bestaanszekerheid

Ambitie

Wij gaan uit van de kracht en verantwoordelijkheid van inwoners, voor wie dat mogelijk is, om zelf vorm te geven aan hun leven. Een sterke financiële, sociale en gezondheidsbasis vormt hiervoor het fundament. Waar eigen kracht of ondersteuning vanuit de omgeving niet voldoende is, bieden wij tijdig passende hulp, zodat iedere inwoner kan meedoen en kansen krijgt om zich te ontwikkelen.

Doelstellingen

Inwoners hebben gelijke toegang tot onderwijs, sport, cultuur en ontmoetingsmogelijkheden

De bovengenoemde maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk, beschikbaar en bereikbaar. We zorgen ervoor dat financiële en sociale drempels worden verlaagd door regelingen, laagdrempelig aanbod en ondersteuning vanuit de naaste omgeving.

Doelstellingen

Inwoners hebben zicht op opleiding, zinvolle dag invulling of werk passend bij hun mogelijkheden

We ondersteunen inwoners bij het vinden van een passende plek in de samenleving, via opleiding, werk of een zinvolle daginvulling die aansluit bij hun mogelijkheden. Met diagnostiek, begeleiding, training, werkervaring en bemiddeling stimuleren we duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling. Wanneer werk niet mogelijk is, zetten we in op activering en maatschappelijke participatie. Samen met Fijnder begeleiden we nieuwkomers naar onderwijs, werk of participatie. Daarbij staan het beheersen van de Nederlandse taal, zelfredzaamheid en duurzame deelname aan de samenleving centraal. Ook kunst en cultuur dragen hieraan bij. Via culturele activiteiten kunnen inwoners talenten ontdekken, vaardigheden ontwikkelen en actief deelnemen aan de samenleving. Zo vergroten we kansen op participatie, versterken we de sociale samenhang en zorgen we ervoor dat iedereen naar vermogen kan meedoen.

Doelstellingen

Inwoners met ondersteuningsvragen worden tijdig herkend en krijgen hulp die eenvoudig bereikbaar is

We zorgen ervoor dat ondersteuningsvragen tijdig worden herkend. We richten ons op het vroegsignaleren van ondersteuningsvragen, waaronder mentale gezondheidsproblemen, financiële zorgen en opvoed- en ontwikkelvragen bij voornamelijk jeugd en jongeren (en hun ouders). Door in te zetten op informatie, preventief en collectief aanbod en laagdrempelige ondersteuning dichtbij de inwoner, versterken we de veerkracht van inwoners en hun omgeving. Hierdoor kunnen inwoners van jong tot oud volwaardig blijven meedoen.

Inclusieve gemeente met veerkrachtige inwoners

Ambitie

Wij versterken de sociale basis door ontmoeting, verbondenheid en onderlinge betrokkenheid te stimuleren. Samen met inwoners, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties bouwen we aan een gemeenschap waarin mensen naar elkaar omzien, elkaar ondersteunen en niemand er alleen voor staat.

Doelstellingen

Inwoners hebben passende mogelijkheden om te werken aan een gezonde actieve leefstijl

We ondersteunen inwoners bij het ontwikkelen en behouden van een gezonde en actieve leefstijl. Samen met netwerkpartners werken we aan gezond opgroeien en vitaal ouder worden, met aandacht voor zowel fysieke als mentale gezondheid en een gezonde leefomgeving. Daarbij zetten we in op preventie, bewustwording en het versterken van de eigen regie van inwoners.

We zorgen voor toegankelijke informatie, ondersteuning en laagdrempelige activiteiten op het gebied van sport, bewegen, kunst en cultuur. Deze activiteiten dragen niet alleen bij aan gezondheid en welzijn, maar versterken ook sociale contacten en participatie. Voorbeelden hiervan zijn het aanbieden van gezonde recepten in supermarkten, preventieve gezondheidschecks via het Hartcheckpunt, kennismakingsactiviteiten op het gebied van sport en cultuur, ontmoetingsactiviteiten rond gezonde voeding, beweegactiviteiten voor ouderen en JOGG (landelijke aanpak die kinderen en jongeren stimuleert om gezonder op te groeien door een omgeving te creëren waarin gezonde keuzes makkelijker worden). Binnen JOGG wordt onder meer ingezet op projecten als Trommel zonder Rommel, de Waterweek en het stimuleren van gezondere evenementen, waarmee gezonde voeding, voldoende beweging en een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren worden bevorderd.

Doelstellingen

Inwoners krijgen de kans om anderen te ontmoeten en voelen zich welkom

Zo worden sociale netwerken versterkt, ontstaan er hechtere wijken waarin inwoners elkaar vaker ondersteunen, omkijken naar elkaar en zich veilig voelen. Hierbij is ook extra aandacht voor onze vele vrijwilligers en heeft het voorliggende veld een prominente rol.

Ruimte voor ontmoeten, ontwikkelen en meedoen

Ambitie

Wij creëren een toegankelijke, veilige en toekomstbestendige leefomgeving die ontmoeting, gezondheid en participatie bevordert. Door wonen, zorg, welzijn, sport, cultuur en openbare ruimte in samenhang te ontwikkelen, dragen we bij aan sociale samenhang, inclusie en de mogelijkheid voor iedere inwoner om gezond, zelfstandig en betekenisvol te leven in Oost Gelre.

Doelstellingen

Inwoners hebben een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en spelen

De openbare ruimte is groen, gezond, veilig, inspirerend en toegankelijk. Door wijken zo in te richten dat bewegen, ontmoeten en spelen vanzelfsprekend wordt, creëren we plekken waar inwoners van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten en actief gebruik van maken. Daarbij benutten we de ervaringsdeskundigheid van inwoners, zodat de leefomgeving aansluit bij hun wensen en dagelijkse praktijk. Zo ontstaat een omgeving waarin inwoners zich prettig voelen.

Doelstellingen

Inwoners hebben toegang tot duurzame, veilige multifunctionele gebouwen in de wijk

Duurzame, veilige en multifunctionele gebouwen in de wijk vormen een belangrijke basis voor ontmoeting, ontwikkeling en meedoen. Deze gebouwen bieden ruimte voor uiteenlopende activiteiten, zoals leren, bewegen, ontmoeten en ondersteuning en zijn daarmee een laagdrempelige plek voor inwoners van alle leeftijden. Door functies te combineren en voorzieningen dichtbij te organiseren, versterken we de sociale samenhang in wijken en maken we het eenvoudiger voor inwoners om mee te doen aan het maatschappelijk leven.

Doelstellingen

Inwoners wonen zelfstandig, veilig en betekenisvol

Er zijn passende woon- en ondersteuningsvormen in de wijken. Hierbij zijn leefbaarheid en eigen regie van inwoners de uitgangspunten.

Veilig samenleven

Ambitie

Veiligheid is de basis voor samenleven en vertrouwen. Tegelijk zien we dat politiecapaciteit schaars is en dat problemen complexer worden.

Daarom kiezen we voor een aanpak die:

- voorkomt waar het kan (preventie en vroeg signaleren);
- hard ingrijpt waar het moet (handhaving en aanpak van criminaliteit);
- samenwerkt met partners en inwoners,- en duidelijk en voorspelbaar is in regels en vergunningen.

Ontwikkelingen

We werken integraal samen aan een veilige en leefbare woon- en werkomgeving.

De veiligheid en leefbaarheid in Oost Gelre wordt versterkt door preventie, vroegsignalering, effectieve handhaving en intensieve samenwerking met inwoners, ondernemers en (veiligheids)partners, zodat criminaliteit en overlast worden teruggedrongen en inwoners zich veilig voelen.

Wij zijn samen met de ondernemers, verenigingen en inwoners weerbaarder tegen ondermijning

Ondermijnende criminaliteit wordt vroegtijdig gesignaleerd, preventief voorkomen en daadkrachtig aangepakt, in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners.

De gemeente beschikt over een adequate crisisstructuur

Het versterken van de gemeentelijke crisisorganisatie en maatschappelijke weerbaarheid, zodat de gemeente en haar inwoners goed voorbereid, handelingsbekwaam en veerkrachtig zijn bij toekomstige crises.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre	Gemeentegrootte 25.000-50.000 inw.	Jaar
Onderwijs	Absoluut verzuim	aantal per 1.000 inwoners 5-18 jr	Igrado	12,0	5,7	2024
Onderwijs	Relatief verzuim	aantal per 1.000 inwoners 5-18 jr	Igrado	16	26	2024
Onderwijs	Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het vo en mbo onderwijs	DUO	2,1%	2,0%	2024
Sport en recreatie	Niet sporters	%	RIVM	39,3%	44,7%	2024
Sociaal domein	Banen	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	1.019,9	744,8	2024
Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	75,6%	73,6%	2025
Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 10.000 inwoners	CBS	129,8	189,3	2025
Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	484,3	222,1	2025
Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	13,7%	13,9%	2025
Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	1,1%	1,0%	2025

Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,5%	0,3%	2025
Sociaal domein	Clënten met een maatwerk-arrangement Wmo	aantal per 10.000 inwoners	GMSD	590	716	2025
Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	1%	1%	2024
Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	4%	4%	2024
Sociaal domein	Werkloze jongeren	% van alle jongeren van 16 t/m 22 jaar	CBS	2%	2%	2024
Veiligheid	Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	4	9	2025
Veiligheid	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,7	1,2	2025
Veiligheid	Gewelds- en seksuele misdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,3	3,2	2025
Veiligheid	Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,5	1,1	2025
Veiligheid	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,8	4,0	2025

Bron: waarstaatjegemeente.nl, cijfers worden regelmatig geactualiseerd en kunnen afwijken

Middelen: wat mag het kosten?

x € 1.000

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					

Ongewijzigd beleid	-63.033	-61.093	-61.093	-61.093	-61.093
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming lasten</i>	<i>-63.033</i>	<i>-61.093</i>	<i>-61.093</i>	<i>-61.093</i>	<i>-61.093</i>
<i>Baten</i>					
Ongewijzigd beleid	12.291	12.032	12.032	12.032	12.032
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming baten</i>	<i>12.291</i>	<i>12.032</i>	<i>12.032</i>	<i>12.032</i>	<i>12.032</i>
<i>Saldo</i>	<i>-50.743</i>	<i>-49.061</i>	<i>-49.061</i>	<i>-49.061</i>	<i>-49.061</i>
Voorstel nieuw beleid structureel		-638	-895	-569	-569
Voorstel nieuw beleid incidenteel		-1.418	-1.006	-0	-0
Dekking bestaande middelen (AZWA)		194	326	0	0
Dekking reserve		1.418	1.006	0	0
<i>Saldo nieuw beleid</i>		<i>-459</i>	<i>-569</i>	<i>-569</i>	<i>-569</i>

Totaal saldo programma 2	-50.743	-49.520	-49.630	-49.630	-49.630
---------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
Lasten		
TV1.1	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.721
TV1.2	1.2 Openbare orde en veiligheid	1.141
TV4.2	4.2 Onderwijshuisvesting	2.188
TV4.3	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.477
TV5.1	5.1 Sportbeleid en activering	533
TV5.2	5.2 Sportaccommodaties	2.310
TV5.3	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	333
TV5.4	5.4 Musea	352
TV5.6	5.6 Media	730
TV6.1	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.131
TV6.21	6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	220
TV6.22	6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	625
TV6.23	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	2.024
TV6.3	6.3 Inkomensregelingen	10.524
TV6.4	6.4 WSW en beschut werk	6.227
TV6.5	6.5 Arbeidsparticipatie	2.388
TV6.60	6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.541
TV6.711	6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	3.471
TV6.712	6.712 Begeleiding (WMO)	3.297
TV6.713	6.713 Dagbesteding (WMO)	114
TV6.751	6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	5.265
TV6.752	6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	318
TV6.753	6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	50
TV6.761	6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	212
TV6.762	6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.091
TV6.763	6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	125
TV6.791	6.791 PGB WMO	195
TV6.792	6.792 PGB Jeugd	110
TV6.811	6.811 Beschermd wonen (WMO)	8
TV6.812	6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	37
TV6.821	6.821 Jeugdbescherming	565
TV6.822	6.822 Jeugdreclassering	160
TV6.91	6.91 Coördinatie en beleid WMO	386
TV6.92	6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	320
TV7.1	7.1 Volksgezondheid	1.903
Totaal Lasten		61.093
Baten		
TV1.1	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-50
TV1.2	1.2 Openbare orde en veiligheid	-162
TV4.3	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-237
TV5.1	5.1 Sportbeleid en activering	-142
TV5.2	5.2 Sportaccommodaties	-162
TV5.3	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
TV5.6	5.6 Media	-29
TV6.1	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.427
TV6.23	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-187
TV6.3	6.3 Inkomensregelingen	-6.262
TV6.4	6.4 WSW en beschut werk	-1.000
TV6.60	6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-98
TV6.711	6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-220
TV7.1	7.1 Volksgezondheid	-55
Totaal Baten		-12.032
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		49.061
Gerealiseerd resultaat		49.061

Voorstellen nieuw beleid voor het jaar 2027

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

x € 1.000

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Dekking uit bestaande middelen	Budgettaire lasten
P2 nieuw:				
Uitvoering wet versterking regie volkhuisvesting				-25
Inzet vrijwilligers voor cliënten Sociaal Team				-15
Cultuurmakelaar				-25
Landelijke en regionale plannen vertalen naar lokaal gezondheidsbeleid				-120
Impuls preventie en bewustwording onveiligheid in relaties		25		
Inzetten op zorgtechnologie		50		
Uitvoering geven aan Wet Integrale Suicidepreventie				-50
Extra aandacht voor zorgfraude en		45		

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Dekking uit bestaande middelen	Budgettaire lasten
besparingskansen tweedelijns zorg				
Extra aandacht voor terugdringen indicaties externe verwijzers		60		
Sterke lokale teams - basishulp				-89
Impuls werkwijze sterke lokale teams - collectief en preventief		477		
Versterken sociale en pedagogische basis - Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA)			194	
Toenemende taken op het gebied van integrale veiligheid				-40
Weerbare samenleving (i)		80		
Weerbare samenleving (s)				-80
Bluswatervoorzieningen	125			-15
Verduurzaming de Mattelier	550			
P2 Programmabegroting 2026				
Project indicatieloze dagbesteding		100		
Methodiek Verklarende Analyse		28		
Ontmoetingsruimtes in de wijk		50		

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Dekking uit bestaande middelen	Budgettaire lasten
Invulling zorg en welzijn in MFA's		100		
Cultuurfonds		25		
Preventie en gezondheid (exclusief POH en PPJ) (incidenteel)		100		
Inzet vakleerkrachten bewegingsonderwijs op basisscholen in Oost Gelre		100		
Extra ondersteuning voor inwoners die de regie over hun leven niet meer hebben		160		
Streekomroep		17		
Totaal	675	1.417	194	-459

Programma 3 - Leefomgeving in balans

Leeswijzer

In dit programma leest u hoe Oost Gelre werkt aan een toekomstbestendig buitengebied, een gezonde leefomgeving, duurzame energievoorziening en veilige bereikbaarheid. We zetten in op een sterke landbouwsector die zich kan ontwikkelen binnen de grenzen van natuur, water, bodem en leefomgeving. Daarbij ondersteunen we ondernemers bij verduurzaming, verbreding van activiteiten en het vinden van nieuwe functies voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Daarnaast werken we samen met inwoners, agrariërs, het waterschap en andere partners aan een klimaatbestendige gemeente. Water en bodem zijn daarbij sturend voor ruimtelijke keuzes. We versterken biodiversiteit, landschap en groenblauwe structuren en bereiden onze kernen en het buitengebied voor op de gevolgen van klimaatverandering. We maken gebruik van innovatieve oplossingen en toepassingen.

Ook blijven we investeren in een betrouwbare en duurzame energievoorziening, met energiebesparing als uitgangspunt en draagvlak voor duurzame opwek. Tot slot zetten we in op een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid, waarbij lopen, fietsen, openbaar vervoer en een goede regionale ontsluiting bijdragen aan een aantrekkelijk en toegankelijk Oost Gelre.

Vitaal platteland

Ambitie

Landbouw blijft economisch belangrijk en bepalend voor landschap en identiteit. Tegelijk staan we voor grote veranderingen door klimaat, water, natuurdoelen en nieuwe regels.

We kiezen voor een beleid waarin rust en duidelijkheid wordt geboden waar:

- gezins- en familiebedrijven perspectief hebben
- water en bodem leidend zijn bij ruimtelijke keuzes
- landschap en biodiversiteit zichtbaar worden versterkt
- en wonen, werken en recreatie passen bij de plek.

Doelstellingen

Bij ontwikkelingen in het landelijk gebied, zetten wij in op versterking van het landschap.

We actualiseren ons beleid ten aanzien van erf- en landschappelijke inpassingen bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied. We zetten in op een kader met meetbare en toetsbare normen. Daarbij hebben we extra aandacht voor de handhaafbaarheid. Toezicht en handhaving op groenafspraken wordt structureel ingericht waarbij we ook de in het verleden gemaakte afspraken betrekken.

Doelstellingen

Een accounthouder buitengebied zorgt voor verbinding tussen de gemeente en agrarisch ondernemers.

De transitie in de landbouw zorgt voor vragen bij agrarisch ondernemers. Sommige beëindigen hun agrarisch bedrijf en onderzoeken de mogelijkheden wat te doen met hun leegkomende stallen.

Degene die doorgaan verkennen de mogelijkheden voor aanvullende mogelijkheden in inkomen. Dit kan deels gaan om verbreding en deels ook door uitbreiding van activiteiten.

Dit kan leiden tot vragen richting de gemeente. De accounthouder/gebiedsregisseur weet wat er speelt in het buitengebied, legt verbinding tussen belanghebbende partijen en helpt/ondersteunt ondernemers/inwoners in het buitengebied waar nodig.

Doelstellingen

Op gemeentelijk niveau zetten wij in op een blijvende, sterke positie van toekomstbestendige landbouw die een belangrijke plaats en functie heeft én houdt in het landelijk gebied.

We willen landbouw die past bij onze omgeving: duurzaam, verantwoord en in beginsel grondgebonden.

Gezinsbedrijven vormen de ruggengraat van onze agrarische sector. We geven ruimte aan innovatie, dierenwelzijn en emissiereductie, zolang dit past binnen duidelijke kaders.

- We ondersteunen grondgebonden en toekomstbestendige landbouw in een gezonde balans tussen dieren, bodem en omgeving.
- We geven ruimte aan toekomstbestending diervriendelijke, natuur en gezondheid versterkende vernieuwingen, emissiereductie en verduurzaming op erven.

- We beperken ongewenste ontwikkelingen van schaalvergroting zoals grootschalige intensivering en uitbreidingen binnen bouwvlakken.

Doelstellingen

Samen met het waterschap zetten wij in op aanpak van droogte. Wij willen die aanpak realiseren op basis van het natuurlijke watersysteem.

Uit het rapport “Het watersysteem in balans. Een verkenning toekomstperspectief Achterhoek en Liemers” blijkt dat we de nodige maatregelen moeten treffen. Daar is draagvlak voor. Op het moment dat dat aangepakt wordt willen wij dat combineren met maatregelen die ook goed zijn om droogte en wateroverlast tegen te gaan, om biodiversiteit te verbeteren en om landschap te versterken.

Doelstellingen

Wij faciliteren agrarische bedrijven die een toeristische component aan de bedrijfsvoering willen toevoegen voor zover dat een meerwaarde biedt voor het toeristisch product binnen onze gemeente.

Om een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven is het belangrijk om agrotourisme te zien en te ontwikkelen als onderdeel van een integrale aanpak van het landelijk gebied. Dit zodat agrotourisme kan bijdragen aan de beleving en waardering van het landelijk gebied, het verkorten van de voedselketen en een vitale agrarische sector.

Doelstellingen

Wij gaan voor een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waarin alle gebruikers van het landelijk gebied werken binnen de draagkracht van natuur, klimaat, water en bodem.

We willen landbouw die past bij onze omgeving: duurzaam, verantwoord en in beginsel grondgebonden. Gezinsbedrijven vormen de ruggengraat van onze agrarische sector. We geven ruimte aan innovatie, dierenwelzijn en emissiereductie, zolang dit past binnen duidelijke kaders.

- We ondersteunen grondgebonden en toekomstbestendige landbouw in een gezonde balans tussen dieren, bodem en omgeving.
- We geven ruimte aan toekomstbestending diervriendelijke, natuur en gezondheid versterkende vernieuwingen, emissiereductie en verduurzaming op erven.
- We beperken ongewenste ontwikkelingen van schaalvergroting zoals grootschalige intensivering en uitbreidingen binnen bouwvlakken.

Doelstellingen

Wij streven ernaar om de toeristische potentie van het aantrekkelijke landschap van Oost Gelre te vergroten. We versterken daarom de culturele en natuurhistorische waarden in het buitengebied.

Het Achterhoekse landschap leent zich erg goed om te recreëren en is betekenisvol voor de lokale economie.

- We versterken routes en ommetjes waar dat past, en stemmen dit af met grondeigenaren en gebruikers.
- We voorkomen versnippering van natuur en landschap en overlast door keuzes te maken in ligging, beheer en samenwerking.
- We bewaken de balans van prettige verblijf, rust, natuur en landbouw.

Doelstellingen

Wij streven naar een optimale verstandhouding met onze agrarische ondernemers en andere grondeigenaren in het buitengebied. Zij vormen een belangrijke (economische) drager in ons landelijk gebied.

Om te weten wat er leeft gaan wij het gesprek aan met onze agrarisch ondernemers in het buitengebied. Door onder andere het inzetten van een agrarisch contactpersoon, een ervencoach en door het houden van bijeenkomsten als er wat speelt of het voeren van individuele gesprekken.

Doelstellingen

Wij zetten in op een robuuste groen-blauwe dooradering van het buitengebied die bijdraagt aan de verbetering van landschapskwaliteit en biodiversiteit met een regeling waarbij grondeigenaren een marktconforme vergoeding ontvangen.

De belangrijkste kernkwaliteit van ons landschap zijn de coulissen (groen blauwe dooradering). De afwisselende landschappen, met houtsingels omzoomde percelen, groene boerenerven, zandwegen met struwelen, beken, bosjes en laanbeplantingen worden bijzonder gewaardeerd. Dit landschappelijk mozaiek is kwetsbaar en verdient structureel beheer. We zetten ons in voor een marktconforme vergoeding voor grondeigenaren voor instandhouding, beheer en versterking van de coulissen. Het 'voor wat hoort wat' principe bij planologische medewerking voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet om de groenblauwe dooradering te versterken. Met het waterschap maken we afspraken om het fijnmazig net van watergangen natuurvriendelijker in te richten en te beheren.

Doelstellingen

Wij zetten in op maatwerk bij vrijkomende agrarische bebouwing en verbreding, waarbij ook omgevingskwaliteit en leefbaarheid worden versterkt.

Wij hebben nu een vrij strikt beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bebouwing. In 2027 hebben wij geactualiseerd beleid voor functieverandering, waarin wat meer flexibiliteit zit en ook ruimtere mogelijkheden zijn voor omschakeling naar werken.

Klimaat, water en groen

Ambitie

Klimaatverandering is ook merkbaar in Oost Gelre. We kiezen we voor een aanpak waarin water en bodem sturend zijn bij ruimtelijke keuzes. We willen schade en overlast beperken, de leefomgeving gezonder maken en onze natuur gebiedsgericht sterker maken.

Doelstellingen

Straten, pleinen, dorpen en wijken moeten beter bestand worden tegen wateroverlast en hitte

Belasting van het water systeem is onderdeel bij toetsing van nieuwe plannen en herinrichting, ofwel water en bodem worden sturend.

Doelstellingen

We gaan meer circulair en duurzaam werken door minder te verspillen en slimmer te bouwen

We gaan verstandig om met grondstoffen. We stimuleren hergebruik van materialen en circulair werken bij (ver)bouw en in de openbare ruimte.

Doelstellingen

We vergroenen kernen, wijken en schoolpleinen waar dat kan, met aandacht voor schaduw, koelte plekken en klimaatbestendige inrichting

Wij bouwen voort op een duidelijke groennorm en zetten in op extra bomen en betere zorg voor jonge aanplant. We gaan de komende periode 30.000 bomen planten.

Bereikbaar en veilig onderweg

Ambitie

Inwoners, werknemers en bezoekers moe ten zich prettig kunnen verplaatsen, waar bij lopen, fietsen en het openbaar vervoer vooropstaan en de auto wordt gebruikt wanneer dat nodig is.

We kiezen voor een mobiliteitssysteem dat:

- duurzaam en toekomstbestendig is, met oog voor energie en klimaat
- veilig is voor fietsers, voetgangers en kinderen
- er betrouwbaar woon-werkverkeer is voor ondernemers
- toegankelijk is voor ouderen en mensen die minder mobiel zijn
- past bij onze kernen en ons landschap.

Doelstellingen

De regionale bereikbaarheid van Oost Gelre wordt versterkt

Wij werken samen met Rijkswaterstaat, de provincie Gelderland, Regio Achterhoek en de EUREGIO aan een goede regionale en grensoverschrijdende bereikbaarheid. Daarbij blijven wij inzetten op een veilige en vlotte doorstroming op de N18, een goede aansluiting van het onderliggende wegennet en het beperken van sluipverkeer. Op de langere termijn blijven wij ons, samen met onze partners, inzetten voor een opwaardering van de N18 naar een 2x2 80km/h weg, zodat de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming structureel worden verbeterd. Daarnaast geven wij uitvoering aan de infrastructurele ontwikkelingen rond de N18 en starten wij met onderzoek en planvorming voor een toekomstige zuidelijke rondweg van Lichtenvoorde om de bereikbaarheid en leefbaarheid op de langere termijn verder te versterken.

Doelstellingen

Het openbaar vervoer in en naar de Achterhoek is toegankelijk en toekomstbestendig

Wij werken samen met vervoerders, de provincie Gelderland en regionale partners aan een duurzaam, toegankelijk en robuust openbaar vervoerssysteem. Daarbij zetten wij in op goede bus- en spoorverbindingen, aanvullend vervoer zoals ZOOV en innovatieve mobiliteitsoplossingen, zodat werk, onderwijs, zorg en voorzieningen voor iedereen bereikbaar blijven. Ook zetten wij ons in voor de verdere verbetering van regionale spoorverbinding, waaronder de verbindingen Winterswijk – (Zutphen) - Apeldoorn.

Doelstellingen

Lopen en fietsen zijn veilige en aantrekkelijke manieren van verplaatsen

Wij stimuleren lopen en fietsen als gezonde, duurzame en toegankelijke vervoerswijzen. Daarom zetten wij ons in voor veilige, directe en aantrekkelijke verbindingen tussen kernen, woonwijken, scholen, voorzieningen en werklocaties. Daarnaast werken wij samen met (regionale) partners aan de verdere verbetering (recreatieve) fietsverbindingen, zodat zowel inwoners als bezoekers veilig en comfortabel gebruik kunnen maken van het fiets- en wandelnetwerk.

Doelstellingen

We verbeteren de verkeersveiligheid in Oost Gelre

Wij werken risico gestuurd aan verkeersveiligheid volgens het Strategisch Plan Verkeersveiligheid en het Mobiliteitsplan 2040. Daarbij richten wij ons op locaties waar de risico's het grootst zijn, zoals schoolomgevingen, drukke oversteeklocaties en wegen met gemengd verkeer. Ook hebben we aandacht voor de verkeersveiligheid van fietsers op wegen buiten de bebouwde kom en blijven wij inwoners bewust maken van veilig verkeersgedrag.

Betaalbare energie

Ambitie

Het doel is energiezekerheid en een voor iedereen duidelijke, met partners stap-voor-stap uitgevoerde verduurzaming, met een aanpak die haalbaar, betaalbaar en eerlijk is.

We kiezen voor drie uitgangspunten:

- Besparen en isoleren eerst wat we niet gebruiken, hoeven we niet op te wekken
- Opwek met draagvlak: zon en wind zijn nodig, met een zorgvuldige aanpak, samen met de omgeving
- Eerlijk en uitvoerbaar: rekening houdend met net capaciteit, betaalbaarheid en uitvoeringskracht.

Doelstellingen

Oost Gelre is zo snel als mogelijk, maar uiterlijk in 2050 energieneutraal.

De basis voor de lokale ambitie is het regionale Akkoord van Groenlo 3.0 en het "Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek". In dit uitvoeringsprogramma is veel gewicht toegekend aan besparingsdoelstellingen voor de gebouwde omgeving. Daarnaast is een aparte categorie gewijd aan opwekking van duurzame elektriciteit. Een doorvertaling van de regionale doelstellingen heeft plaatsgevonden in het "Uitvoeringsplan energietransitie gemeente Oost Gelre 2026-2031". De nadere uitwerking van dit plan heeft plaatsgevonden in de "Projectagenda 2026". Voor het behalen van de doelstellingen worden de volgende drie uitgangspunten uit het coalitieakkoord "Lief met Ief" gehanteerd: - energie besparen en isoleren is het startpunt - voor de opwek van duurzame energie dient voldoende draagvlak te zijn - maatregelen moeten eerlijk en uitvoerbaar zijn.

Doelstellingen

We kiezen voor een wijkgerichte warmtetransitie

We kiezen voor een wijkgerichte warmtetransitie waarbij de gemeente een aanjagende rol neemt bij de overstap van aardgas naar passende oplossingen per kern, zoals elektrisch, hybride of collectief, met toepassing van het draagkrachtprincipe.

Doelstellingen

We maken een vergroting van duurzame opwek én netcapaciteit

We maken een vergroting van duurzame opwek én netcapaciteit. We gaan door met zon op daken en windenergie binnen de RES-afspraken, met nadruk op natuur, participatie en omgevingsfondsen. We starten het planvormingstraject voor een initiatief met windturbines. Tegelijkertijd pakken we samen met onze partners netcongestie aan met onder meer energiehubs, opslag en slimme sturing.

Doelstellingen

We verduurzamen onze woningen en zetten in op lagere woonlasten

We verduurzamen onze woningen en zetten in op lagere woonlasten. Daarbij geldt: “Eerst besparen en isoleren”. Verduurzaming moet woonlasten verlagen en woningen comfortabeler maken, met extra aandacht voor inwoners met een kleine beurs en toegankelijke ondersteuning en subsidies.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre	Gemeentegrootte 20.000-50.000 inw.	Jaar
Volksgezondheid en Milieu	Totaal huishoudelijk restafval	kg/inwoner	CBS	41	116	2024
Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	28,8%	geen data	2024

Bron: [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl), cijfers worden regelmatig geactualiseerd en kunnen afwijken

Middelen: wat mag het kosten?

x € 1.000

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Lasten</i>					
Ongewijzigd beleid	-21.970	-19.472	-19.472	-19.472	-19.472
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming lasten</i>	-21.970	-19.472	-19.472	-19.472	-19.472
<i>Baten</i>					

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
Ongewijzigd beleid	8.879	8.631	8.631	8.631	8.631
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming baten</i>	<i>8.879</i>	<i>8.631</i>	<i>8.631</i>	<i>8.631</i>	<i>8.631</i>
<i>Saldo</i>	<i>-13.291</i>	<i>-10.841</i>	<i>-10.841</i>	<i>-10.841</i>	<i>-10.841</i>
Voorstel nieuw beleid structureel		-398	-941	-1.388	-2.317
Voorstel nieuw beleid incidenteel		-645	-140	0	0
Dekking reserve		645	163	0	0
Dekking rioolfonds		71	197	327	589
<i>Saldo nieuw beleid</i>		<i>-327</i>	<i>-721</i>	<i>-1.061</i>	<i>-1.728</i>
Totaal saldo programma 3	-13.291	-11.168	-11.562	-11.902	-12.569

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
Lasten		
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer	6.358
TV5.5	5.5 Cultureel erfgoed	220
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.587
TV7.2	7.2 Riolering	3.028
TV7.3	7.3 Afval	3.022

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
TV7.4	7.4 Milieubeheer	3.257
Totaal Lasten		19.472
Baten		
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer	-577
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-51
TV7.2	7.2 Riolering	-4.044
TV7.3	7.3 Afval	-3.882
TV7.4	7.4 Milieubeheer	-77
Totaal Baten		-8.631
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		10.841
Gerealiseerd resultaat		10.841

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

x € 1.000

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
P3 nieuw:			
Uitvoering Plan Wielewaal	500		
Herinrichting Varsseveldseweg (gedeelte Meidoornstraat - Beukstraat) te Lichtenvoorde	160		
Integrale wijkaanpak Hart van Hooiland	585		
Doorfietsroute Doetinchem-Groenlo (gedeelte Lichtenvoorde-Zuid - Gemeentegrens Oude IJsselstreek	630		
Aanpassing landhoofd spoorviaduct te Lieveelde	400		
Uitvoering Programma Klimaat			-240
Programma Klimaat		70	
Mobiliteitsvisie Lichtenvoorde		60	
Inventarisatie snelheidsremmende maatregelen 60km/h wegen in het fietsnetwerk		25	

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Onderzoek naar de verkeersveiligheid van school- en sportlocaties		30	
Analyse fietsnetwerk		25	
Verkenning onderliggend wegennet nieuwe aansluiting Lichtenvoorde-Zuid – Harreveld		60	
Actualiseren wegenlegger		75	
P3 Programmabegroting 2026			
Rehabilitatie verhardingen buiten de bebouwde kom	1.200		-72
Renovatie gemalen en drukunits	200		-11
Rioolrenovatie obv beheerprogramma	100		-5
Onderzoeken en plannen uit WRP			-50
Duurzame omvorming openbare ruimte tbv klimaatdoelstellingen en wateroverlast	100		-5
Herinrichting Lichtenvoordseweg (Oude Aaltenseweg - Winterswijkseweg) te Groenlo	325		
Reconstructie Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat-Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	1.650		
Aanleg en verbetering riolering Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat-Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	990		
Optimaliseren zinker Winterswijkseweg te Groenlo	200		
Reconstructie Het Blik te Groenlo	1.266		

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Aanleg en verbetering riolering Het Blik te Groenlo	774		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Ds van Krevelenstraat en Gert Reindersstraat te Lichtenvoorde	110		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Bronckhorststraat, De Rode van Heeckerenstraat(gedeelte Dr. Ariensstraat-Van der Meer de Walcherenstraat, Dr. Besselinkstraat (gedeelte Op den Akker en Bronckhorststraat), Nieuwe Maat(gedeelte Op den Akker-Bronckhorststraat en kruising Gert Reinderstraat-Martin Lelieveldtstraat-Oude Aaltenseweg te Lichtenvoorde	110		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Pastoor Sandersstraat (F. ten Boschstraat-Acasiestraatstraat), Lindestraat, Meidoornstraat, Esdoornstraat en Kastanjestraat te Lichtenvoorde.	110		
Visie Bewegen, Ontmoeten en Spelen (gezonde leefomgeving)	237		-14
Beleid Klimaatadaptatie		60	
Ontsteden in kernen van Oost Gelre		100	
Klimaatmaatregelen voor alle kernen		40	
Duurzame vervanging van (laan)bomen als gevolg van uitval vanwege klimatologische omstandigheden		100	
Totaal	9.647	645	-397

Programma 4 - Dienstbaar en verbonden

Leeswijzer

Programma 4 hebben we zo veel mogelijk laten aansluiten op de indeling van de huidige organisatie. Hierbij gaat het voornamelijk om externe dienstverlening.

Dienstverlening

Ambitie

We willen dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen rekenen op goede dienstverlening, duidelijke communicatie en een gemeente die haar zaken op orde heeft. De basis is goed, maar de komende jaren vragen digitalisering, informatiebeveiliging, privacy en de regionale opgaven om verdere versterking van onze organisatie en samenwerking.

We kiezen voor drie uitgangspunten:

- toegankelijke en mensgerichte dienstverlening, digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is
- een sterke en veilige organisatie, met aandacht voor privacy, digitale weerbaarheid en uitvoeringskracht
- regionale samenwerking die versterkt en waarin Oost Gelre zichtbaar verantwoordelijkheid neemt.

Ontwikkelingen

Digitale dienstverlening en digitale transformatie en de noodzaak tot verbetering

Bij alle gemeenten in Nederland speelt digitale dienstverlening en de daarbij horende digitale transformatie, als gevolg van Europese en landelijke wetgeving, een steeds grotere rol. Zo ook in onze gemeente. Zonder structurele verbeteringen ontstaan knelpunten in de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers, zoals inefficiënte processen en beperkte toegankelijkheid. Ook lopen we het risico niet te voldoen aan wettelijke verplichtingen.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, is het noodzakelijk om bestaande systemen en kanalen slimmer te benutten, processen te optimaliseren en de gebruiksvriendelijkheid te verhogen. Het goed borgen en toegankelijk maken van deze informatie op onze digitale kanalen vereist goede ondersteuning zoals een informatiearchitect en een strategisch informatieadviseur. Door de vlucht naar voren op het gebied van digitale dienstverlening is het noodzakelijk om ook deze expertise in de organisatie te versterken. De inhoudelijke informatie voor onze inwoners en ondernemers wordt vanzelfsprekend geleverd door de specialisten van de vakafdelingen, ondersteund door specialisten online dienstverlening.

Digitale transformatie

De digitale transformatie is hierin een essentiële factor. Door digitalisering en ICT op een slimme manier met elkaar te verbinden, versterken we de uitvoeringskracht van onze gemeente. De opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) en veranderende werkprocessen vereisen een toekomstbestendige aanpak, waarin de groei van digitale applicaties en processen beheersbaar blijft. Dit vraagt om afstemming, analyse en het vereenvoudigen van digitale processen, zodat onze diensten 24/7 toegankelijk zijn en blijven. Actieve betrokkenheid van onze inwoners en ondernemers en het delen van informatie dragen bij aan een efficiëntere en klantgerichte dienstverlening.

Wetgeving en digitale strategie

Bovenstaande wordt niet alleen ingegeven door onze ambities, maar (Europese) wetgeving dwingt ons ook maatregelen te nemen. Onze digitale strategie sluit aan bij de doelen van het Digital Decade-initiatief van de Europese Commissie. Dit programma richt zich op vier pijlers:

1. Digitale vaardigheden verbeteren bij burgers en bedrijven.
2. Digitalisering van bedrijven versnellen door innovatie en technologie.
3. Duurzame digitale infrastructuur opbouwen, waaronder breedband en 5G.
4. Digitalisering van overheidsdiensten bevorderen voor betere toegankelijkheid en transparantie.

De EU streeft ernaar om tegen 2030 een digitale samenleving te realiseren waarin technologie breed toegankelijk, veilig en inclusief is.

Dit betekent dat gemeenten als de onze efficiënter opereren, innovatieve technologieën zoals AI en cloud-oplossingen breder worden ingezet en digitale processen verder worden gestroomlijnd.

Cybersecurity en regelgeving

De toenemende digitalisering brengt ook strengere cyberwetgeving met zich mee. Wij zijn verplicht te voldoen aan nationale en Europese regelgeving op het gebied van gegevensbescherming en cybersecurity, zoals de NIS2-richtlijn en de AVG. Indien niet wordt voldaan aan deze regelgeving, kunnen aanzienlijke boetes worden opgelegd en kan reputatieschade ontstaan. Daarnaast kan inadequate beveiliging leiden tot datalekken en cyberaanvallen, wat niet alleen financiële gevolgen heeft, maar ook het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de digitale overheid kan ondermijnen.

Goede informatiestructuren zijn essentieel

Het is daarom essentieel om ook te investeren in veilige en toekomstbestendige digitale infrastructuur en een adequate informatiearchitectuur.

De architectuur van onze informatie is voor de digitale transformatie essentieel. Hoe deze gestructureerd, beheerd en geoptimaliseerd wordt is cruciaal voor de informatiehuishouding binnen de gemeente. Dit draagt bij aan:

- Efficiëntere en transparantere dienstverlening aan inwoners en bedrijven;
- Betere samenwerking tussen afdelingen en ketenpartners;
- Verbeterde naleving van wet- en regelgeving, zoals de Archiefwet en de Wet open overheid (Woo);
- Versterking van de digitale weerbaarheid en gegevensbescherming;
- Effectieve implementatie van nieuwe technologische ontwikkelingen.

Om de kwaliteit, samenhang en veiligheid van onze informatievoorziening te waarborgen, is de inzet van een informatiearchitect essentieel. Deze kennis en kunde is op dit moment onvoldoende aanwezig.

Doelstellingen

We stellen de inwoner en ondernemer centraal

Kenmerkend voor onze dienstverlening is dat wij ons verantwoordelijk voelen, doen wat we beloven en duidelijk en eerlijk zijn in onze communicatie. Wij hebben aandacht voor onze inwoners en ondernemers. Zo zetten wij graag een stapje extra. Ook als we geen directe oplossing kunnen bieden. Door aandachtig te luisteren en door te vragen kunnen we - binnen de wettelijke kaders - meedenken in oplossingen die aansluiten op de wensen en behoeften.

Doelstellingen

We leveren resultaatgericht maatwerk

We sturen aan op zelfredzaamheid, versterking van eigen kracht en initiatieven uit de samenleving. De gemeente heeft een faciliterende rol. Wij denken proactief mee aan een oplossing waardoor wij resultaatgericht maatwerk kunnen leveren aan onze inwoners en ondernemers. Daartoe werken we zoveel mogelijk intern en extern op integrale wijze samen.

Doelstellingen

Versterken van de relatie tussen samenleving en gemeentelijke organisatie

Participatie: de sleutel tot sterk, inclusief en gedragen gemeentelijk beleid en besluiten!"

De wereld is veranderd. Daar waar een gemeente voorheen, vanuit gevoel, ervaring en een verordening, een participatietraject met inwoners en andere belanghebbenden kon aangaan, is voorbij. Onze inwoners zijn betrokken en mondiger worden en de verwachtingen over overheidsparticipatie zijn toegenomen. Dat participatie tot nu toe goed is verlopen, biedt geen garantie op succes in deze veranderde samenleving waarin ook onze gemeente onderhevig is.

Het is daarom belangrijk dat we op een gestructureerde en effectieve manier met onze inwoners (en andere belanghebbenden) communiceren en dat we het participatieproces zorgvuldig inrichten én alle processtappen goed vastleggen. Een participatieadviseur is bij veel gemeenten inmiddels een aanvullende discipline geworden én niet meer weg te denken uit de organisatie.

Participatie draagt bij aan het onderlinge vertrouwen

Hoewel wij een goede relatie onderhouden met onze inwoners, zijn er ook inwoners die een kloof ervaren tussen hen en de gemeente. Ze voelen zich onvoldoende gehoord en hebben het idee dat besluiten zonder hun inspraak worden genomen. Dit kan leiden tot frustratie, wantrouwen en zelfs afnemende betrokkenheid bij de gemeenschap. Een goed doorlopen participatietraject zorgt ervoor dat inwoners – bewust- actief worden betrokken bij beleid en besluitvorming, waardoor het vertrouwen in de overheid wordt hersteld en versterkt.

We nemen betere besluiten door betrokken inwoners

De kennis en ervaring van onze inwoners zijn waardevol bij het maken van beleid en het nemen van beslissingen. Wanneer inwoners (en andere belanghebbenden) de kans krijgen om mee te denken, ontstaan er vaak innovatieve en goed doordachte oplossingen die beter aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Een participatieadviseur faciliteert en structureert dit proces, zodat de gemeente optimaal profiteert van de inbreng van haar inwoners. Mooie voorbeelden hiervan zijn de N18, woningbouwplan Eefschelers en de herontwikkeling van Hulshof Herrewalt.

Intern is ook beweging nodig

Wij participeren natuurlijk al jaren met de samenleving, voornamelijk vanuit het fysieke domein en vanuit de Participatiewet. Participatie gaat echter over alle domeinen en vraagstukken en heeft ook betrekking op beleid. Daarnaast gaan onze inwoners steeds vaker gebruik maken van het Uitdaagrecht. Dat is nieuw voor veel gemeenten, ook voor Oost Gelre, en behoeft blijvende aandacht. Ook zal de gemeente hierin keuzes moeten maken: over welke thema's kan de gemeente worden uitgedaagd?

Dit betekent dat we een beweging moeten maken (gedragsverandering). Die beweging heeft tijd nodig en vereist continue aandacht bij bestuurders en medewerkers in de ambtelijke organisatie.

De inrichting van participatie in onze organisatie is het begin van de beweging die moet worden gemaakt. Participatie is daarmee niet klaar maar eigenlijk het begin. Het is namelijk een randvoorwaarde voor de beweging die moet worden gemaakt, zowel intern als extern.

Participatie versnelt!

Een van de uitdagingen voor gemeenten is het omgaan met weerstand tegen nieuwe plannen of beleid. Wanneer inwoners pas laat of onvolledig in het proces worden geïnformeerd of betrokken, leidt dit vaak tot frustratie en oppositie. Dit kan juridische procedures, vertragingen en extra kosten met zich meebrengen. Het is dus van belang dat inwoners tijdig en op de juiste manier worden betrokken, waardoor conflicten en weerstand aanzienlijk worden verminderd.

Goed georganiseerde participatie bespaart juist tijd en geld. Door inwoners vroegtijdig te betrekken en hen serieus te nemen, worden plannen sneller en soepeler uitgevoerd. Participatie zorgt aan het begin van het proces wellicht voor een vertraging, maar zet verder in het proces een versnelling in gang.

Participatie draagt bij aan onze inclusieve samenleving

Participatie moet voor alle inwoners toegankelijk zijn, niet alleen voor degenen die het makkelijk vinden om hun stem te laten horen. Kwetsbare groepen, zoals ouderen, mensen met een beperking of inwoners die de taal niet goed beheersen, worden vaak over het hoofd gezien, evenals jongeren. We werken actief aan een zo'n inclusief mogelijk participatieproces, zodat iedereen een eerlijke kans krijgt om mee te praten en invloed uit te oefenen.

Bovenal: een breder perspectief op de gemeente

Het belang van participatie reikt verder dan alleen ons gemeentelijk beleid. In een tijd waarin het vertrouwen in de politiek onder druk staat, is participatie een manier om de lokale democratie te versterken. Een goed doorlopen participatietraject draagt eraan bij dat bruggen gebouwd worden tussen inwoners en bestuur, maar ook tussen inwoners onderling. Hierdoor ontstaat er meer begrip, samenwerking en betrokkenheid. Wanneer onze inwoners ervaren dat hun mening daadwerkelijk wordt meegenomen in de besluitvorming, leidt dit tot een positievere houding ten opzichte van de gemeente. Zij voelen zich serieus genomen en gaan met een constructieve blik naar de lokale overheid kijken. Dit versterkt het imago van de gemeente als een betrouwbare, transparante en toegankelijke partner.

(digitale) organisatie

Ambitie

Oost Gelre staat er financieel gezond voor, met een goede reservepositie en structureel sluitende begrotingen als uitgangspunt. Die lijn zetten we voort. Tegelijk staan we de komende jaren voor stevige financiële uitdagingen door onzekerheden in het gemeentefonds, stijgende kosten, inflatie en externe risico's. Daarom kiezen we voor een financieel beleid dat rust en zekerheid biedt, maar ook ruimte houdt om gericht te investeren in de toekomst van Oost Gelre.

We kiezen voor drie uitgangspunten:

- structurele lasten worden structureel gedekt en incidentele middelen worden alleen incidenteel ingezet;
- we blijven behoedzaam en realistisch begroten, met ruimte om tegenvallers op te vangen;-
- we maken scherpe keuzes, zodat geld terechtkomt bij wat maatschappelijk nodig, uitvoerbaar en financieel verantwoord is.

Ontwikkelingen

We zijn transparant over de uitgaven en inkomsten van onze gemeente. Zowel voor bestuurders als voor onze inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen moet duidelijk zijn waar wij de gemeentelijke middelen aan besteden. Door gebruik te maken van bijvoorbeeld Pepperflow is online de voortgang van zowel de beleidsmatige als financiële ontwikkelingen te volgen.

Aankoop van grond en vastgoed vindt plaats uit strategische motieven. Waar nodig zetten we in op een actief grondbeleid om onze beleidsdoelstellingen te realiseren.

Doelstellingen

Een financieel gezonde gemeente zijn en blijven

We hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

- we zijn transparant over onze plannen en communiceren duidelijk over inkomsten en uitgaven;
- we zetten ons in om financiële middelen te verweren door o.a. gebruik te maken van subsidiemogelijkheden;
- we zetten in op preventie en zijn 'streng aan de poort' om de kosten van Jeugdhulp en Wmo beheersbaar te houden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre	Gemeentegrootte 25.000-50.000 inw.	Jaar
Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	in euro's	COELO	810	1.001	2026
Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	in euro's	COELO	930	1.095	2026

Bron: *waarstaategemeente.nl*, cijfers worden regelmatig geactualiseerd en kunnen afwijken

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre 2027	Oost Gelre 2026
Bestuur en ondersteuning	Formatie	fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,12	7,00
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,68	6,62
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 947	€ 882
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	0,13%	0,14%

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre 2027	Oost Gelre 2026
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	13,98	14,27%

Middelen: wat mag het kosten?

x € 1.000

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Lasten</i>					
Ongewijzigd beleid	-4.903	-4.687	-4.687	-4.687	-4.687
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming lasten</i>	-4.903	-4.687	-4.687	-4.687	-4.687
<i>Baten</i>					
Ongewijzigd beleid	838	806	806	806	806
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming baten</i>	838	806	806	806	806
<i>Saldo</i>	-4.065	-3.880	-3.880	-3.880	-3.880

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
Voorstel nieuw beleid structureel		-360	-483	-483	-483
Voorstel nieuw beleid incidenteel		-274	-10	-0	-0
Dekking reserve		274	10	0	0
<i>Saldo nieuw beleid</i>		-360	-483	-483	-483
Totaal saldo programma 4	-4.065	-4.240	-4.363	-4.363	-4.363

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2027
Lasten		
TV0.1	0.1 Bestuur	2.578
TV0.2	0.2 Burgerzaken	1.424
TV0.3	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	582
TV7.5	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2
Totaal Lasten		4.587
Baten		
TV0.2	0.2 Burgerzaken	-536
TV0.3	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-270
Totaal Baten		-807
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		3.780
Stortingen		
TV0.1	0.1 Bestuur	-100
Gerealiseerd resultaat		3.880

Voorstellen voor nieuw beleid voor het jaar 2027

x € 1.000

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
P4 nieuw:			
AI-servers	160		

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
VTH applicatie softwarepakket			-35
Dienstverlening burgerzaken			-80
VTH applicatie softwarepakket - eenmalige implementatiekosten		125	
WOO-verzoeken		30	
Voldoen aan wettelijke verplichtingen digitale dienstverlening voor onze inwoners en ondernemers			-150
Doorontwikkeling participatie/uitdaagrecht			-95
P4 Programmabegroting 2026:			
Externe adviezen		10	
Versterken (regionale) samenwerking		109	
Vervanging van elektrische auto	35		
Totaal	195	274	-360

Inleiding

Vanuit de ambitie van de raad (raadsplamflet) en het college (college-uitvoeringsprogramma) vinden we het belangrijk dat we inspelen op een voortdurend veranderende samenleving. Daarnaast streven we ernaar dat onze dienstverlening aansluit op wat de buiten- en binnenwereld van ons vraagt. We sluiten maximaal aan op behoeften van inwoners, ondernemers en organisaties. Tegelijkertijd zijn we realistisch in wat haalbaar is. Onze organisatie is volop in ontwikkeling om deze bestuurlijke ambities te realiseren. We richten ons daarbij op drie pijlers.

1. Het verbeteren van het bestuurlijke ambtelijke samenspel;
2. Buiten met binnen verbinden;
3. Aandacht voor groei en ontwikkeling.

Daarbij staan voor veel grote opgaven en uitdagingen. Daarom zorgen we voor overzicht en moeten we keuzes maken. We werken doelgericht een aan concreet resultaat. We communiceren tijdig en transparant door heldere verwachtingen te scheppen.

Programmaplan

Inleiding

Met het coalitieakkoord *Lief met lef* kiezen we voor een krachtig, leefbaar en toekomstbestendig Oost Gelre. We bouwen voort op wat goed gaat en tonen lef door duidelijke keuzes te maken. Dat doen we samen met onder andere inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Betrokkenheid, naoberschap en ondernemerszin vormen daarbij onze basis. We gaan zorgvuldig om met publieke middelen en richten ons op plannen die haalbaar zijn en maatschappelijke waarde toevoegen.

In deze programmabegroting vertalen we de ambities uit het coalitieakkoord naar vier programma's: Sterke economie en wonen in balans, Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving, Leefomgeving in balans en Dienstbaar en verbonden. Deze programma's laten zien wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en welke middelen we daarvoor beschikbaar stellen.

De vier programma's staan niet los van elkaar. Alle onderwerpen beïnvloeden elkaar en vragen om samenhangende keuzes. Daarom kijken we bij de uitvoering steeds over de grenzen van de programma's heen. We werken samen met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen, en maken duidelijk wat zij van de gemeente mogen verwachten. Zo geven we invulling aan 'lief' door nabij en betrokken te zijn, en aan 'lef' door richting te geven en keuzes te maken.

Vooruitlopend op het college-uitvoeringsprogramma vindt u bij elk programma de ambities uit het coalitieakkoord.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, heffing VPB en onvoorzien

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente bevat de volgende onderdelen: treasury, belastingen OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het bedrag voor treasury bestaat uit dividenden, ontvangen en bespaarde rente. Bij de overige belastingen zijn toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting opgenomen. In cijfers komen wij tot de volgende begrote algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000):

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting 2027
Dividend	510	521
Saldo financieringsfunctie	1.080	70
Ozb woningen	5.050	5.162
Ozb niet-woningen	2.461	2.506
Hondenbelasting	118	119
Precariobelasting	20	20
Reclamebelasting	61	61
Algemene uitkering	61.942	64.197
Decentralisatie-uitkering	427	1.350
Integratie-uitkering sociaal domein	6.516	6.569
Overige algemene dekkingsmiddelen	799	1.389
Totaal algemene dekkingsmiddelen	78.474	81.964

Overhead, ondersteuning en organisatie (taakveld 0.4)

Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onderstaand overzicht geeft u meer inzicht in deze kosten (x € 1.000).

Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo
--------------	-------	--------	-------

Overhead, ondersteuning organisatie	0	-10.170	-10.170
Algemene beheerkosten	0	-289	-289
Automatisering	2	-2.196	-2.194
Facilitaire kosten	0	-186	-186
Huisvesting gemeentehuizen	89	-1.021	-932
Organisatie / afdelingen / overig	119	-1.225	-1.106
Overhead, ondersteuning en organisatie	210	-15.087	-14.877

Heffing vennootschapsbelasting

Voor de heffing van de vennootschapsbelasting hebben wij een stelpost van € 10.506 geraamd.

Bedrag onvoorzien

Als structureel onvoorzien hanteren wij jaarlijks € 2,25 per inwoner. Op basis van 30.000 inwoners is dit € 67.500.

Paragrafen

Inleiding

De voorschriften (Besluit begroting en verantwoording) stellen een aantal paragrafen verplicht, die we zowel in de begroting als in het jaarverslag moeten opnemen.

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Verbonden partijen
3. Bedrijfsvoering
4. Financiering
5. Onderhoud kapitaalgoederen
6. Grondbeleid
7. Lokale heffingen
8. Wet open overheid

Paragraaf 1: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding paragraaf 1

Wij leggen een relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Dat geeft inzicht in de robuustheid van onze rekening. Het weerstandsvermogen is de verhouding van de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover wij kunnen beschikken om niet-begrote kosten op te vangen.

Beleid weerstandsvermogen

Het beleid over integraal risicomanagement en het aan te houden weerstandsvermogen hebben wij uitgewerkt in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. Op basis van informatie uit de risico-inventarisatie doen we een uitspraak over de mogelijke financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's. De kans en financiële impact van alle individuele en gezamenlijke risico's is hiermee bepaald, zodat we een uitspraak kunnen doen over de te verwachten schadelast. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen ontstaat op basis van inzicht in de risico's, de financiële consequenties en de mogelijkheden om deze risico's te beheersen of af te dekken. Het is noodzakelijk om risico's te onderkennen maar niet mogelijk om alle financiële risico's volledig af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel en structureel)

Incidentele weerstandscapaciteit (in €)	
Rekeningresultaat	372.000
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	15.583.800
Totaal	15.955.800

Tabel 2.1 incidentele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit (in €)	
Onbenutte belastingcapaciteit voor gemeentelijke belastingen en heffingen	1.300.000
Rentebaten algemene reserve (vrij besteedbaar)	336.000
Totaal	1.636.000

Tabel 2.2 structurele weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit volgens risico simulatie

De benodigde weerstandscapaciteit berekenen we jaarlijks bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening op basis van de op dat moment gewaardeerde risico's.

Op basis van ons risicoprofiel hebben wij een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. We hebben ruim 30 risico's beschreven en gekwantificeerd.

De berekende gemiddelde schadelast bedraagt € 3.875.000 en de maximale schadelast is becijferd op € 5.665.000. De uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen wordt via een ratio berekend:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit

De ratio van het weerstandsvermogen geeft aan hoe het weerstandsvermogen gewaardeerd wordt. Bij het bepalen van de ratio's gaan we uit van de gemiddelde schadelast. Dit resulteert in de weerstandsratio in tabel 2.3.

Weerstandratio = Ratio weerstandsvermogen		
Weerstandratio	Ratio	Waardering
Totaal weerstandsvermogen	4.54	Uitstekend

Tabel 2.3 Weerstandratio

Wij streven een waardering na die minimaal als voldoende wordt omschreven. Dit komt erop neer dat sprake is van voldoende weerstandsvermogen als de beschikbare weerstandscapaciteit hoger of gelijk is dan de benodigde weerstandscapaciteit (dus $\geq 1,0$). Uiteindelijk kunnen we concluderen dat onze weerstandscapaciteit uitstekend is.

Risico-inventarisatie gemeente Oost Gelre

De voor de bepaling van onze weerstandscapaciteit relevante risico's staan in onderstaande risico-inventarisatie. Voor elk risico hebben wij:

- Oorzaak en gevolg in beeld gebracht;
- De beheersmaatregelen ter voorkoming en ter beheersing genoemd;
- Het risico gewaardeerd (kans en financieel gevolg ingeschat).

Verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's

In onderstaande tabel treft u een verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's aan:

Projecten en Investerings	
Bouwgrondexploitatie	Bij de grondexploitatie gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is. Maatregel: Dekking van eventuele verliezen door aanwending van de reserve bouwgrondexploitatie. Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.
Regionaal bedrijventerrein De Laarberg	Bij de exploitatie van bedrijventerreinen gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is. Maatregel: Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.

Projecten en Investeringsen	
Gemeentelijk vastgoed	Mogelijke afwaardering van boekwaarde gemeentelijk vastgoed. Maatregel: Herbestemming van gemeentelijk onroerend goed.
Onderwijshuisvesting	Verzoek om bijdrage in de bekostiging van nieuwbouw en/of renovatie van schoolgebouwen. Maatregel: Opstellen van een (meerjaren) onderwijshuisvestingsplan (nieuwbouw en vervangende nieuwbouw).
Open einde regelingen	
Leerlingenvervoer	Overschrijding budget door groter beroep op deze voorziening. Maatregel: Sturen op schoolkeuze (school in woonplaats).
Wmo	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de WMO te kunnen bekostigen. Maatregel: Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring. Aanscherping van het WMO beleid
Jeugdwet	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Jeugdwet te kunnen bekostigen Maatregel: Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring. Aanscherping van het Jeugdbeleid
Participatiewet	Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Participatiewet te kunnen bekostigen. Maatregel: Bij een tekort een beroep doen op de vangnetuitkering. Onder voorwaarden komt de gemeente hiervoor in aanmerking
Minimabeleid	Overschrijding budget minimabeleid. Maatregel: Aanpassing van het minimabeleid

Projecten en Investerings	
Aansprakelijkheid	
Inkoop- en contractmanagement	Risico op schadeclaims en/of mislopen aanbestedingsvoordelen. Maatregel: Inrichten van een contractmanagementsysteem en betrekken van inkoopadviseur bij aanbestedingstrajecten.
Vergunningverlening, handhaving en toezicht	Aansprakelijkheid van gemeente voor schade tijdens een evenement als gevolg van toezicht falen. Aansprakelijkheid van gemeente voor schade na afgifte van een bouwvergunning. Maatregel: Risicoaansprakelijkheidsverzekering.
Ketenbeheer	
Gesubsidieerde instellingen	Misbruik en/of oneigenlijk gebruik van subsidies, niet voldoen aan prestatieafspraken. Maatregel: Periodiek contact tussen beleidsmedewerker en gesubsidieerde instelling.
Discontinuïteit zorg aan inwoners	Risico dat zorgaanbieders zich terugtrekken uit de markt of failliet gaan en de zorg duurder moet worden ingekocht. Maatregel: Periodiek contact tussen CLM en zorgaanbieder.

Verbonden partijen en deelnemingen	
Fijnder	De inkomsten uit detachering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is lager dan geraamd. Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	Dividend is lager dan verwacht. Maatregel: Niet van toepassing

Verbonden partijen en deelnemingen	
VNOG	Financieel tekort kan niet worden opgevangen binnen eigen begroting of weerstandsvermogen. Maatregel: Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.
Garantstellingen en gewaarborgde geldleningen	Risico dat door de gemeente verstrekte geldleningen niet (volledig) worden terugbetaald en/of aangesproken wordt op afgegeven garantstellingen. Maatregel: Leningen en garanties worden enkel verstrekt aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen met uitzondering van de achtervangovereenkomst met WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)
Middelenmanagement	
Bouwleges	Risico op lagere inkomsten uit bouwleges dan geraamd. Maatregel: Niet van toepassing
Taakstellende bezuinigingen	Niet realiseren van taakstellende bezuinigingen. Maatregel: Bewaken voortgang en sturen op realisatie via reguliere tussentijdse rapportages.
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	Risico is dat de inkomsten uit het Gemeentefonds afwijken van wat in de begroting geraamd is door: Ontwikkelingen in het accres (ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven); ontwikkelingen in de verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld aantal inwoners/woonruimten); effecten van taakmutaties (bijvoorbeeld bij nieuwe taken voor gemeenten); effecten van onder- en overschrijdingen van het plafond van het BTW compensatiefonds; de mogelijkheid van een eenzijdige korting door een nieuw kabinet. Maatregel: Op de voet volgen van ontwikkelingen en tijdig vertalen van de circulaire naar de begroting.
Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG)	Met ingang van budgetjaar 2025 of 2026 gaat de eigenrisicodrempel voor het vangnet Participatiewet (BUIG) onder aanvullende voorwaarden omlaag. Daarmee worden de grootste financiële risico's die gemeenten lopen op de BUIG verder gedempt. Het maximaal eigen risico dat een

Verbonden partijen en deelnemingen	
	gemeente moet dragen voor de BUIG gaat van 10% in de huidige situatie naar 7,5% en mogelijk 5% wanneer het meerjarig tekort langer aanhoudt. Maatregel: Aanvraag vangnetuitkering.
Financiering en rente risico	Het financierings- en renterisico is afhankelijk van de rentebeslissingen door de ECB (Europese Centrale Bank). De ECB heeft onder meer als taak de prijsstabiliteit te handhaven en zij streeft naar een inflatiepercentage van 2 % op de middellange termijn. Hierbij is rentepolitiek een van de mogelijkheden die de ECB voor handen heeft. Maatregel: Door een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille aan te brengen beheersen we het renterisico op de vaste schuld. Door onze langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst.

Bedrijfsvoering	
Werving en ontslag van personeel.	Toename wachtgeld- en/of pensioenverplichtingen door (politieke) ontwikkelingen. Maatregel: Niet van toepassing Tekort aan gekwalificeerd personeel. Maatregel: • Stimuleren van het overdragen van kennis tussen collega's • Goede (secundaire) arbeidsvoorwaarden om daarmee een aantrekkelijke werkgever te blijven.

Bedrijfsvoering	
Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	Verschil tussen aanwezige en gewenste competenties . Maatregel: We zetten het instrument strategische personeelsplanning in. We brengen in beeld welke formatie nu en in de toekomst nodig is. Daarnaast stellen we vast over welke competenties onze medewerkers moeten beschikken.
Cybersecurity en privacy	
Informatiebeveiliging	Gemeenten beschikken over een enorme hoeveelheid aan informatie. Deze informatie zegt vaak veel over de persoonlijke levenssfeer van mensen: hun gezinssituatie, hun werk en inkomen, eventuele schulden, opleiding, gezondheid etc. Het is informatie die we in de meeste gevallen van onze inwoners zelf hebben gekregen in het vertrouwen dat de gemeente de informatie nodig heeft voor ons werk, dat we er zorgvuldig mee omgaan en dat gegevens niet gedeeld worden met anderen of zo maar op straat komen te liggen. De informatie is voor onze dienstverlening zo belangrijk dat we er zuinig op moeten zijn. In tijden waarin de overheid steeds meer gevoelige informatie van, over en voor inwoners verwerkt, is het ook van groot belang dat diezelfde overheid deze informatie ook goed dient te beschermen. Het gaat dan niet alleen over gegevens over die inwoners, maar ook andere gevoelige gegevens, zoals financiële informatie en gegevens over besluitvorming binnen de gemeentelijke organisatie. Maatregel: Het normenkader voor informatiebeveiliging: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), huidig (vanaf 2024) geïmplementeerde versie is BIO1.04, is de basis waarop het informatieveiligheidsbeleid voor de gemeente Oost Gelre is vastgesteld. Dit beleid beschrijft de strategische en tactische uitgangpunten voor de jaren 2024 tot 2026 in onze gemeente. Wij bouwen voort op de stappen die in voorgaande jaren gezet zijn. Het is een set maatregelen die tezamen voor de basisbeveiliging van de gemeentelijke informatie zorgt. Het beleid en uitvoering wordt jaarlijks getoetst conform de ENSIA-systematiek. Op dit moment bereiden wij ons voor op de wettelijke invoering van NIS2. Het informatiebeveiligingsbeleid 2026 tot en met 2028 wordt hierop gebaseerd en in de loop van 2025 worden vastgesteld en tot uitvoering worden gebracht in de komende jaren.
Wet- en regelgeving	

Bedrijfsvoering	
Fiscale regels	Niet voldoen aan fiscale bepalingen met naheffing en boetes tot gevolg. Maatregel: Permanente educatie medewerkers financiën en periodieke scholing van budgethouders. Overleg met Belastingdienst en indien noodzakelijk inschakelen van een fiscalist.
Omgevingswet	Om de financiële impact van de invoering van de Omgevingswet te kunnen bepalen zou er naast het Dialoogmodel ook een landelijk Effectenmodel verschijnen om de financiële effecten in de exploitatiefase in beeld te kunnen brengen. Dit model komt er niet, maar wel een zogenaamde Werkwijze structurele effecten Omgevingswet. Maatregel: Actief managen op de risico's en monitoren van de ontwikkelingen zowel landelijk, regionaal als lokaal om de financiële impact in beeld te brengen.

Nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's - Ruimte & Economie

Bouwgrondexploitatie

Vanuit strategisch en financieel oogpunt is het noodzakelijk om minimaal 1 keer per jaar de ontwikkeling en verkoop van woningen en bedrijventerreinen herzien.

De afgelopen periode zijn diverse bouw kavels en bedrijfskavels verkocht. De financiële gevolgen brengen we bij de vaststelling van de bestemmingsplannen met bijbehorende exploitatieopzetten in beeld. Ook houden we al bij nieuwe bestemmingsplannen rekening met de uitspraak van de Raad van State over stikstof.

De nota grondbeleid is door u vastgesteld. Uitgangspunt voor bouwgrondexploitatie is het streven naar een sluitende exploitatieopzet. Jaarlijks actualiseren we de exploitatieopzetten. Als hieruit blijkt dat een tekort ontstaat, verwerken we het verlies in de jaarrekening. Wij streven er naar dat de exploitatie van zowel woningbouw als bedrijventerreinen minimaal kostendekkend is. Het verplichte woningbouwprogramma dat voortvloeit uit de Wet versterking regie volkshuisvesting vormt hierbij een extra uitdaging. In de nota grondbeleid gaan we nader in op de exploitaties en de maatregelen die nodig zijn om financiële risico's te beheersen. Bij de waardering van de gronden houden we rekening met invoering van de vennootschapsbelastingplicht en kiezen we voor de fiscaal meest gunstige optie.

Regionaal bedrijvenpark Laarberg

In de huidige economische situatie zijn er financiële risico's verbonden aan de bouwgrondexploitatie van Laarberg. De risico's en onzekerheden kunnen we moeilijk inschatten. De financiële risico's hebben we verdisconteerd in het benodigde weerstandsvermogen. Hierbij hebben we rekening gehouden met de lange looptijd van de exploitatie en het te verwachten exploitatieresultaat bij verschillende scenario's.

Planschadevergoeding

Bij bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen met projectafwijking sluiten we een afwentelingsovereenkomst planschade af. Zo vergoedt de initiatiefnemer eventuele planschadekosten. Een tegemoetkoming in planschade als gevolg van de toekomstige ontwikkeling van bouwgrond die we als gemeente zelf in ontwikkeling brengen, bekostigen we binnen de exploitatieopzet van het plan.

Implementatie Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet krijgt de gemeente meer decentrale ruimte om eigen beleidskeuzes te maken. Deze beleidsvrijheid zorgt voor een relatief grote kennisonzekerheid: We weten nog niet welke keuzes gemaakt worden en dus ook niet welke effecten die keuzes zullen hebben. Het effect van de keuzes kan zowel een financieel gunstig dan wel een financieel minder gunstig effect hebben voor burgers en bedrijven als ook voor de gemeente. Voor het berekenen van de kosten in de exploitatiefase gaan we gebruik maken van het landelijk ontwikkelde model "Werkwijze structurele effecten Omgevingswet". De uitkomsten van deze berekening kunnen aanleiding zijn om ramingen bij te stellen.

Wet Kwaliteitsborging Bouw

De invoering van de Wet kwaliteitsborging (Wkb) leidt vanaf 2026 tot structurele financiële risico's voor de gemeente. Door verschuiving van bouwtoezicht naar private kwaliteitsborgers dalen de legesinkomsten, terwijl de gemeentelijk handhavingsverantwoordelijkheid blijft. Daarnaast zijn er extra kosten voor procesaanpassing, ICT, opleiding en juridische bijstand. Hiervoor is in de programmabegroting een raming van € 90.000 opgenomen.

Nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's - Mens & Samenleving

Sterke Lokale Teams

De invoering van sterke lokale teams vraagt om een zorgvuldige financiële benadering die recht doet aan het karakter van deze transitie. De invoering van een nieuwe werkwijze vraagt tijd om zorgvuldig te implementeren. In de overgangsfase bestaan de huidige werkwijze en de nieuwe manier van werken tijdelijk naast elkaar. Tegelijkertijd moet de dienstverlening aan inwoners onverminderd doorgaan. Dit betekent dat de transitie op korte termijn mogelijk extra inzet en middelen vraagt. Onder meer voor teamontwikkeling, casusregie en het organiseren van samenwerking. Op langere termijn is de verwachting dat een sterke lokale infrastructuur, gericht op preventie, vroegsignalering en collectieve ondersteuning, bijdraagt aan het beheersen van de vraag naar zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning. De omvang en het moment waarop deze effecten zichtbaar worden zijn echter nog onzeker. Daarnaast bestaat nog onduidelijkheid over de beschikbaarheid van structurele rijksmiddelen voor de uitvoering van deze ontwikkeling. De financiële consequenties worden nader uitgewerkt in de uitvoeringsscenario's en verwerkt in de programmabegroting 2027.

Openeinderegelingen

Binnen het sociaal domein kennen verschillende voorzieningen een open eindkarakter. Dit geldt onder andere voor het minimabeleid, de schuldhulpverlening en het leerlingenvervoer. Een stijging van het aantal aanvragen of een toename van complexe situaties kan leiden tot hogere uitgaven dan vooraf begroot

Wmo

Binnen de Wmo blijft sprake van een toenemende vraag naar ondersteuning. Met name de groei van het aantal ouderen en het langer zelfstandig wonen leiden tot een grotere behoefte aan huishoudelijke ondersteuning, woningaanpassingen en mobiliteitsvoorzieningen. Ook het feit dat Wlz steeds meer wordt aangeboden in de vorm van een Pakket Thuis waarbij de inwoner zelf verantwoordelijk blijft voor de huisvestingskosten maakt dat er langer gebruik gemaakt blijft worden van Wmo woonvoorzieningen en mobiliteitsvoorzieningen.

Daarnaast bestaat onzekerheid over landelijke beleidsontwikkelingen. De voorgenomen invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo (voorlopig invoering in 2028) en de aangekondigde wijzigingen rondom huishoudelijke ondersteuning (voorlopig in 2029) kunnen gevolgen hebben voor zowel de vraag naar voorzieningen als de gemeentelijke uitgaven. Het is nog onduidelijk wat de precieze consequenties zijn. Verder brengen de uitvoering van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en andere landelijke zorgakkoorden financiële onzekerheden met zich mee. Hoewel het Rijk hiervoor deels middelen beschikbaar stelt is er onvoldoende duidelijkheid over de structurele financiering. Ook de ontwikkeling van Sterke Lokale Teams kan leiden tot wijzigingen in de uitvoering en financiering van de ondersteuning waarvan de financiële effecten nog niet volledig inzichtelijk zijn. Meer inzet van inwoners in nodig. Ondersteuning om deze inzet mogelijk te maken door buurtverbinders zal extra middelen vragen.

Jeugdzorg

Als gemeente zijn we niet de enige verwijzer op grond van de jeugdwet maar wel verantwoordelijk voor alle kosten. Ook gecertificeerde instellingen (GI's), huisartsen en kinderartsen kunnen ook doorverwijzen. Als gemeente hebben wij dus beperkte invloed op de doorverwijzingen naar alle hulp vanuit de Jeugdwet en dit vormt een risico. We zetten vol in op preventie en verdere samenwerking met de huisartsen (middels de Praktijkondersteuners Huisartsen). Doel is om te normaliseren en dure verwijzing naar tweedelijns zorg te voorkomen. De samenwerking met de huisartsen is inmiddels structureel waarbij zorgverzekeraar Menzis al co-financier functioneert. Met de GI's zijn afspraken gemaakt op Gelders niveau die zijn vastgelegd in Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Doel is de dienstverlening aan de meest kwetsbare jeugdigen te verbeteren, waarbij ook de samenwerking (het samen optrekken) tussen gemeentelijke teams en de GI's een belangrijk speerpunt is. Op verwijzingen binnen naar hulp vanuit de Jeugdwet hebben we dus niet altijd invloed. Daarnaast zijn er zeer intensieve vormen van jeugdhulp die ook kostbaar zijn, zoals Jeugdzorg Plus en kleinschalige woonvormen. We zijn en blijven verantwoordelijk voor jeugdigen uit onze eigen gemeente die in deze JeugdzorgPlus of kleinschalige woonvormen verblijven. Ook deze (financiële) risico's kunnen substantieel zijn, met daarbij hogere tarieven voor kleinschalige woonvormen met bijbehorende landelijke CAO stijgingen.

De tarieven voor jeugdzorg blijven in een aantal gevallen onder druk staan en kunnen voor een aantal zorgaanbieders zelfs ontoereikend zijn. Dit vormt mogelijk een risico voor de kwaliteit van de geleverde zorg en zorgcontinuïteit. Tevens neemt het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van hulp uit de Jeugdwet nog altijd licht toe en daarin is de gemeente Oost Gelre in vergelijking met andere gemeenten helaas geen uitzondering. Tot slot is er in onze regio Achterhoek bijna geheel een nieuw inkooptraject voor jeugdhulp afgerond en is het nog moeilijk in te schatten wat hiervan vanaf 2026 mogelijke financiële risico's zijn. Een voorzichtig positieve inschatting is dat we middels het afrekenen op daadwerkelijk gedane inzet (in plaats van bevoorschotting) meer grip verkrijgen op met name de duur van de ingezette jeugdhulp.

Participatiewet

We willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen deelnemen aan het arbeidsproces en in de samenleving. Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Deze uitvoering (zoals het verstrekken van uitkeringen en het zoveel mogelijk regulier aan het werk helpen van werkzoekenden) hebben wij bij de (GR) Werkleerbedrijf belegd. Wij dragen echter de financiële risico's. De inflatie en hogere prijzen kunnen leiden tot verslechterde economische omstandigheden waardoor er mogelijk meer mensen een beroep op bijstand doen. We zien in het uitkeringsbestand een toename van het aantal statushouders en inwoners met een arbeidsbeperking. Onzeker is of de bijdrage van het rijk om de uitkeringen te financieren (BUIG) zal stijgen indien onze lasten stijgen.

Inwoners met een arbeidsbeperking

We verwachten nog niet dat de hele groep inwoners met een arbeidsmarktbeperking die onder de participatiewet valt snel zal uitstromen richting regulier werk. Voor deze groep inwoners hebben we loonkostensubsidie beschikbaar om de beperkte loonwaarde te compenseren. En daarnaast kunnen we een voorziening beschut werk toekennen. Een steeds grotere groep slaagt er op deze manier in om werk te vinden. De loonkostensubsidie en de kosten voor beschut werk moeten echter wel gefinancierd worden uit het BUIG budget. Dus ook succesvolle plaatsingen met loonkostensubsidie houden een financieel risico in voor de gemeente.

Gebundelde uitkering (BUIG)

Wij ontvangen een gebundelde uitkering (de BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te bekostigen. De Participatiewet kent een budgetteringsystematiek. Dit is een financieringssysteem dat zo is ingericht dat het gemeenten moet prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en te houden. De gebundelde uitkering is een ongeoormarkt budget. Wij mogen een overschot op het budget vrij besteden, maar moeten een tekort op het budget in beginsel zelf opvangen.

Gemeenten die tekorten hebben op hun budget op grond van de Wwb/PW moeten deze tekorten in beginsel opvangen uit eigen middelen. Gemeenten die een omvangrijk tekort hebben, kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget, de zogenaamde vangnetregeling.

Uitvoering Wsw

De uitvoering van de Wsw is belegd bij de GR Fijnder. De beschut binnen populatie wordt begeleid vanuit een werklocatie in Groenlo. De werknemers in detachering worden begeleid door consultants van Fijnder, dit betreft ongeveer 65% van de Sw'ers. Wel zijn er op lange termijn zorgen over het subsidieresultaat binnen de Wsw. Het subsidieresultaat is de som van de loonkosten enerzijds en de Wsw-subsidie anderzijds. Voor iedere sw-medewerker kan het subsidieresultaat worden vastgesteld. Bij het invoeren van de participatiewet is uitgegaan van een daling met ongeveer € 500 per SE per jaar. De bijdrage is gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

Schuldhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening. Hierin werken we samen met de Stadsbank Oost Nederland en de vrijwilligers van Schuldhulp Op Maat. Een andere wettelijke taak is vroegsignalering waarbij het doel is om onoplosbare schulden te voorkomen en zo snel mogelijk perspectief te bieden aan onze inwoners. Door de hoge inflatie zijn de kosten van levensonderhoud enorm gestegen. Hierdoor kan het beroep op Schuldhulp stijgen.

Statushouders

Een steeds groter deel van ons uitkeringsbestand bestaat uit statushouders. Deze groep heeft vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt vanwege allerlei oorzaken (taal, relevante opleiding, trauma etc.). Uiteraard bieden we deze inwoners taal en integratietrajecten aan. Desondanks lopen we het risico dat deze groep langdurig een beroep moet doen op een uitkering. Hierdoor kan er een tekort ontstaan op het BUIG budget.

Wet Inburgering

Met de invoering van de Wet inburgering op 1 januari 2022 ligt de regie op de inburgering bij de gemeenten. Een deel van de uitvoering is lokaal belegd. De drie leerroutes zijn regionaal ingekocht. Een financieel risico blijft dat de verdeling van inburgeraars over de verschillende leerroutes afwijkt van de prognoses van het Rijk, waardoor relatief meer deelnemers instromen in de duurdere Onderwijsroute en Z-route. Daarnaast neemt het aantal nieuwkomers met psychische problematiek en andere complexe ondersteuningsvragen toe. Hierdoor verloopt de inburgering vaker trager en wordt de wettelijke inburgeringstermijn niet altijd gehaald. Dit kan leiden tot de noodzaak om trajecten te verlengen of aanvullende begeleiding in te kopen, waarvan de kosten voor rekening van de gemeente komen. Daarnaast kunnen stijgende tarieven van aanbieders als gevolg van inflatie en personeelstekorten de uitvoeringskosten verhogen. Tot slot bestaat het risico dat de rijksbekostiging onvoldoende aansluit bij de daadwerkelijke uitvoeringskosten, bijvoorbeeld door een andere samenstelling van de doelgroep, prijsontwikkelingen of wijzigingen in wet- en regelgeving. Hierdoor kunnen de gemeentelijke lasten hoger uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

Nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's - Dienstverlening & Bedrijfsvoering

Btw-compensatiefonds

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG tot een toename of afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij overschrijding van dit maximum worden gemeenten gekort op hun algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Bij een onderschrijding wordt het toegevoegd aan de algemene uitkering. Sedert enkele jaren is sprake van een forse onderschrijding van het plafond. Voor het jaar 2025 is sprake van een onderschrijding met € 216 miljoen. Het is dan ook vandaar dat in de begroting 2027 op basis van de ruimte onder het plafond een structurele stelpost wordt opgenomen.

Ontwikkeling van de algemene uitkering

Ten opzichte van de begroting 2026 stijgt de algemene uitkering in 2027 sterk met € 2,6 miljoen. Daar staat tegenover dat zowel de decentralisatie-uitkeringen als de integratie uitkering sociaal domein beiden dalen met bijna € 400.000. De daling van de integratie uitkering betreft de rijksbijdrage WSW als gevolg van de daling van het aantal WSW-ers welke ook leidt tot lagere WSW personeelskosten. Meest meest opvallende in de ontwikkeling van de algemene uitkering is de verschuiving van de daling van de algemene naar het jaar 2028 (het nieuwe ravijnjaar). Door de verschuiving van de rijksbezuinigingen, in het bijzonder op het gebied van het sociaal domein (jeugd en WMO), van het jaar 2026 naar het jaar 2028 wordt het probleem door het rijk doorgeschoven naar de toekomst. Nog onduidelijk is welke maatregelen het Rijk voor staat om de besparingen te realiseren.

Fiscale risico's

Wij hebben geïnventariseerd welke activiteiten belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting en de fiscale openingsbalans is opgesteld. De vennootschapsbelasting kan ook een last in de begroting met zich meebrengen, over de fiscale winst moeten we vennootschapsbelasting betalen. De prognose is dat wij verliezen kunnen verrekenen zodat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Naar aanleiding van de negatieve uitspraak door de Belastingdienst op het door ons aangetekende bezwaar 2016 d.d. 5 januari 2024 hebben wij op 1 februari 2024 een beroepschrift ingediend inzake de toepassing van het zogenoemde "schoolkostenmodel" op de verbouwing van de scholengemeenschap het Marianum. Naar aanleiding van de uitspraak van de belastingrechter zijn wij in beroep gegaan. Wij verwachten dat de voortzetting in 2027 zal plaatsvinden.

Verzekeringsrisico's

Voor zowel materiële (gebouwen/kunstvoorwerpen e.d.) als immateriële zaken (aansprakelijkheid, fraudeverzekering en bestuurdersaansprakelijkheid e.d.) hebben we met verzekeringspolissen de risico's afgedekt. Jaarlijks heroverwegen we de verzekeringspolissen.

Momenteel onderzoekt de VNG de mogelijkheid om een Risicobeheerfonds op te richten. Dit voornemen sluit aan bij de Verenigingsstrategie 2030 om door samenwerking en kennisdeling de bestuurskrachten van gemeenten te versterken.

Het Risicobeheerfonds ontzorgt gemeenten door risico's te verminderen en de behandeling van schades over te nemen. Ook kunnen mogelijk forse premiebesparingen worden gerealiseerd en zijn aanbesteding van verzekeringsproducten niet meer nodig. Een eigen verzekeringsmaatschappij maakt deel uit van het Risicobeheerfonds. Dit voorjaar zijn gemeenten uitgenodigd een bestuurlijke intentieverklaring af te geven waarmee te kennen wordt gegeven dat het initiatief tot het oprichten van een Risicobeheerfonds wordt ondersteund. Wanneer voldoende gemeenten gaan deelnemen (vertegenwoordigen minimaal 30% van het inwonertal) zou het Risicobeheerfonds per 1 januari 2027 van start kunnen gaan. Echter de oprichting van het Risicobeheerfonds is voorlopig op pauze gezet. De VNG stelt dat "nog niet aan alle voorwaarden wordt voldaan om het Risicobeheerfonds succesvol als zelfstandige voorziening te realiseren".

Financiële risico's

De financiële risico's maken we door middel van een jaarlijkse update van het kwaliteitsniveau van de gebouwen en de financiële vertaling daarvan zowel op het niveau van groot onderhoud als op niveau van klachtenonderhoud inzichtelijk. De omvang van de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen is op dit moment voldoende.

Een belangrijk financieel risico betreft de mogelijke waardedaling van het gemeentelijk vastgoed. Het gaat hierbij om vastgoed waarbij de gemeente voornemens is wijzigingen door te voeren zoals een bestemmingsplanwijziging, verkoop of sloop. Jaarlijks kijken we of er sprake is van een wijziging bij een van de gemeentelijke gebouwen. Als sprake is van een waardedaling corrigeren we dat bij de jaarrekening. Het financieel effect hiervan kan van redelijk grote omvang zijn en een fors negatief effect hebben op het rekeningresultaat en daarmee op de vrij besteedbare reserve.

Toereikende bestemmingsreserves voor onderhoudsvoorzieningen

Op basis van de beschikbare beheerprogramma's zijn de bestemmingsreserves op niveau. Onvoorziene omstandigheden daargelaten zijn de financiële risico's voldoende afgedekt.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen afdekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Kengetallen	Jaarrek. 2025	Begrot. 2026	Begrot. 2027	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	78%	89%	89%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	78%	77%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	36%	27%	32%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. geraamde baten)	7,58%	0,1%	7,95%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting (inclusief nieuw beleid)	7,55%	0,12%	0,35%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR < 0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	70%	71%	82%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	688%	449%	454%	>100%	80-100%	<80%

Kengetallen	begroting 2028	begroting 2029	begroting 2030	categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	93%	96%	98%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	80%	84%	86%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsrisico	30%	28%	27%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de geraamde baten)	7,95%	7,95%	7,95%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	-1,79 %	-2,14 %	-2,00 %	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR <0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	86%	87%	87%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	341%	279%	232%	>100%	80-100%	<80%

Paragraaf 2: Verbonden partijen en participaties

Inleiding paragraaf 2

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en/of financieel belang heeft. Het betreft onder andere gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen, stichtingen en verenigingen. Via deze samenwerkingsverbanden voert de gemeente taken uit of realiseert zij maatschappelijke en bestuurlijke doelstellingen die zij niet zelfstandig kan of wil uitvoeren.

Samenwerking binnen verbonden partijen brengt een gedeelde verantwoordelijkheid met zich mee. De gemeente is daarbij vaak zowel opdrachtgever als deelnemer, terwijl ook andere gemeenten of organisaties betrokken zijn. Dit vraagt om een zorgvuldige afstemming van belangen, ambities en verwachtingen. Het behouden van grip op beleid, financiën en uitvoering is daarom een belangrijk aandachtspunt.

Om de sturing op en verantwoording van verbonden partijen te versterken, zetten we in op:

- een goede afstemming tussen de planning- en controlcycli van de gemeente en verbonden partijen;
- tijdige en transparante informatievoorziening via begrotingen, voortgangsrapportages en jaarrekeningen;
- effectieve samenwerking en overleg tussen deelnemers en verbonden partijen;

- vroegtijdige betrokkenheid bij beleidsontwikkeling en strategische keuzes;
- afstemming van financiële en bestuurlijke kaders tussen deelnemende gemeenten.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verbonden partijen waarin de gemeente Oost Gelre een bestuurlijk en/of financieel belang heeft. Daarnaast worden de belangrijkste ontwikkelingen binnen deze verbonden partijen toegelicht.

Veiligheidsregio Noord en Oost Nederland (VNOG)

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) is een samenwerkingsverband van 22 gemeenten. Het Algemeen Bestuur van de VNOG bestaat uit de burgemeesters van deze gemeenten en is verantwoordelijk voor de bestuurlijke aansturing van de organisatie.

In 2026 voert de VNOG haar wettelijke taken uit op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, bevolkingszorg en geneeskundige hulpverlening. Daarnaast verzorgt de VNOG de voorbereidende, ondersteunende en administratieve werkzaamheden die nodig zijn om deze taken effectief uit te voeren. Samenwerking met gemeenten, hulpdiensten, maatschappelijke organisaties en andere partners blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Het in 2024 vastgestelde Regionaal Beleidsplan 2025-2028 vormt de basis voor de Programmabegroting 2026-2030. Hierin werkt de VNOG vanuit vijf opgaven:

1. Incidentbestrijding en crisisorganisatie;
2. Zelfredzaamheid en risicobewustzijn;
3. Vakbekwaamheid en deskundigheid;
4. Een sterke informatiepositie;
5. Een gezonde bedrijfsvoering.

Binnen deze opgaven zet de VNOG de komende jaren in op een aantal speerpunten die aanvullend zijn op de reguliere uitvoering van haar taken. Daarbij heeft de veiligheidsregio nadrukkelijk aandacht voor de financiële positie van de deelnemende gemeenten en wordt terughoudend omgegaan met nieuwe beleidsontwikkelingen en extra lasten.

Een belangrijk aandachtspunt is de toenemende aandacht voor een weerbare en veerkrachtige samenleving. Door internationale spanningen, hybride dreigingen en ontwikkelingen op het gebied van nationale veiligheid wordt steeds meer gevraagd van zowel overheden als inwoners om voorbereid te zijn op maatschappelijke ontwrichting en crises. De VNOG draagt hieraan bij door het versterken van de eigen crisisorganisatie en door initiatieven gericht op bewustwording, zelfredzaamheid en maatschappelijke weerbaarheid. In 2025 is hiervoor een projectgroep ingericht die landelijke, interregionale en regionale ontwikkelingen volgt en vertaalt naar de veiligheidsregio. Daarnaast wordt de mogelijke impact van nieuwe landelijke wet- en regelgeving, waaronder de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, nauwlettend gevolgd.

Risico's

Bij de uitvoering van de taken van de VNOG zijn de volgende risico's relevant:

- **Weerbare en veerkrachtige samenleving**
De inhoudelijke en financiële gevolgen van de landelijke ontwikkelingen rond weerbaarheid en veerkracht zijn nog onvoldoende duidelijk. Ook de toekomstige rol van de veiligheidsregio's en de bijbehorende financiering zijn nog niet volledig uitgewerkt.
- **Repressieve huisvesting**
De brandweerkazernes zijn eigendom van de gemeenten. Hoewel afspraken over de demarcatie van verantwoordelijkheden zijn vastgesteld, bestaat nog onzekerheid over de toekomstige kosten voor beheer, onderhoud en instandhouding van de repressieve huisvesting.

- **Prijsontwikkelingen en marktwerking**

De VNOG blijft kwetsbaar voor prijsstijgingen van brandweermaterieel, uitrusting, voertuigen, energie en andere bedrijfsmiddelen. Daarnaast kunnen technologische ontwikkelingen en de toenemende afhankelijkheid van softwarelicenties en digitale systemen leiden tot hogere structurele ICT-kosten. De beperkte concurrentie binnen specifieke markten voor brandweermaterieel kan deze kostenontwikkelingen verder versterken.

Een volledig overzicht van de financiële en organisatorische risico's is opgenomen in de Programmabegroting 2026 - 2030 van de VNOG.

Fijnder

Fijnder heeft als doel inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk die op zoek zijn naar werk en ontwikkelmogelijkheden een sluitende aanpak te bieden. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen begeleiding op weg naar werk, een opleiding of een zinvolle dagbesteding. Het minimabeleid is in de drie samenwerkende gemeenten voor een deel lokaal vormgegeven maar wordt uitgevoerd door Fijnder.

Fijnder kent twee uitvoeringsprogramma's

a. Programma Werk en Activering:

Het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling door middel van diagnostiek, gerichte training, begeleiding, werkervaring en bemiddeling naar werk of opleiding, met als doel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, ongeacht hun achtergrond of beperkingen, te ondersteunen bij het vinden van een passende en langdurige baan. Waar regulier of gesubsidieerd werk niet mogelijk is, wordt ingezet op activering om de betrokkenheid en maatschappelijke participatie van de deelnemers te vergroten.

b. Programma Bestaanszekerheid:

Het bevorderen van financiële stabiliteit en maatschappelijke participatie door inwoners te ondersteunen bij veranderingen. We verstrekken op een rechtmatige, tijdige, volledige en efficiënte wijze inkomensvoorzieningen aan inwoners die (nog) niet (volledig) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast bieden we aanvullende inkomensondersteuning om hun betrokkenheid en deelname aan de samenleving te vergroten.

Uitgangspunten

Voor de begroting 2027 worden de volgende prestatie-indicatoren gehanteerd:

- ? Excellente dienstverlening;
- ? Flexibilisering en maatwerk;
- ? Samenwerking met gemeenten, ketenpartners en werkgevers;
- ? Vernieuwend aan de slag.

De gemeenten hebben hieraan de volgende stuurindicatoren gekoppeld: Bevorderen van een duurzame interne en externe infrastructuur, verhoging van het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat werkt via LKS, en het zorgen voor voldoende instroom en bezetting van beschutte werkplekken voor inwoners met een indicatie beschut werk. Tenslotte wordt ook gekeken naar een wijze om de cliënttevredenheid periodiek te meten.

Samen aan het Stuur

Borging en doorontwikkeling van de ingezette lijn met betrekking tot de integrale dienstverlening (Samen aan het stuur) is een doorlopend proces. Hierbij wordt geanticipeerd op de inrichting van Sterke Lokale Teams bij gemeenten. Dit zijn multidisciplinaire wijk- of kerngerichte teams die inwoners laagdrempelig ondersteunen. Ze combineren kennis en expertise uit verschillende domeinen, werken samen met specialistische hulp en richten zich op preventie, veerkracht en het versterken van het gewone leven. Tot het Sterke Lokale Team behoort het gehele sociale team van de gemeente en daar is Fijnder ook onderdeel van.

Verdere implemantatie Participatiewet in Balans

De Participatiewet in Balans beoogt een meer mensgerichte, effectieve en rechtvaardige uitvoering van de Participatiewet. Aanleiding voor deze wetswijziging is de constatering dat de bestaande uitvoeringspraktijk te sterk is gericht op regels, controle en sanctionering, waardoor de menselijke maat onvoldoende tot zijn recht komt. De verschillende maatregelen voor de uitvoering zullen per 1 januari 2027 geïmplementeerd worden. Een aantal maatregelen die een meer mensgerichte uitvoering mogelijk maken zijn in de loop van 2026 (gedoogjaar) al ingegaan. Een voorbeeld hiervan is de vrijlating van inkomensvrijlating voor jongeren tot 27 jaar.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

De Stadsbank Oost Nederland is een samenwerkingsverband van 21 gemeenten in de Achterhoek en Twente. De SON beschikt over kennis en ervaring als financieel schulddienstverlener en verstrekker van sociale kredieten. De strategie van Stadsbank; 'Samen lossen we schulden op', wordt vertaald naar de verdere omvorming naar een dynamische organisatie.

Het profiel van de Stadsbank is een klant- en resultaatgerichte expertise-organisatie in optimale verbinding met en faciliterend naar gemeenten en hun regie op het sociaal domein. Samen met de inzet vanuit het sociaal team wordt daarmee de impact van de dienstverlening van de Stadsbank in het gemeentelijk sociaal domein vergroot. De vernieuwde strategie is vertaald in een meer klant- en resultaatgerichte dienstverlening (klantreis), die vanaf 2023 is ingezet.

De Stadsbank werkt als expertisepartner aan het creëren van directe financiële rust voor onze inwoners en het bereiken van duurzame financiële stabiliteit en optimale redzaamheid.

Schulden komen (bijna) nooit alleen. De dienstverlening is klant- en resultaatgericht en in optimale verbinding met en faciliterend naar de gemeente en de regie op het sociaal domein.

Dat is tweeledig:

- De financiële dienstverlening van de Stadsbank draagt bij aan een goede gemeentelijke schuldhelp (beleidsverantwoordelijkheid bij gemeenten).
- De financiële dienstverlening van de Stadsbank, samen met de klant werken aan een nieuwe en financieel gezonde toekomst, sluit zoveel mogelijk aan bij de overige maatschappelijke ondersteuning van de klant.

Ontwikkelingen en ambities 2027

Klant voorop! Doorbouwen aan een klant- en resultaatgerichte dienstverlening

De maatschappelijke blik op schulden en de aanpak daarvan verandert. Van financieel technische dienstverlening naar het goede gesprek en het duurzaam oplossen van onderliggende financiële problematiek. Samen met gemeenten is vanaf 2023 een doorontwikkeling ingezet van proces- en productgericht werken naar klant- en resultaatgericht werken; de Klantreis '23. Waarin we met de menselijke maat werken aan een nieuwe en financieel gezonde toekomst voor onze inwoners.

Doorontwikkeling basisdienstverlening

De schuldhelpverlening transformeert. Het schuldendomein in Nederland beweegt zich naar het sneller en slimmer regelen van schulden enerzijds en het werken aan de oorzaak van schulden en begeleiding naar redzaamheid anderzijds. Waar voorheen uniformiteit, wetgeving en regels veelal centraal stonden, zien we nu meer preventie, maatwerk, werken vanuit vertrouwen en het uitbouwen van de financiële redzaamheid van inwoners. De Stadsbank beweegt uiteraard mee in deze ontwikkeling. Dit vraagt een continue doorontwikkeling van dienstverlening in het verlengde van de klantreis en de 'basisdienstverlening'. De basisdienstverlening is ontwikkeld door het Ministerie van SZW, VNG, Divosa en NVVK. De basisdienstverlening stelt hogere eisen aan schuldhelpverlening om het bereik en de kwaliteit te verhogen en wordt dwingend ingezet.

Regio Achterhoek

Acht Achterhoekse gemeenten werken binnen de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek samen aan regionale opgaven. Onder de naam Achterhoek Ambassadeurs werken zij daarbij samen met ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. Regio Achterhoek ondersteunt en coördineert deze samenwerking. De organisatie adviseert en faciliteert de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en het algemeen en dagelijks bestuur. Daarnaast verzorgt zij onder meer regionale programmaregie, subsidievererving en -beheer, monitoring, communicatie, regioprofilering en belangenbehartiging bij provincie, Rijk en Europa. Grensoverschrijdende samenwerking maakt onderdeel uit van de verschillende inhoudelijke thema's.

In 2027 wordt verder gewerkt aan de nieuwe koers voor de Achterhoek richting 2050 en aan de daarbij passende inrichting van de regionale samenwerking. De conceptvisie gaat uit van drie samenhangende ontwikkelijnen: Veerkrachtige samenleving, Economie als stuwende kracht en Ruimte in balans. Deze richten zich op krachtige gemeenschappen en bereikbare voorzieningen, een toekomstbestendige economie en arbeidsmarkt en een evenwichtige ontwikkeling van wonen, werken, landschap en buitengebied. De besluitvorming over de Visie 2050 en de verdere inrichting van de samenwerking is voorzien in het najaar van 2026. De organisatorische gevolgen worden binnen de bestaande financiële kaders uitgewerkt en zo nodig verwerkt in een budgettair neutrale begrotingswijziging.

In 2027 richt Regio Achterhoek zich in het bijzonder op:

- het goed betrekken en ondersteunen van raadsleden bij de regionale samenwerking;
- het adviseren en faciliteren van de Achterhoek Board en het algemeen en dagelijks bestuur;
- het versterken van de samenhang en uitvoeringskracht binnen en tussen de drie ontwikkelijnen;
- het verder uitwerken van het regioplan voor het Nationaal Programma Vitale Regio's, met als inzet langjarige rijksinvesteringen in de Achterhoek;
- het uitvoeren van Regio Deal Achterhoek II en het begeleiden, beoordelen en monitoren van de bijbehorende projecten;
- het verwerven, verlenen en beheren van subsidies en het verzorgen van de bijbehorende verantwoording, waaronder voor de Regio Deal, LEADER, de Woondeal en provinciale gebiedsopgaven;
- het versterken van het regionale partnernetwerk, participatie en monitoring via onder meer het Achterhoek Panel en de Achterhoek Monitor;
- actieve belangenbehartiging bij provincie, Rijk en Europa, in 2027 onder andere rond de Provinciale Statenverkiezingen en het daaropvolgende coalitieprogramma;
- het verder uitwerken en toepassen van de gezamenlijke merkprofilering en het afstemmen van regionale communicatie.

De uitvoering van Regio Deal Achterhoek II heeft in 2027 prioriteit. Voor deze deal is € 25 miljoen aan rijksmiddelen beschikbaar. Projecten kunnen tot en met 2028 worden uitgevoerd. Omdat veel projecten een meerjarige looptijd hebben, moet in 2027 een groot deel van de middelen aan projecten zijn toegekend. Regio Achterhoek ondersteunt de ontwikkeling en beoordeling van projecten, verzorgt de subsidieverlening en monitoring en onderhoudt de contacten met het Rijk. De feitelijke uitvoering van projecten ligt veelal bij regionale partners en andere initiatiefnemers.

Voor Oost Gelre biedt de samenwerking binnen Regio Achterhoek kansen om regionale en lokale opgaven aan te pakken door gezamenlijke uitvoeringskracht, belangenbehartiging en externe financiering te benutten.

NV Rova

De afvalinzameling door de ROVA, met het systeem van het omgekeerd inzamelen, levert aanhoudend een goed beeld op ten aanzien van de afvalscheiding als ook de klanttevredenheid. Hoewel de landelijke doelstellingen voor 2025 (90%) qua scheidingspercentage door de gemeente Oost Gelre nog net niet (88% in 2026) wordt gehaald, blijven we ons ook in 2027 inzetten om het scheidingsgedrag van onze inwoners te bevorderen om hopelijk wel de doelstelling van 90% te halen. In 2027 gaan we o.a. middels communicatie, maar ook met andere methoden inzetten om de kwaliteit van het ingezamelde PMD te verhogen.

Naast de afvalinzameling verzorgt de ROVA ook de taken behorend bij de uitvoering Beheer Buitenruimte in de gemeente. Belangrijke doelstelling is dat we financieel de komende jaren het groenonderhoud passend houden binnen de begroting en dat we samen in 2027 een stevig verder bouwen aan de doorontwikkeling van het ecologisch werkprotocol binnen het takenpakket van ROVA. We gaan in 2027 meer toezicht houden op de extensieve gras- kruidenvegetaties binnen de bebouwde kommen zodat we de ecologische waarde gaan vergroten. In 2027 gaan we ons samen met ROVA verdiepen hoe we slim en efficiënt eventuele beplantingsvakken kunnen omvormen als deze technisch niet meer voldoen, zodat we er kwalitatief goede beplantingsvakken van kunnen maken welke toekomstbestendig zijn.

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)

Er is een structureel verschil tussen begroting en de uitvoering van de ODA. De laatste jaren is de begroting alleen geïndexeerd en zijn groeiende financiële tekorten nooit structureel opgevuld. Daarnaast zijn de afgelopen jaren veel verzoeken van de gemeenten buiten de begroting van de ODA om gegaan en deze taken zijn ondertussen structureel in het werk opgenomen. Denk daarbij aan specialistische adviezen, met name voor ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplannen. Daarnaast is er een toenemende vraag naar ander specialistisch werk. Om aan die gevraagde bijdrage aan de gemeentelijke ambities te kunnen voldoen heeft de ODA haar organisatie hierop aangepast. De afgelopen jaren is dit financieel al zichtbaar geweest in de jaarrekening(en) met overschrijdingen op zowel de baten, als de lasten.

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)

AGE B.V. is leverancier van groene energie voor de gemeentelijke aansluitingen van de Achterhoekse gemeenten. Doelstelling van AGE B.V. is het zelfstandig en rechtstreeks leveren van de gemeentelijke energie. Dit alles via het zelfleveringsmodel. Naast de inkoop en levering van energie zorgt AGE B.V. ook voor eigen opwekking van duurzame energie. Hiervoor heeft zij Zonnepark Braamt in eigendom. Naast het leveren van energie is AGE B.V. ook een kenniscentrum en verbinder in de regio.

Coöperatie Energieloket Achterhoek

Het Energieloket Achterhoek werkt in opdracht van de Achterhoekse gemeenten. Bij het loket kunnen inwoners terecht voor kennis en onafhankelijk advies op het gebied van verduurzamen. Het loket zorgt ook voor begeleiding bij subsidie- en financieringsmogelijkheden ten behoeve van de energietransitie. Daarnaast worden er door het loket collectieve acties georganiseerd en zorgt men voor ondersteuning bij initiatieven om te verduurzamen.

Dimpact

Dimpact stelt Oost Gelre in staat om samen met andere gemeenten regie te voeren op de digitale dienstverlening van de toekomst. Door gezamenlijk te investeren in innovatie, Common Ground-oplossingen en kennisdeling versterken we onze dienstverlening aan inwoners en ondernemers, beperken we afhankelijkheden van leveranciers en benutten we publieke middelen efficiënter.

Dimpact is een strategisch samenwerkingsverband (coöperatie) waarmee wij samen met andere gemeenten werken aan moderne, betrouwbare en toekomstbestendige digitale dienstverlening. Door deze samenwerking hebben wij meer invloed op technologische ontwikkelingen, delen we kennis en kosten en verminderen we onze afhankelijkheid van individuele leveranciers. De opgaven rondom digitalisering, informatievoorziening, dienstverlening en wetgeving worden steeds complexer. Voor een gemeente van onze omvang is het niet efficiënt of haalbaar om alle ontwikkelingen zelfstandig te organiseren.

Door samenwerking binnen Dimpact:

- vergroten we onze innovatiekracht;
- delen we ontwikkelkosten met andere gemeenten;

- versterken we onze positie richting marktpartijen;
- kunnen we sneller inspelen op landelijke ontwikkelingen.

Wat levert het op?

1. Meer regie op onze dienstverlening

Via Dimpact zijn gemeenten mede-eigenaar van de ontwikkelrichting van digitale producten en dienstverlening. Hierdoor kunnen wij actief meebepalen welke oplossingen worden ontwikkeld en verbeterd.

2. Toekomstbestendige informatievoorziening

Dimpact werkt aan oplossingen volgens de uitgangspunten van Common Ground: een moderne, flexibele informatievoorziening gebaseerd op open standaarden en herbruikbare componenten. Dit ondersteunt de noodzakelijke modernisering van gemeentelijke systemen.

3. Betere dienstverlening voor inwoners en ondernemers

De gezamenlijke visie binnen Dimpact richt zich op dienstverlening die:

- toegankelijk is;
- begrijpelijk is;
- uitgaat van vertrouwen;
- inwoners en ondernemers centraal stelt.

4. Efficiënter gebruik van publieke middelen

Door gezamenlijk te ontwikkelen en kennis te delen hoeven gemeenten niet afzonderlijk dezelfde oplossingen te realiseren. Dit voorkomt dubbel werk en vergroot de schaalvoordelen.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (ECAL)

Het ECAL beheert, maakt archiveren toegankelijk en stelt archieven beschikbaar van de deelnemende overheidslichamen overeenkomstig de Archiefwet. Daarnaast zorgt het ECAL voor het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord. Sinds 2019 gebeurt dit ook voor digitale archiefbescheiden met het e-Depot. Vanaf 2023 is Oost Gelre oude archieven aan het overbrengen. Waarbij er een planning is opgesteld om in 2027 de archieven volledig te hebben overgedragen aan het ECAL. Samen met het ECAL en andere deelnemende gemeenten wordt er gewerkt aan een plan om de historische bouwvergunningen digitaal beschikbaar te maken.

GGD

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten die de gezondheid van alle inwoners bewaakt, beschermt en bevordert. Alle deelnemende gemeenten aan deze gemeenschappelijke regeling nemen de basisproducten van de GGD af die betrekking hebben op de Publieke gezondheid. Deze taken liggen vast en worden omschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met uitzondering van de gemeente Apeldoorn nemen de overige 21 gemeenten ook de taken af die betrekking hebben op de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 4-18 jaar. De gemeenten bekostigen de basisproducten voor de publieke gezondheidszorg en voor de JGZ op basis van bijdragen per inwoner aan de GGD. Daarnaast biedt de GGD aan diverse partijen op contractbasis andere producten aan.

In 2023 is de bestuursagenda 2023-2027 vastgesteld. Deze is bedoeld als kader voor de betreffende periode en gaat uit van de volgende vier prioriteiten:

- vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen
- mentale gezondheid

- gezonde leefstijl
- gezonde fysieke en sociale leefomgeving

In het komende jaar zal de nieuwe bestuursagenda worden ontwikkeld en vastgesteld.

Laarberg

Het regionale bedrijventerrein Laarberg blijft zich in 2027 positief ontwikkelen, met een verwachte voortzetting van de uitgifte van bedrijfskavels en een stabiel financieel perspectief. Uit de geactualiseerde grondexploitatie 2026 blijkt dat het project naar verwachting wordt afgesloten met een goed positief resultaat, mede door hogere grondopbrengsten, een verkorte doorlooptijd tot en met 2030 en een aanhoudende marktvraag. Voor 2027 wordt uitgegaan van een gemiddeld uitgiftetempo van circa 3,5 hectare per jaar, met aanvullende verkopen die reeds in voorbereiding zijn. Tegelijkertijd vragen ontwikkelingen zoals de mogelijke uitbreiding naar fase 3 en investeringen in infrastructuur en energievoorzieningen om blijvende aandacht voor risico's en kostenbeheersing. Laarberg draagt ook in 2027 bij aan de versterking van de regionale economie en werkgelegenheid

Voor de nadere uitwerking van de paragraaf verbonden partijen verwijzen wij u naar de bijlage.

Overzicht verbonden partijen

Het overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in de onderdeel 'verbonden partijen' in de financiële programmabegroting 2027.

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		verandering belang	resultaat Financiële bijdrage	
						begin dienstjaar	eind dienstjaar	begin dienstjaar	eind dienstjaar			
						dienstjaar						
Gemeenschappelijke regelingen												
Regio Achterhoek	Doetinchem	Regio Achterhoek zet zich in voor een duurzaam vitale, aantrekkelijke en gezonde regio door samen met andere partners (bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties) de Achterhoekvisie 2030 en jaarplannen uit te voeren. Met deze agenda wil de regio een antwoord bieden op diverse ontwikkelingen die op de Achterhoek afkomen, zoals demografische krimp, economische uitdagingen en klimaat- en milieuproblematiek. Door krachten te bundelen en slimme verbindingen te leggen kan de Achterhoek vitaal gehouden worden. Via Regio Achterhoek wordt er gewerkt aan een coöperatieve regio die nieuwe, onverwachte oplossingen ontwikkelt en toepast. Daarnaast zal invulling gegeven worden aan de Regio Deal Achterhoek die de regio heeft gesloten met het Rijk en waarmee een (extra) impuls gegeven wordt aan de regionale opgaven waar gemeenten voor staan.	AB-Bestuurslid	Burgemeester G. Hofstede Plv. Wethouder A. Schutten	7 gemeenten	6.007.000	5.539.000	17.126.000	7.755.000	geen	0	256.384

[illegible]

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage
						begin dienstjaar	eind dienstjaar	begin dienstjaar	eind dienstjaar			
Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (ECAL)	Doetinchem	Het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers beheert het archief van de acht Achterhoekse gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Voor deze gemeenten bewaart het Erfgoedcentrum historische informatie en stelt deze beschikbaar. Het beschikbaar stellen gebeurt via de website of op de studiezaal. De komende jaren zal het archief naast papieren informatie meer en meer digitale informatie bevatten.	AB Bestuurslid	Lid AB: Wethouder R. Klein Tank Plv lid: Wethouder J. Bluemink	8 gemeenten	345.635	377.214	352.250	305.454	geen	0	203.036
1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage
						begin dienstjaar	eind dienstjaar	begin dienstjaar	eind dienstjaar			
Fijnder	Groenlo	De dienst is van en voor de gemeenten (Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk); De dienst staat voor maximale zelfstandigheid op het gebied van arbeid, inkomen en participatie; De dienst is klantgericht, resultaatgericht en levert in haar samenwerking met partners maatwerk; De dienst voert de opgedragen	DB-Bestuurslid	DB lid : Wethouder R. Klein Tank	3 gemeenten	2.953.000	2.769.000	12.292.000	11.526.000	geen	0	12.944.000

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.												
	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage		
		taken uit met betrokken, professioneel en kwalitatief goed personeel; De dienst heeft ambitie en wenst een voortrekkersrol te vervullen	AB-Bestuurslid	AB lid 1: Wethouder R. Klein Tank AB lid 2: Wethouder A. Schuten								
Stadsbank Oost Nederland	Enschede	De Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke Regeling 'van en voor' gemeenten. De missie is om financiële weerbaarheid en eigen kracht van huishoudens te versterken. Dit doen door voortdurend te bouwen aan een betrouwbare, transparante en kwalitatief hoogwaardige uitvoeringsorganisatie, die samen met klanten duurzame resultaten boekt en zich daarover altijd maatschappelijk verantwoordt.	AB-Bestuurslid	Lid: Wethouder R. Klein Tank Plv lid: Wethouder A. Schutten	22 gemeenten	2.347.400	1.786.700	9.406.400	8.296.700	geen	0	272.154
GGD Noord- Oost Gelderland	Warnsveld	De GGD is de gezondheidsdienst van en voor de gemeenten Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Harderwijk, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen. Centraal bij de GGD staat preventie: het	AB-Bestuurslid	AB lid: Wethouder R. Klein Tank	22 gemeenten	2.700.000	2.500.000	6.734.000	6.634.000	geen	0	752.090

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.												
Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage	
		voorkomen van ziekten in de regio.		Plv lid: Burgemeester G. Hofstede								
Naamloze, Commanditaire en Besloten Vennootschappen en verenigingen												
Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage	
					begin dienstjaar	eind dienstjaar	begin dienstjaar	eind dienstjaar	dienstjaar			
Gebiedsnderneming Laarberg CV	Groenlo	Laarberg is het regionale bedrijvenpark in het oostelijke deel van de Achterhoek. Door een bundeling van krachten kunnen we de concurrentiepositie van de regio waarborgen, verstevigen en verbeteren. Met ruimte voor ondernemingen tot en met milieucategorie 5	Vennoot	Vert : Wethouder A. Schutten	2 gemeenten					geen		48% aandelen
Gebiedsnderneming Laarberg BV	Groenlo	Laarberg is het regionale bedrijvenpark in het oostelijke deel van de Achterhoek. Door een bundeling van krachten kunnen we de concurrentiepositie van de regio waarborgen, verstevigen en verbeteren. Met ruimte voor ondernemingen tot en met milieucategorie 5	Lid raad van commissarissen Aandeelhouder	Vert : Wethouder A. Schutten Plv vert: Wethouder T. Donderwinkel	2 gemeenten					geen		48% aandelen
Alliander NV	Arnhem	Alliander is een netwerkbedrijf en zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare	Aandeelhouder	Vert: Wethouder A. Schutten	Niet in kaart gebracht							395.494 aandelen

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.												
	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage		
		energievoorziening (gas en elektra)		Plv vert: Wethouder J. Bluemink								
Nuval Platform	-	De gemeenten die zich verenigd hebben in het Nuval-platform hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergadering en van Alliander en Vitens.	Lid vereniging	Vert: Wethouder A. Schutten Plv vert: Wethouder J. Bluemink	Niet in kaart gebracht							Ca. 2.500
Vitens NV	Zwolle	Het beschikbaar stellen van voldoende betrouwbaar drinkwater.	Aandeelhouder	Vert: Wethouder J. Bluemink Plv vert: Wethouder T. Donderwinkel	Niet in kaart gebracht							18.693 aandelen
NV ROVA	Zwolle	ROVA is een duurzaam dienstenbedrijf dat voor de aandeelhoudende gemeenten zorg draagt voor de inzameling van het huishoudelijk afval en het onderhoud van de openbare ruimte. De missie van de ROVA is om zorg te dragen voor een schone en duurzame leefomgeving voor de inwoners van de aandeelhoudende gemeenten. De ROVA is actief voor 23 gemeenten verdeeld in 3 regio's: Zwolle, Achterhoek en Eemland.	Aandeelhouder	Vert: Wethouder J. Bluemink Plv vert: Wethouder T. Donderwinkel	23 gemeenten							295 aandelen
AGEM	Doetinchem	De AGEM levert een bijdrage aan de energie transitie in de Achterhoek.	Lid vereniging	Vert: Wethouder J. Bluemink	8 gemeenten							38 aandelen

1. De volgens de rekenkamer gedefinieerde verbonden partijen met een bestuurlijk en aanmerkelijk financieel belang.												
	Vestigingsplaats	Openbaar belang	Bestuurlijke relatie	Collegevertegenwoordiging	Aantal deelnemers	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	verandering belang	resultaat	Financiële bijdrage		
BNG Bank N.V.	Den Haag	Het behoud van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders.	Aandeelhouder	vert. Wethouder A. Schutten plv vert: Wethouder T. Donderwinkel	De staat, gemeenten, provincies							51.363 aandelen
Coöperatieve vereniging "Dimpact" u.a.	Enschede	Gemeenten staan allemaal voor dezelfde uitdagingen, zoals digitalisering, antwoord geven, zaakgericht werken en ketensamenwerking. Elke gemeente heeft daarbij te kampen met onvoldoende middelen, kennis en capaciteit. Samenwerken met elkaar ligt dan voor de hand. Dimpact is een coöperatieve vereniging 100% van, voor en door gemeenten. De Dimpact-gemeenten hebben de handen ineen geslagen om vraagstukken rondom dienstverlening en bedrijfsvoering gezamenlijk op te pakken.	Lid vereniging	Vert: Wethouder J. Bluemink Plv vert: Wethouder A. Schutten	Thans 31 gemeenten lid							
Leisurelands B.V.	Arnhem	Openbare toegankelijkheid dagrecreatieterrein	Aandeelhouder	Vert. gemeente Berkelland gemachtigd namens Oost Gelre	Niet in kaart gebracht							1.049 aandelen

Paragraaf 3: Bedrijfsvoering

Inleiding paragraaf 3

Met onze visie '*We doen het samen, met hart voor Oost Gelre*' zetten we de komende jaren verdere stappen in de doorontwikkeling van onze organisatie en optimalisatie van onze bedrijfsvoering. We zijn wendbaar en leren continu. We stimuleren en leiden onze medewerkers op om hun werk professioneel en dienstverlenend te verrichten waarbij onze kernwaarden 'verbindend, nabij en vindingrijk' leidend zijn. Op deze wijze weten we de samenleving, partners en collega's te vinden.

Via drie pijlers richt onze focus zich de komende jaren op de volgende thema's:

- Buiten met binnen verbinden;
- Bestuurlijk en ambtelijk samenspel;
- Groei en ontwikkeling.

Met bedrijfsvoering bedoelen we de manier waarop processen in onze organisatie zijn georganiseerd en worden aangestuurd en de wijze waarop de verschillende bedrijfsmiddelen worden ingezet. De kwaliteit van de bedrijfsvoering bepaalt in belangrijke mate of we de doelstellingen, benoemd in de programma's van de voorliggende begroting, succesvol kunnen realiseren.

De paragraaf Bedrijfsvoering heeft een expliciete relatie met programma 4 Dienstbaar en verbonden. De scheiding die we hier trekken is dat het programma zich inhoudelijk richt op de relatie tussen de burger en de gemeente. Deze paragraaf richt zich vooral op de reguliere operationele kaders en doelstellingen met betrekking tot onze bedrijfsvoering. De eisen die burger- en overheidsparticipatie stellen aan onze bedrijfsvoering worden ook belicht. De operationele kaders hebben betrekking op het beleid ten aanzien van communicatie, personeel, integriteit, informatisering en automatisering en planning & control. In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkelingen die aan de orde zijn binnen onze bedrijfsvoering.

Communicatie in het hart van beleid

Communicatie

Goede communicatie draagt bij aan betere besluiten en meer begrip voor gemaakte keuzes. Als gemeente staan wij midden in de samenleving en werken wij vanuit onze kernwaarden Verbindend, Nabij en Vindingrijk. Daarmee versterken wij de relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en dragen wij bij aan goede dienstverlening en leefbare kernen.

De opgaven waar gemeenten voor staan worden steeds omvangrijker en complexer. Daarom investeren wij in duidelijke, toegankelijke en tijdige communicatie. Wij doen dat onder de noemer 'Communiceren met Focus'. Wij informeren inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over ontwikkelingen, projecten en besluiten die invloed hebben op hun leefomgeving. Daarbij vinden wij het belangrijk om niet alleen te vertellen wat we doen, maar ook waarom we dat doen. Wanneer bepaalde wensen niet uitvoerbaar zijn, leggen wij dit uit. Zo vergroten wij het begrip voor keuzes en versterken wij het vertrouwen in de gemeentelijke organisatie.

Communicatiekanalen

Om de samenleving zo goed mogelijk te bereiken, zetten wij een breed palet aan communicatiekanalen in. Dit varieert van de gemeentepagina's in lokale media, de gemeentelijke website, sociale media en bijeenkomsten. We sluiten daarbij zo goed mogelijk aan op de manier waarop inwoners, ondernemers en organisaties informatie willen ontvangen en delen.

De hele organisatie communiceert

Communicatie is niet alleen een verantwoordelijkheid van het communicatieteam. Iedere medewerker, bestuurder en volksvertegenwoordiger heeft een rol in het contact met de samenleving. Persoonlijke communicatie vormt een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening.

Personeelsbeleid

Aantrekkelijk werkgeverschap en sterk werkgeversmerk

Aantrekkelijk werkgeverschap en een sterk werkgeversmerk worden door veel factoren beïnvloed. Van leiderschap en organisatiecultuur tot ontwikkeling, arbeidsmarktcommunicatie en moderne dienstverlening aan medewerkers. Om onze positie als werkgever verder te versterken, brengen we focus aan in onze aanpak. Het komende jaar en jaren richten we ons op de volgende pijlers.

Per 1 januari 2026 hebben we de actualisatie van ons functiehuis succesvol afgerond. Daarmee hebben we een actueel, herkenbaar functiehuis. We bereiden in het najaar van 2026 de eerste onderhoudsronde voor die begin 2027 zal plaatsvinden. Daarmee is het functiehuis geen statisch boekwerk maar houden we het actueel en transparant.

We merken dat we er goed op staan als (potentieel) werkgever, we horen o.a. positieve geluiden uit de regio. Er wordt bijvoorbeeld gezien dat het fijn (samen)werken is bij ons, en dat we binnen de regio enthousiaste, positieve bijdragen leveren. Bij het invullen van vacatures plukken we hier de vruchten van; in het algemeen kunnen we rekenen op een goede belangstelling voor onze vacatures en valt het verloop mee.

Hoe mooi dit ook is, we blijven scherp op mogelijkheden om ons werkgeversmerk nog sterker te maken. Zo gaan we samen met het team Communicatie op zoek naar de best passende wervingsmethoden en -kanalen waarbij we ons baseren op data (waar bevindt zich welke doelgroep). Ook gaan we kijken naar waar en hoe we zichtbaar zijn en onderzoeken we hoe we het meest optimaal ons (werkgevers)verhaal kunnen vertellen in bijvoorbeeld vacatures.

Ook blijft het van belang de focus te houden op het behouden van (nieuwe) medewerkers. Goed werkgeverschap zit 'm vaak niet in grote beleidsstukken, maar juist in de dagelijkse ervaringen van medewerkers. Het is de optelsom van momenten waarop mensen ervaren dat ze gezien, gehoord en gewaardeerd worden. Daarom werken we in 2027 en verder aan zaken zoals een warm welkom voor nieuwe medewerkers, het voeren van (ontwikkel)gesprekken, organiseren van trainingen/coaching, vitaliteit en monitoring werkdruk, analyseren van uitstroom- en verzuimcijfers. Deze zaken versterken ons werkgeverschap en leiden naar betrokken, gezonde en deskundige medewerkers.

Om een aantrekkelijke werkgever te blijven, onze HR dienstverlening toekomstbestendig te maken en goed te kunnen sturen op personeel, is modernisering van onze HR-processen noodzakelijk. Het huidige personeelsinformatiesysteem ondersteunt onvoldoende de gewenste digitalisering en leidt tot extra handmatige werkzaamheden. Daarom gaan we in 2027, in samenwerking met de gemeente Doetinchem die onze salarisadministratie verzorgt, een aanbesteding inzetten op het personeelsinformatiesysteem. Deze aanbesteding is een investering in de toekomstbestendigheid van onze organisatie. Het ondersteunt goed werkgeverschap, helpt ons aantrekkelijk te blijven op een krappe arbeidsmarkt, verbetert de sturing op personeelsvraagstukken en vermindert administratieve lasten.

We zijn alert op en zeker actief in deelname aan (regionale) samenwerkingsmogelijkheden. Zo nemen we vanuit HR deel in de projectgroep om een regionale flexpool (fysiek domein) op te richten. Een flexpool is, als het gaat om het versterken van onze arbeidsmarktpositie een belangrijk instrument. Het laat zien dat medewerkers zich binnen de regio in diverse gemeentelijke organisaties kunnen ontwikkelen, daardoor afwisseling krijgen en carrière kunnen maken. Los van dit voordeel behouden we hierdoor talent voor onze organisatie/regio, beheersen we de kosten van externe inhuur, versterken we onze uitvoeringskracht en de regionale samenwerking.

Doorontwikkeling organisatie 'Hart voor Oost Gelre'

De raad en college hebben in het coalitieakkoord en college-uitvoeringsprogramma op de verschillende beleidsterreinen hun ambities uitgesproken. Daarbij verandert de omgeving en de vraagstukken waar onze gemeente voor komt te staan continue. Dit alles vraagt van ons om wendbaar te zijn en blijven, om zo in te kunnen spelen op actuele vraagstukken. Als organisatie zijn we dus daarom continu in ontwikkeling. Dit doen we o.a. via het doorontwikkelingstraject 'Hart voor Oost Gelre', een traject wat onze organisatie en onze medewerkers continu in beweging houdt. Deze beweging krijgt o.a. handen en voeten door een leiderschapsonwikkeltraject voor onze leidinggevenden. Enkele keren per jaar komen zij samen om relevante, ontwikkelgerichte onderwerpen en thema's te bespreken, bijvoorbeeld op het thema opdrachtgeverschap / opdrachtnemerschap.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Wij hebben de maatschappelijke verantwoordelijkheid mensen een kans te geven deel te nemen aan de arbeidsmarkt. De komende jaren continueren we onze werkwijze. Als er taken in onze organisatie mogelijk te matchen zijn met iemand met een afstand op de arbeidsmarkt, dan zoeken we contact met FIJNDER. Samen bekijken we of deze persoon via hen bij ons te werk gesteld kan worden. Zo zetten wij ons in om voor deze groep mensen de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Momenteel werken 4 mensen in onze organisatie via detachering vanuit FIJNDER. Daarnaast is in de overeenkomst met de gecontracteerde partij als het gaat om inzet van flexwerkers de voorwaarde Social Return opgenomen.

Gezonde en veilige werkomgeving

Preventie en verzuim zijn onderwerpen waar we het komende jaar en komende jaren aan blijven werken. Van het dagelijks handelen tot aan werkinstructies tot aan opleiding en training, overal komt dit in terug. Hiermee houden we onze werkomgeving gezond en veilig. We zorgen ervoor dat iedereen zich bewust is van risico's op de werkplek, dat passende maatregelen worden genomen om eventuele risico's tegen te gaan en we zorgen met elkaar voor het handhaven van veilig gedrag op de werkplek. De werkgever is samen met de werknemers hier verantwoordelijk. Zo voeren we bijvoorbeeld ook periodiek de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) en de Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) uit, organiseren we voorlichtingsbijeenkomsten over bijvoorbeeld pensioen en hebben we aandacht voor vitaliteit.

Integriteit en ondermijning

Bestuurlijke en ambtelijke integriteit

Om als gemeente een betrouwbare en integere partner te zijn, besteden we aan dit onderwerp blijvend aandacht. We willen dat zowel bestuurders als ambtenaren integriteitskwesties herkennen en ernaar handelen. Daarom bevorderen we een sfeer waarin we hier open over spreken. Dat geldt voor raadsleden, collegeleden en de ambtelijke organisatie.

Het is van belang dat ambtenaren, wethouders en raadsleden alert zijn op mogelijke onverenigbaarheid van nevenfuncties en handelingen die ze verrichten. We werken transparant doordat ambtenaren hun nevenfuncties melden bij hun leidinggevende. Vanuit het oogpunt van bestuurlijke transparantie publiceren we de nevenfuncties van de politieke ambtsdragers op onze website. Ook de declaraties van bestuurders zijn opvraagbaar en op de gemeentelijke website in te zien.

Gedragscodes

Er zijn naast het wettelijk kader (Gemeentewet) ook gemeentelijke gedragscodes van toepassing. Eén code voor de integriteit van collegeleden / raadsleden (door de gemeenteraad op 22/11/2022 opnieuw vastgesteld) en één voor medewerkers. Zij vormen een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. We beschikken over een integriteitscoördinator die adviseert over integriteitskwesties. Daarnaast zijn er vertrouwenspersonen (extern en intern) aan wie meldingen kunnen worden gedaan. Dat gebeurt op basis van de Gedragscode voor medewerkers of in het kader van de zogenaamde klokkenluidersregeling. Dit geldt ook voor integriteitskwesties.

Ambtseed – belofte / Verklaring Omtrent Gedrag / bijeenkomsten-trainingen

Onze nieuwe medewerkers leggen een ambtseed of –belofte af. Dit geldt op vergelijkbare wijze voor tijdelijke krachten (uitzendkrachten, gedetacheerden, payrollers etc.). Zij hebben een schriftelijke verklaring afgelegd die vergelijkbaar is met de ambtseed. Verder vragen we voor elke medewerker die nieuw in dienst komt een Verklaring Omtrent Gedrag aan.

Ondermijning

De gemeente heeft het convenant van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) ondertekend. Hierdoor kunnen wij, binnen de geldende wettelijke kaders, informatie uitwisselen met belangrijke partners zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. Deze samenwerking versterkt de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Samen met het RIEC werken wij aan de bewustwording van ondermijning binnen de gemeente. Daarbij besteden wij ook aandacht aan de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) als instrument om criminele beïnvloeding van de overheid tegen te gaan.

Bij de aanpak van ondermijning werken wij nauw samen met de andere Achterhoekse gemeenten. Binnen deze regionale samenwerking is een opgaveregisseur ondermijning Achterhoek aangesteld. De burgemeester van Oost Gelre treedt op als bestuurlijk opdrachtgever en de gemeentesecretaris van Oost Gelre als ambtelijk opdrachtgever.

Tot slot heeft onderzoeker Edward van der Torre in 2024 een onderzoek uitgevoerd naar de verschijningsvormen en effecten van ondermijnende criminaliteit in de Achterhoek en de aanpak daarvan. Een deel van de aanbevelingen sluit aan bij reeds ingezette activiteiten, zoals bewustwording, Bibob-toepassing, toezicht en regionale samenwerking. De aanbevelingen van Van der Torre vormen daarnaast een belangrijke basis voor de verdere versterking van de aanpak van ondermijning in 2027, onder meer op het gebied van capaciteit, signalering, drugscriminaliteit en bestuurlijke samenwerking.

Informatiemanagement

Team Informatiemanagement

Dienstverlening: We werken aan mensgerichte dienstverlening waarin de coalitiekoers “*digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig*” concreet wordt gemaakt. Dit betekent dat we digitale gemakskanalen verder versterken (zoals toegankelijke websites en online diensten), terwijl we persoonlijk contact blijven bieden waar inwoners dat nodig hebben. Door integrale klantreizen en proactieve service te ontwikkelen, vergroten we de toegankelijkheid en tevredenheid van inwoners.

Digitale organisatie: We bouwen aan een betrouwbare en veilige digitale organisatie, in lijn met de coalitie-ambitie voor een *toekomstbestendige ICT-basis*. Datagedreven werken en het benutten van kunstmatige intelligentie worden intensiever ingezet als **ondersteunende middelen** – niet als doel op zich – om efficiënter te werken. Tegelijk investeren we in een robuuste ICT-infrastructuur en modern applicatiebeheer (bijvoorbeeld via Common Ground-architectuur), zodat vitale processen continuïteit en schaalbaarheid hebben. Hiermee blijft onze digitale dienstverlening betrouwbaar en wendbaar richting 2027.

Informatie & veiligheid: Privacy en informatieveiligheid staan centraal. Onder regie van Informatiemanagement voldoen we aan strenge kaders als ENSIA, de BIO-norm en de nieuwe EU NIS2-verplichtingen. We versterken continu onze digitale weerbaarheid via bewustwordingsprogramma's en betere risicobeheersing. Zo creëren we een organisatie die cyberdreigingen het hoofd biedt en de gegevens van inwoners zorgvuldig beschermt – een nadrukkelijke coalitie-eis voor een *betrouwbare digitale gemeente*.

Organisatiekracht: Bedrijfsvoering is een kritieke succesfactor voor het realiseren van beleid. Richting 2027 ontwikkelen we onze organisatie door tot een wendbare, **lerende organisatie** die zich snel en verantwoord kan aanpassen aan nieuwe uitdagingen. We stimuleren actief dat medewerkers blijven leren en verbeteringen doorvoeren. Daarmee wordt onze organisatie nóg slagvaardiger en beter in staat om de coalitieambities (*Lief met lef*) in de praktijk te brengen.

Financiën, planning & control

De financiële en planning en control functie voorziet het bestuur en de ambtelijke organisatie van actuele, volledige en relevante informatie ter ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en –uitvoering.

Planning en control (P&C), of sturing en beheersing, gaat over de instrumenten waarmee we onze kaders en doelstellingen vastleggen waarmee we monitoren wat daarvan terecht is gekomen en vervolgens hierover verantwoording afleggen. Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat gaat het kosten? Op welke punten kan en hoe moet er worden bijgestuurd? Hebben we bereikt wat we voor ogen hadden? Dit zijn de vragen die onder 'planning en control' vallen en waarop achtereenvolgens de begroting, de bestuursrapportage, de slotwijziging en de jaarrekening antwoord geven. De P&C-cyclus biedt een instrumentarium dat het college, de raad en de ambtelijke organisatie helpt om succesvol te kunnen opereren.

Begrotingsapp

Publicaties van de kadernota, programmabegroting, bestuursrapportage, slotwijziging en de jaarstukken vindt plaats via de begrotingsapp van Pepperflow. We streven naar een meer compacte programmabegroting en -verantwoording die de raad beter in staat stelt haar kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. De beoogde maatschappelijke effecten en doelstellingen worden zo SMART mogelijk beschreven en output en outcome (indicatoren) worden waar mogelijk en zinvol aan het P&C instrumentarium toegevoegd. De doorontwikkeling van het P&C instrumentarium is een continue proces welke in nauwe samenwerking met de gemeenteraad wordt vormgegeven.

Beleidsindicatoren

Gemeenten zijn verplicht om de effecten van beleid toe te lichten op basis van een vaste set beleidsindicatoren. Daarmee wordt het mogelijk om gemeenten onderling beter en makkelijker met elkaar te vergelijken (benchmarks). De voorgeschreven indicatoren zijn opgenomen in het dit jaarverslag. De informatiewaarde van deze beleidsindicatoren worden verder versterkt door in de begroting, tussentijdse rapportage en de jaarrekening historische waarden op te nemen. Zo wordt het bijvoorbeeld mogelijk om (trendmatige) ontwikkelingen en effecten van beleid te monitoren.

Benchmarks

Via de website www.waarstaatjegemeente.nl is het mogelijk onze gemeente te vergelijken met bijvoorbeeld een buurgemeente of alle gemeenten in Gelderland.

Interne beheersing

Wij willen een organisatie zijn waar de uit beheersingsoogpunt relevante bedrijfsprocessen continu (en zichtbaar) financieel 'in control' zijn. Het 'in control' zijn houdt in dat we zowel de opzet, bestaan als (goede) werking van de beheersmaatregelen vaststellen. De noodzakelijke (verbijzonderde) interne controle is afgestemd op de beschreven risico's en getroffen beheersmaatregelen. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen worden vastgelegd in een rapportage die voor aanvang van de interim controle die de accountant in de maand oktober uitvoert beschikbaar is. De bevindingen en aanbeveling naar aanleiding van deze controle worden door de accountant vastgelegd in een managementletter die net als het rapport van bevindingen bij de controle van de jaarrekening in het auditcommittee wordt besproken.

Het college legt in de jaarrekening verantwoording af over de financiële rechtmatigheid. De accountant is alleen verantwoordelijk voor de getrouwheidstoetsing.

Juridische kwaliteitszorg

Een klein team juristen ondersteunt de organisatie bij vragen van juridische aard. Ook het college krijgt gevraagd en ongevraagd advies. Hierdoor adviseren we in een vroeg stadium vanuit juridisch oogpunt, maar ook met een praktijkgerichte blik over beleid, procedures en andere zaken.

In 2025 is een voorstel worden gemaakt voor de verdere implementatie van juridische kwaliteitszorg in onze organisatie. De implementatie is begin 2026 gestart.

Mediation

Het is belangrijk dat wij goed contact hebben met bewoners, bedrijven en anderen. Het liefst kiezen we voor mediation boven oplossingen die via bezwarenprocedures, klachtenprocedures of de juridische weg tot stand komen. Daarom is het mooi dat we over een eigen registermediator beschikken. Zij is in staat om gesprekken

te leiden tussen diverse partijen en om belangen helder te krijgen. Daarnaast werken wij samen in de Mediators Groep Achterhoek +. Binnen deze groep kunnen mediators voor elkaars gemeente ingezet worden.

Bezwarencommissie

De gemeente heeft een onafhankelijke adviescommissie voor bezwaarschriften. De adviescommissie adviseert het college over bezwaren die binnenkomen. We nodigen bezwaarders uit om eerst in gesprek te gaan. Samen met de bezwaarmaker onderzoeken we dan of er naast een bezwarenprocedure nog andere wegen zijn die tot een oplossing kunnen leiden. Als bezwaarschriften tijdens het informele traject niet worden opgelost, dan worden deze behandeld tijdens een hoorzitting. De adviescommissie voor bezwaarschriften houdt gemiddeld genomen 10 hoorzittingen per jaar.

Ombudsman

We hebben sinds 2012 een onafhankelijke gemeentelijke ombudsman die klachten behandelt als de interne klachtenbehandeling tot onvoldoende resultaat leidt. De ombudsman doet elk jaar verslag van zijn werkzaamheden in een jaarverslag.

Participatie

Participatie

Naast informeren is het betrekken van belanghebbenden bij beleid, projecten en ontwikkelingen steeds belangrijker. Dit noemen we participatie: het actief betrekken van inwoners, ondernemers en andere stakeholders bij publieke besluitvorming, als aanvulling op de vakinhoudelijke en politieke afwegingen.

Meedoen en verbinden

Bij veel projecten en activiteiten organiseren we bijeenkomsten en andere vormen van participatie. Door ideeën, ervaringen en suggesties van betrokkenen mee te nemen, ontstaan vaak betere plannen en besluiten. Tegelijkertijd versterkt participatie de verbinding tussen mensen en draagt het bij aan wederzijds begrip.

Participatiebeleid en capaciteit

De gemeente werkt aan een gemeentebreed participatiebeleid en een participatieverordening. We verwachten deze eind 2026 te kunnen vaststellen. Inmiddels is de functie van participatieadviseur ingevuld met vaste bezetting. Vanuit deze rol worden projecten, programma's en initiatiefnemers ondersteund en geadviseerd bij participatietrajecten.

In 2027 werken we aan een uitvoeringsplan, waarin we bekijken hoe we participatie binnen onze gemeente opnieuw een stap vooruit kunnen brengen en verder kunnen versterken.

Algemeen belang en draagvlak

Participatie staat niet gelijk aan het creëren van draagvlak. Ook wanneer belanghebbenden intensief worden betrokken, kunnen verschillende opvattingen blijven bestaan. Participatie draait niet om het honoreren van alle wensen en bezwaren, maar om het zorgvuldig betrekken van belanghebbenden, het uitleggen van het algemeen belang en het gezamenlijk zoeken naar de best mogelijke uitvoering van plannen en ontwikkelingen.

Fraude en continuïteit

Een frauderisicoanalyse is een analyse van de op de organisatie van toepassing zijnde frauderisicofactoren en de beheersing daarvan. Het doel van een frauderisicoanalyse is om de frauderisico's te identificeren, te beoordelen, te waarderen en te mitigeren. Daarbij wordt onderzocht en getoetst of bestaande procedures fraude-proof zijn.

Het belang van een frauderisicoanalyse is dat het helpt om fraude te voorkomen of in een vroeg stadium te ontdekken. Dit kan leiden tot een vermindering van de schade en een verhoging van het vertrouwen in de organisatie. De analyse is uitgevoerd en gecommuniceerd met het management en bestuur. Veranderingen in de organisatie of samenleving kunnen aanleiding geven om de frauderisicoanalyse te actualiseren. De analyse zal dan ook periodiek worden geactualiseerd.

Paragraaf 4: Financiering

Inleiding paragraaf 4

De treasuryfunctie van de gemeente richt zich op het beheren van financiële middelen, geldstromen, leningen en risico's. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en het gemeentelijke treasurystatuut. Het doel van treasury is het waarborgen van voldoende financiële middelen om aan de verplichtingen van de gemeente te kunnen voldoen, tegen zo laag mogelijke kosten en met een verantwoord risicoprofiel.

De belangrijkste doelstellingen van de treasuryfunctie zijn:

- het waarborgen van voldoende liquiditeit;
- het beheersen van financiële risico's binnen de wettelijke en lokale kaders;
- het minimaliseren van rentelasten;
- het optimaliseren van renteopbrengsten binnen het vastgestelde risicoprofiel.

Binnen de treasuryfunctie kunnen verschillende risico's optreden, zoals renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Voor de gemeente Oost Gelre zijn met name renterisico's en kredietrisico's relevant. Deze worden binnen de geldende wet- en regelgeving actief beheerst.

Ontwikkeling rentepercentage 2027

De financiering van onze activa vindt plaats met interne middelen (reserves en voorzieningen) en met extern aangetrokken geldleningen. De rentelasten van de financieringsmiddelen belasten we intern door aan de diverse producten door middel van de renteomslag. Voor de begroting 2027 houden we 2% rente aan, waarbij we rekening houden met een voordelig financieringsresultaat van € 70.473. De komende verwachte financieringsresultaten zijn verwerkt in het meerjarenperspectief. Voor de grondexploitaties werken we met een rente van 1%.

Kasgeldlimiet (renterisico op korte schuld)

In de Wet Fido is een begrenzing opgenomen van de kortlopende middelen die gemeenten mogen opnemen; de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet voor 2027 is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal van € 105.505.300, ofwel € 8.967.950. Bij overschrijding moeten wij weer binnen de norm voor het kort geld (< 1 jaar) komen door het aantrekken van lang geld (> 1 jaar). Wij streven ernaar om - binnen de wettelijke grenzen van de kasgeldlimiet - optimaal gebruik te maken van deze financieringsbehoefte, tenzij we een rentestijging op de kapitaalmarkt (lang geld) voorzien. De voordelen hiervan zijn lagere rentekosten en maximale flexibiliteit in de leningenportefeuille.

Renterisiconorm (renterisico op lange schuld)

De renterisiconorm begrenst de rentegevoeligheid van de vaste schuldpositie van de gemeente. Het renterisico wordt bepaald door de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherzieningen op de vaste schuld. Het percentage voor de risiconorm is volgens een ministeriële regeling vastgesteld op 20%. Maximaal 20% van het begrotingstotaal mag dus worden vernieuwd (herfinanciering en/of renteherziening). Doel is dat we onze vaste leningenportefeuille zodanig spreiden dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren zijn gespreid.

Renterisiconorm	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Renteherzieningen	0	0	0
Aflossingen	€ 14.200.000	€ 12.900.000	€ 11.850.000

Renterisico	€ 14.200.000	€ 12.900.000	€ 11.850.000
Vastgestelde renterisiconorm	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 21.101.000	€ 21.101.000	€ 21.101.000
Toets renterisiconorm	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Renterisico	€ 14.200.000	€ 12.900.000	€ 11.850.000
Renterisiconorm	€ 21.101.000	€ 21.101.000	€ 21.101.000
Ruimte	€ 6.901.000	€ 8.201.000	€ 9.251.000

Kredietrisico

Kredietrisico's hebben betrekking op het risico dat leningen of verstrekte garanties niet of niet volledig worden terugbetaald. Op grond van het treasury statuut mogen leningen en garanties uitsluitend worden verstrekt wanneer deze bijdragen aan een publieke taak. Daarnaast mogen overtollige middelen alleen worden uitgezet op een prudente wijze, waarbij veiligheid en behoud van kapitaal voorop staan en geen sprake is van het aangaan van onnodige risico's om rendement te behalen.

Onderstaand overzicht geeft de samenstelling weer van de verstrekte geldleningen en gemeentegaranties per 31 december 2025, uitgesplitst naar risicocategorie.

Risicogroep	(hypothecaire)zekerheid	Restant schuld (x € 1.000)
1. Woningcorporaties	Ja	30.297
2. Instellingen ouderenzorg	Ja	484
3. Nutsbedrijven		0
4. Sport en culturele instellingen		723

Risicogroep	(hypothecaire)zekerheid	Restant schuld (x € 1.000)
5. Ambtenaren	Ja	1.332
6. Stg Careaz		1.585
7. Gebiedsonderneming Laarberg		7.000
8. SvN		4.350
9. Stadsverwarmingsnet		317
10. Toekomstbestendig wonen		2.880

In de tabel zijn geldleningen en garanties verstrekt voor het verrichten van de publieke taak. De onder 4 verstrekte gelden ondersteunen zes instellingen met een sportief of sociaal-cultureel doel. De geldleningen aan ambtenaren zijn verstrekt op grond van de destijds bestaande hypotheekregelingen.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille vermeldt de omvang, het verloop en de gemiddelde rente van de opgenomen geldleningen voor de financiering van gemeentelijke taken.

Leningenportefeuille (inclusief mutaties)	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2027	80.375.000	1,18%
Reguliere aflossingen in 2027	14.200.000	
Stand per 31 december 2027	66.175.000	1,3%

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn dit bij het Rijk dan wel medeoverheid te doen. Dit geldt vanaf 2013. Het tijdelijk uitzetten van geld bij derden is verleden tijd.

Alle overtollige middelen in de schatkist moeten we aanhouden. Er zijn vier uitzonderingen: nazorgfondsen

zoals die zijn ingesteld op basis van de wet Milieubeheer, middelen op een geblokkeerde rekening bij de belastingdienst, bestaande beleggingen (peildatum 4 juni 2012) en een drempelbedrag. Het drempelbedrag is een minimumbedrag dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag voor onze omvang is 2% (dit percentage wordt gehanteerd bij een begrotingstotaal lager dan € 500 miljoen) van het begrotingstotaal (€ 105.505.300), € 2.110.106

Rentelasten 2027

In deze Programmabegroting voor 2027 gaan we voor zowel de rente over de eigen financieringsmiddelen als over de eventueel nog aan te trekken externe financieringsmiddelen uit van een rentepercentage van 2%. De ontwikkeling van de rente is moeilijk te voorspellen.

Het financieringsresultaat hebben wij verantwoord als baat bij het taakveld treasury.

a) De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.627
b) De externe rentebaten (idem)		105
Saldo rentelasten en rentebaten		1.522
c1) De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	0	
c2) De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c3) De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		1.522
d1) Rente over eigen vermogen		1.182
d2) Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		2.704
e) De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		2.775
Renteresultaat op het taakveld Treasury		-70

* Externe rentelast betreft de rente over aangetrokken geldleningen.

** Financieringsresultaat vloeit voort uit de extreem lage rentestand waar tegenover staat dat aan bepaalde investeringen een vast rentepercentage wordt toegerekend welke hoger is dan de marktrente.

Paragraaf 5: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding paragraaf 5

Wij hebben ongeveer 749 ha. aan openbare ruimte en 55.835 m2 bruto vloer oppervlak aan gebouwen in beheer. Een belangrijk onderdeel van onze begroting richt zich op het onderhoud van de openbare ruimte en de gebouwen. Om deze kapitaalgoederen op een acceptabel niveau te houden, is goed beheer noodzakelijk. Gelet op de omvang van de te beheren kapitaalgoederen legt deze continue taak een substantieel beslag op de budgettaire middelen.

Overzicht beheerplannen voor het jaar 2027

Beheerplannen	Door de raad vastgesteld	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen	2016	2027	Ja	Nee
Riolering	2024	2028	Ja	Nee
Groen		(1)	Ja	Nee
Openbare verlichting	2025	2035	Ja	Nee
Civiele kunstwerken	2023	2032	ja	Nee
Mobiliteitsplan	2025	2040	Ja	Nee

(1) Op jaarbasis is er een geactualiseerd inzicht in het te onderhouden groen.

Wegen

In het wegenbeleidsplan 2017-2027 is het onderhoudsniveau voor asfalt en elementen (tegels, klinkers) opgenomen. Het niveau voor asfalt is beeldkwaliteitsniveau B (voldoende) en voor elementen het lagere niveau C (matig). Met behulp van de jaarlijkse visuele wegininspectie, de vastgestelde onderhoudsniveaus en het beheerprogramma stellen we jaarlijks het onderhoudsprogramma op. Hierbij vindt afstemming plaats met andere disciplines zoals riolering en groen om kapitaalvernietiging te voorkomen. Daarnaast zijn er wegen die vervangen (rehabilitatie/reconstructie) moeten worden.

Areaal:

Verhardingstype	Oppervlak in m ²	% van totaal
Verhard: asfalt	1.393.119 m ²	53%
Verhard: elementen	1.244.579 m ²	47%
Totaal	2.637.698 m²	100%

Inmiddels is begonnen met het opstellen van het nieuwe wegenbeleidsplan 2027-2037. De uitgangspunten van dit nieuwe beleidsplan zullen op een aantal punten afwijken van het lopende beleidsplan. Zo zal de nadruk liggen op duurzaamheid en circulariteit en willen we bovendien in het kader van inclusiviteit en toegankelijkheid het kwaliteitsniveau van de elementen verhardingen opschalen van niveau C naar niveau B. Dit zal verspreid over de eerste jaren een grotere investering vergen om de inhaalslag te maken. Op de langere termijn brengt dit echter lagere onderhoudskosten met zich mee. In het nieuwe wegenbeleidsplan wordt deze door de raad te maken keuze cijfermatig onderbouwd.

Kwaliteit wegennet

In het najaar 2025 is de laatste visuele inspectie uitgevoerd. Middels klein onderhoud hebben we al veel aan het kwaliteitsniveau kunnen doen. De wegininspectie van 2026 is op moment van schrijven in uitvoering en dient deels als input voor het nieuwe wegenbeleidsplan.

De boekwaarde van wegen bedraagt per 31 december 2025 € 31,5 miljoen. De kapitaallasten bedragen voor 2025 € 2,4 miljoen.

Riolering

De basis voor het rioolbeheer vormen het beheerpakket, de voortdurende rioolinspecties en het Water en Rioleringsprogramma (WRP 2024-2028).

Het Water en Rioleringsprogramma (WRP) beschrijft de noodzakelijke activiteiten om de riolering op een acceptabel niveau te houden en aan de gebruikelijke eisen te laten voldoen. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met enkele relevante "Social Development Goals" (SDG) zoals omschreven in onze Omgevingsvisie. Daarbij streven we naar het water robuust en klimaat bestendig inrichten van de openbare ruimte. Tot slot beschrijft het WRP de kosten die hiermee gepaard gaan en de consequenties voor de rioolheffing. De kosten van riolering bestaan uit jaarlijkse onderhoudsuitgaven, kapitaalslasten, vervangingsinvesteringen en eventuele DPRA maatregelen. In het WRP ligt de basis om verder te werken aan het beschermen van onze volksgezondheid, het behouden van droge voeten en het bereiken van een goede waterkwaliteit.

In 2016 is het afvalwaterakkoord Wintlicht ondertekend; een samenwerking in de afvalwaterketen tussen de gemeente Winterswijk, Oost Gelre en waterschap Rijn en IJssel. Vanaf 2020 trekken we samen met de 11 gemeenten, provincie, Waterschap en waterbedrijf in de werkregio Achterhoek+ op voor de opgave uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Op 25 april 2024 is de bestuurlijke visie voor deze samenwerking door alle partijen ondertekend. In 2024 zijn de bovenregionale stresstesten uitgevoerd. In 2026 start de tweede cyclus voor de regionale stresstesten DPRA. We doen actief mee in de regionale "Aanpak Droogte Achterhoek". Wateroverlast bij hevige neerslag speelt vooral in Lichtenvoorde. Samen met het waterschap onderzoeken we mogelijke oplossingen.

Dit alles blijven we doen in goed overleg en afstemming met onze collega's van de afdeling Ruimte & Economie en in samenwerking met het waterschap Rijn en IJssel en Achterhoekse (buur)gemeenten.

De boekwaarde van rioleringswerken bedraagt per 31 december 2025 € 19,0 miljoen. De kapitaallasten over 2025 bedroegen € 1,1 miljoen. De voorziening is per 31 december 2025 € 5,9 miljoen; dit bedrag is nodig om toekomstige investeringen vanuit het WRP te financieren.

Kengetallen:

Omschrijving	eind 2025	eind 2027
Vrijvalriolering	241 km	251 km
Inspectieputten	5550 stuks	5.890 stuks
Kolken	13.570 stuks	13.680 stuks
Drainageleiding	3.700 m1	6.700 m1
Lijngoten	2.542 m1	3.005 m1
Drukunits	724 stuks	728 stuks
Drukunitsleiding	223 km	223 km
Gemaalunits	29 stuks	31 stuks
Gemaalunitpersleiding	5.0 km	5.2 km
Bergbezinkvoorzieningen	7 stuks	7 stuks
IBA's	28 stuks	28 stuks
Aansluitingen (woning en bedrijf)	14.052 stuks*	14.462 stuks

**Hiervan zijn 295 aansluitingen van agrarisch bedrijven*

Openbaar groen en water

Het beheer van de openbare ruimte blijven we in 2027 op het huidige kwaliteitsniveau B (Basis) onderhouden passend binnen het beschikbare budget. Naast het reguliere beheer en onderhoud is het de komende jaren belangrijk om te blijven investeren in een leefbare openbare ruimte door o.a. aandacht te hebben voor zaken zoals tegengaan hittestress, biodiversiteit en waterberging. Dit willen we o.a. realiseren door het aanplanten van meer bomen t.o.v. voorgaande jaren. Met aanplant van meer bomen in 2027 werken we geleidelijk toe naar het meer creëren van toekomstige schaduwplekken en het versterken van de biodiversiteit.

Openbare verlichting

Bij vervanging van masten en armaturen maken wij een duurzame en energiebewuste keuze. Eind 2018 heeft de raad extra budget beschikbaar gesteld voor het versneld vervangen door LED-verlichting. Vanaf 2020 zijn de eerste vervangingsprojecten uitgevoerd. Circa 85% van het areaal is inmiddels verLED. In de jaren 2027-2028 wordt het laatste deel middels een groot en een aantal kleine projectmatige verLEDdingsprojecten a circa 1000 stuks armaturen vervangen

Civiel technische kunstwerken

Voor het onderhoud van civieltechnische kunstwerken (zoals bruggen en complexe duikers) hebben wij een beheerplan voor de jaren 2023 t/m 2033. In dit beheersplan is een onderhoudsregime opgenomen. Daarbij maken we verschil tussen jaarlijkse onderhoudskosten en de uitgaven voor groot onderhoud en vervangingen.

Speelvoorzieningen

Jaarlijks wordt een onafhankelijke veiligheidsinspectie uitgevoerd naar de speeltoestellen en de directe omgeving. In 2026 is er een behoorlijke inhaalslag gemaakt met het herstel en beter onderhoud van de speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Deze lijn qua verbeteren van speellocaties willen we doorzetten in 2027 met het vervangen of het creëren van nieuwe of betere speel- en ontmoetingsvoorzieningen. Zo willen we zorgen dat kinderen fijn, veilig en gezond buiten kunnen spelen.

Gemeentelijke gebouwen

Om deze kapitaalgoederen op een acceptabel niveau te houden, is ook hier goed beheer noodzakelijk. Deze 39 gebouwen (en 4 kunstwerken) kunnen grofweg onderverdeeld worden in gebouwen voor eigen gebruik en gebouwen verhuurd aan derden. We beheren deze gebouwen volgens een meerjaren-onderhoudsplanning, als zodanig grotendeels verankerd in de meerjarenbegroting. Het kwaliteitsniveau dat we hanteren is functioneel, sober en duurzaam (kwaliteitsniveau 3 NEN 2767). Verder hanteren we de regierol en wordt de uitvoering van het beheer door derden gedaan.

Voor zover bekend zijn er geen financiële consequenties t.a.v. het beleidskader. De benodigde budgetten zijn in de begroting opgenomen. Voor een paar gebouwen is het onduidelijk wat er in de toekomst mee gaat gebeuren. Hierdoor stellen we uit oogpunt van beheer gewenste vervangingen uit. Een paar gebouwen zullen (hoogstwaarschijnlijk) gesloopt gaan worden. Het verduurzamen (onder andere in het kader van Europese wetgeving EED en regionaal c.q. gemeentelijk beleid) van gemeentelijke gebouwen zal de komende jaren extra aandacht krijgen. Er is een inventarisatie gemaakt van te verwachten maatregelen. Er wordt bezien of deze werkzaamheden zo veel mogelijk in combinatie met reeds gepland onderhoud uitgevoerd kunnen worden. Extra middelen voor verduurzaming zullen verankerd moeten worden in de begroting. De beheerplannen zijn door NIBAG begin 2024 geactualiseerd en worden jaarlijks geïndexeerd. De financiële uitwerking is de grondslag voor de onderhoudsbudgetten.

Financiële uitwerking: aan onderhoud gebouwen wordt voor 2027 een bedrag uitgegeven van € 1.087.000

De reserve groot onderhoud gebouwen bedraagt per 31 december 2025 circa €4,8 miljoen.

Kengetallen

De kengetallen voor gemeentelijke gebouwen zoals opgenomen in de meerjarenonderhoudsplaning betreffen 39 gebouwen (locaties) met een totaal BVO van 32.835 m² + 23.000 m² Hulshof Herwalt in onderhoud, bestaande uit:

- 4 gebouwen voor eigen personeel (inclusief serviceteam en villa Raadhuisstraat 6)
- 2 brandweerkazernes
- 3 gebouwen voor sport (verenigingen)
- 4 gebouwen voor recreatie (hertenkampen etc.)
- 9 gebouwen voor multifunctioneel gebruik
- 8 woningen
- 2 muziekkoepeles
- 4 overige (monumentale) gebouwen (stadstoren, stadsboerderij, Vion gebouwtjes en dodenhuisje alg. begraafplaats)
- 1 slooppand
- 4 scholen (tijdelijk)
- 2 gebouwen voor cultureel gebruik
- 4 kunstwerken
- overig diverse gebouwen Hulshof Herwalt. Totaal ca. 23.000 m²

Afschrijvingen

Wij hanteren voor de vervangingsinvesteringen de nota afschrijvingenbeleid.

Water

Het meeste oppervlaktewater in de bebouwde kommen is in eigendom overgedragen aan het waterschap Rijn & IJssel. Voor het oppervlaktewater dat deel uit maakt van de openbare ruimte streven we in het beheer en onderhoud naar versterken ecologie, biodiversiteit en houden we op basis van de Wet Natuurbescherming steeds meer rekening met bijzondere Flora & Fauna. Praktische werkzaamheden stemmen we af in een reguliere overlegcyclus met het waterschap.

Paragraaf 6: Grondbeleid

Inleiding paragraaf 6

Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid om de doelstellingen uit de programma's te kunnen realiseren. Transparantie van het grondbeleid is om meerdere redenen belangrijk. Niet alleen door het grote financiële belang en de risico's, maar ook in relatie tot de te halen doelstelling. Via het grondbeleid kunnen we beleidsvoornemens invullen. Deze paragraaf geeft inzicht in de wijze van uitvoering van het grondbeleid en de actuele situatie van de totale grondexploitatie.

Grondbeleid

Grondbeleid is een sturingsinstrument. Geen doel op zichzelf, maar gereedschap om andere doelen te bereiken. Dit kunnen doelen zijn op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting of economie. In de nota grondbeleid is vastgelegd hoe wij het grondbeleid vormgeven. Kernbegrippen zijn: regie voeren, ten dienste van gemeentelijk beleid en verantwoorde risico's.

Actuele stand van zaken

In het begrotingsjaar 2027 zijn de volgende complexen onderhanden:

Groenlo

- Complex Noordrand Brouwhuizen dit betreft een PPS constructie. Oplevering verwacht in 2028. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 1.193.958. Er wordt een verlies verwacht van € 976.160. Voor dit verlies is een voorziening gevormd.
- Complex Eefseler Esch: op dit complex zullen 246 woningen worden gebouwd. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 5.063.298. Er wordt een verlies verwacht van € 519.689. Voor dit verwachte verlies is een voorziening gevormd. De oplevering wordt verwacht in 2033.

Lichtenvoorde

- Complex Flierbos: op dit complex worden 69 woningen gebouwd. Dit betreft zowel koop als huurwoningen. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 492.655. Er wordt een positief resultaat verwacht van € 546.734. De oplevering wordt verwacht in 2030.
- Complex Van Ars: Op dit complex zullen 26 woningen worden gebouwd. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 695.995. Er wordt een verlies verwacht van € 345.089. Voor dit verwachte verlies is een voorziening gevormd. De oplevering wordt verwacht in 2028.

Lievelde

- Complex Vossenburcht: De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 399.831. Het verwachte verlies bedraagt € 598.308. Voor dit verwachte verlies is een voorziening gevormd. De oplevering wordt verwacht in 2027.

Reservering voor risico's grondexploitatie

In de staat reserves en voorzieningen voor het jaar 2025 hebben we ter afdekking van de risico's van grondexploitaties reserves gevormd (stand per 31 december 2025):

- Bestemmingsreserve Reserve grondexploitatie € 538.602.

Voorziening voor verwachte verliezen

Voor de complexen waarbij een verlies wordt verwacht is een voorziening gevormd. De voorziening bedraagt per 1 januari 2025 € 1.742.403. Het betreft de complexen Brouwhuizen, Looweg Harreveld, Vossenburcht Lievelde en Kapelweg Vragender. Door oplevering van complex Harreveld Looweg en Kapelweg Vragender en door dotaties aan de voorziening in 2025 van complex Vossenburcht, complex van Ars en Eefseler Esch bedraagt de voorziening per 31 december 2025 € 2.291.132.

De verliesvoorziening van complex Vossenburcht en complex Van Ars en Eefseler Esch zijn opgenomen tegen contante waarde. Complex Brouwhuizen is opgenomen tegen nominale waarde.

De verliesvoorziening op basis van nominale waarde van de complexen Vossenburcht, Van Ars en Eefseler Esch bedraagt per 31 december 2025 € 1.463.086.

Afsluiting complexen

We ronden projectfasen gefaseerd af. Nadat deelfases in een complex gereed zijn volgt meteen de administratieve afhandeling, waardoor winstneming mogelijk is conform de nota grondbeleid. Vanaf 1 januari 2017 moet de winst van grondexploitaties naar rato van de gerealiseerde kosten genomen.

De verwachte resultaten van de grondexploitatie:

Boekwaarde per 31 december 2025:

Omschrijving grondexploitatie	Boekwaarde in €	Genomen resultaat/verlies in €	Nog te verwacht en resultaat in €	Verlies voorziening in €	Verwachte winst in 2026	Verw. oplevering
Brouwhuizen	1.193.958	500.000	976.160	976.160	0	2028
Vossenburcht Lievelde	399.831	598.308	598.308	575.075	0	2027

Omschrijving grondexploitatie	Boekwaarde in €	Genomen resultaat/verlies in €	Nog te verwacht en resultaat in €	Verlies voorziening in €	Verwachte winst in 2026	Verw. oplevering
Flierbos	492.655	0	-546.734	0	0	2030
Van Ars	695.995	345.089	345.089	296.347	0	2028
Eefseler Esch	5.063.298	519.689	519.689	443.550	0	2033
Totaal	7.845.737	1.963.086	1.892.512	2.291.132	0	

-/- = winst

De verliesvoorziening van complex Vossenburcht, Van Ars en Eefseler Esch zijn opgenomen tegen contante waarde.

De nominale waarde per 31 december 2025 bedraagt respectievelijk € 598.308, € 345.089 en € 519.689

Gronden gepresenteerd onder materiële vaste activa

Met de nieuwe BBV-voorschriften mogen niet-actieve grondexploitatiecomplexen per 1 januari 2016 niet meer onder de grondexploitaties geboekt worden, maar moeten gepresenteerd worden onder de materiële vaste activa.

Het betreft de volgende complexen:

- Werenfriedstraat Zieuwent: Op deze locatie zullen 30 woningen gebouwd gaan worden, 25 koopwoningen en 5 huurwoningen voor starters, doorstromers en senioren. Woningcorporatie Prowonen bouwt en verhuurt de huurwoningen.
- Pastoor Deperinkstraat Marienvelde: Op deze locatie zullen 9 koopwoningen gebouwd worden. Het gaat om 1 vrijstaande woning, 1 blok van 3 woningen en een blok van 5 woningen.
- Vossenburcht fase 2: Op deze locatie komen circa 22 woningen, een mix van koop en huur. Het gaat om een blok van 4 woningen, 2 twee-onder-een-kapwoningen en een appartementencomplex met circa 16 woningen.
- Omgeving de Driehoek Lichtenvoorde: is het gebied in een straal van 250 meter rondom kruising de Driehoek. Hiertoe behoort ook het voormalige Vitelco Leather-terrein. Er wordt gewerkt aan een groene, levendige stadswijk met woningen, erfgoed, kleinschalige bedrijvigheid, cultuur en ontmoeten. Momenteel zit het plan in de initiatiefase, een fase van onderzoek naar bodemkwaliteit, plan-diersoorten op het terrein, de staat van de bestaande gebouwen en de woningbehoefte.
- Omgeving gemeentehuis/Raadhuisstraat Lichtenvoorde: Op deze locatie zullen 20 appartementen (max. 3 lagen) op het oude Rabobankterrein gebouwd worden. Het zal mogelijk gaan om een mix van koop en sociale huurwoningen. Daarnaast zal er 1 kavel worden verkocht aan de Middachtenstraat voor een koopwoning.

Overige gronden

De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 550.430.

- Locatie voormalige Van Veldenschool (Carel Looierstraat): op dit terrein heeft de Welkoop uit Zieuwent in 2016 een winkel gebouwd. De grond is in erfpacht uitgegeven. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 198.000.

Paragraaf 7: Lokale heffingen

Inleiding paragraaf 7

De gemeentelijke belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van onze algemene dekkingsmiddelen.

Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Wij zijn bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. Bij ons is het kwijtscheldingsbeleid van toepassing op de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerendezaakbelasting. We passen het meest ruime kwijtscheldingsbeleid toe en verlenen automatisch kwijtschelding aan bijstandsgerechtigden.

Kwijtschelding			
	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verleende kwijtschelding	€ 123.886	€ 110.000	€ 124.000
Aantallen	341	325	340

Tabel 2.20 Kwijtschelding

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel staat wat een gemiddeld huishouden in de gemeente Oost Gelre in 2027 aan gemeentelijke heffingen gaat betalen.

Gezin wonend in een eigen huis (waarde € 300.000) en één hond		
	Situatie 2026	Situatie 2027
Onroerende zaakbelasting	€ 408,61	€ 416,78
Hondenbelasting	€ 60,66	€ 61,87

Gezin wonend in een eigen huis (waarde € 300.000) en één hond		
Afvalstoffenheffing (gemiddeld aantal ledigingen 15)	€ 253,85	€ 248,22
Rioolrecht (bij een verbruik van 120 m ³)	€ 240,00	€ 265,91
Totaal	€ 963,12	€ 992,78

Gezin wonend in een huurhuis en één hond		
	Situatie 2026	Situatie 2027
Hondenbelasting	€ 60,66	€ 61,87
Afvalstoffenheffing (gemiddeld aantal ledigingen)	€ 253,85	€ 248,22
Rioolrecht (bij een verbruik van 120 m ³)	€ 240,00	€ 265,91
Totaal	€ 554,51	€ 576,00

Tabel 2.18 Situatie lokale lastendruk gemiddeld huishouden

De gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens is het totaal van de opbrengsten van de onroerendezaakbelasting, rioolrechten en afvalstoffenheffing per meerpersoonshuishouden. Onderstaand overzicht geeft het verloop over de jaren 2022 t/m 2026 van de omringende gemeenten.

Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens (in €)	2022	2023	2024	2025	2026
Aalten	668	652	679	727	774
Berkelland	851	967	1.022	1.061	1.096
Bronckhorst	1.013	988	1.027	1.061	1.092
Doetinchem	908	829	957	991	933
Montferland	953	962	1.022	1.069	1.084
Oost Gelre	790	797	850	910	930
Oude IJsselstreek	877	913	1.021	1.041	1.051
Winterswijk	884	878	905	962	994

Tabel 2.19 Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens

Ontwikkeling van de divers lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting

Onze belangrijkste autonome inkomstenbron is de onroerendezaakbelasting (ozb). De waarde van het onroerend goed vormt de basis voor de belastingheffing. De hoogte van de ozb berekenen we naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Afvalstoffenheffing

De kosten voor het ophalen en verwerken van de afvalstromen van de huishoudens mogen wij doorberekenen aan onze burgers. De afvalstoffenheffing gebeurt volgens het Diftar. Diftar staat voor: geDIFferentieerd TARief afvalstoffenheffing; de vervuiler betaalt. Diftar betekent in de praktijk dat elk huishouden een basisbedrag betaalt. Daarnaast betalen de inwoners voor de hoeveelheid afval die zij aanbieden.

Berekening van kostendekkendheid afvalstoffenheffing (x € 1.000)	
Kosten taakveld 7.3 afval, incl. omslagrente	3.021
Inkomsten taakveld 7.3 afval, excl. heffingen	378

Netto kosten taakveld 7.3 afval	2.643
Toe te rekenen kosten	160
Overhead	71
BTW	629
Totale kosten	3.503
Opbrengst heffingen	3.503
Dekkingspercentage	100 %

Tabel 2.12 Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

De toegerekende kosten bestaan uit kwijtschelding, 50% aan servicekosten voor de administratieve verwerking van de aanslagoplegging en 20% van de kosten van het straatvegen i.v.m. zwerfafval.

Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing		
Afvalstoffenheffing	2026	2027
Vastrecht	235,85	230,22
Tarief per lediging (container)	5,84	5,84
Tarief per lediging (zak)	1,20	1,20

Tabel 2.13 Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing

Rioolheffing

Onder de naam rioolheffing mogen we een belasting heffen ter bestrijding van de kosten voor de gemeente die verbonden zijn aan:

a) De inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater en de zuivering van huishoudelijk afvalwater in een IBA

b) De inzameling transport en verwerking van afvloeiend hemelwater

c) Het treffen van maatregelen om de nadelige gevolgen van de grondwaterstand te beperken

We mogen deze heffing aan de gebruikers van het riool opleggen. De rioolheffing wordt opgelegd aan de

gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De belasting wordt geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd. De aanslagoplegging en incasso is uitbesteed aan Vitens.

Berekening van kostendekkendheid rioolheffing (x € 1.000)	
Kosten taakveld 7.2 riolering, incl. omslagrente	3.016
Inkomsten taakveld 7.2 riolering, excl. heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld 7.2 riolering	3.016
Toe te rekenen kosten	90
Overhead	180
BTW	746
Totale kosten	4.032
Opbrengst heffingen	4.032
Dekkingspercentage	100 %

Tabel 2.14 Kostendekkendheid rioolheffing

De toegerekende kosten bestaat voor een deel uit straatvegen en kwijschelding.

Straatvegen doen we om drie redenen:

1. Voor het transporten van afvloeiend hemelwater
2. Het opruimen van zwerfvuil (zowel vanuit functionele als vanuit esthetische redenen)
3. Onkruidbestrijding (we willen geen ongewenste kruiden en grassen in de goot).

Een exacte verdeling tussen de drie redenen is niet te bepalen, maar omdat wij een groene gemeente zijn, is het aandeel bladafval en ongewenste kruiden relatief wat groter dan het zwerfvuil. Bladafval en ongewenste kruiden verstopt de kolken van het rioolstelsel en veroorzaakt gladheid en daarom weegt die functie zwaarder mee. Op grond van bovenstaande inschatting rekening wij 40% toe aan de rioolheffing, 40% aan wegenonderhoud en 20% aan de afvalstoffenheffing.

Ontwikkeling tarieven rioolheffing		
Rioolheffing	2026	2027
Tarief per m ³	€ 2,00	€ 2,22

Tabel 2.15 Ontwikkeling tarieven rioolheffing

De stijging van het tarief wordt onder meer veroorzaakt door de hoge noodzakelijk investeringen die in het rioolstelsel nodig zijn en daarnaast zien wij het waterverbruik afnemen. Gelet op het verbruik voorgaand jaar is sprake van een daling van circa 180.000 m³ water. Aangezien de kosten niet afnemen leidt dit tot een stijging van het bedrag per m³ om kostendekkend te blijven.

Hondenbelasting

Wij mogen hondenbelasting opleggen. De opbrengst van de hondenbelasting is bestemd voor de algemene middelen. Dit betekent dat we de belasting niet specifiek hoeven besteden aan doelen die van tevoren zijn vastgesteld. Wij hebben voor de hondenbelasting een progressief tarievenstelsel vastgesteld, waarbij hondeneigenaar met meer dan één hond een hoger bedrag per hond betaalt.

Ontwikkeling tarieven hondenbelasting		
Hondenbelasting	2026	2027
Eén hond	€ 60,66	€ 61,87
2 ^e en elke volgende hond, per hond	€ 94,12	€ 96,00
Kenneltarief	€ 238,19	€ 242,95

Tabel 2.16 Ontwikkeling tarieven hondenbelasting

Toeristenbelasting

Wij heffen vergoeding voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding door personen die niet in de gemeente woonachtig zijn. De belasting wordt opgelegd aan degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

Ontwikkeling tarieven toeristenbelasting		
Toeristenbelasting	2026	2027
Per persoon per overnachting	€ 1,47	€ 1,50

Tabel 2.17 Ontwikkeling tarieven toeristenbelasting

Leges

De tarieven van de leges zijn opgenomen in de legesverordening. Die wordt u in december ter vaststelling aangeboden. De tarieven worden gebaseerd op de werkelijke kosten met als uitgangspunt kostendekkende tarieven te hanteren.

Overzicht lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van onze algemene dekkingsmiddelen.

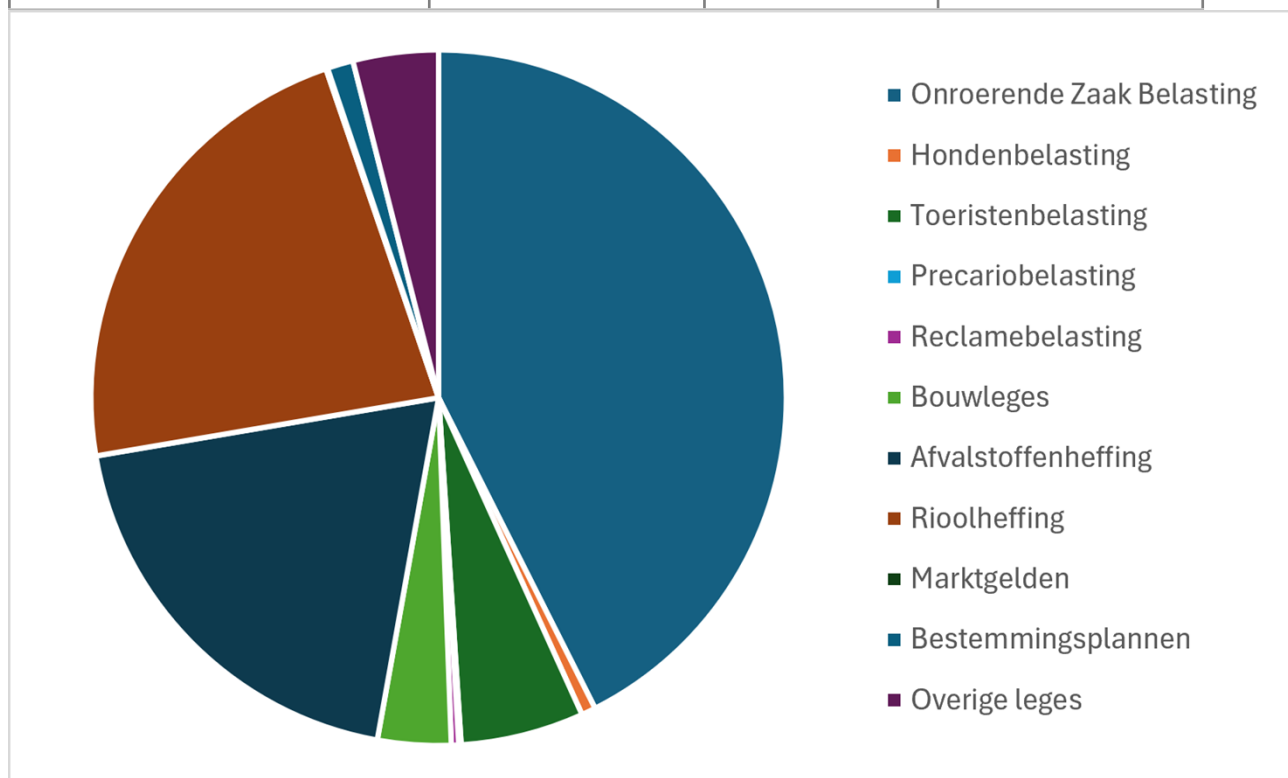
Overzicht lokale heffingen

De lokale heffingen bestaan uit belastingen en heffingen. De belastingen moeten de algemene uitgaven van de gemeente dekken en zijn in principe vrij besteedbaar. De heffingen dekken de kosten die wij maken voor individuele dienstverlening aan de burger (bijvoorbeeld rioolheffing en afvalstoffenheffing). Die zijn dus niet vrij besteedbaar.

In de begroting 2027 hebben wij de begrote bedragen opgenomen voor de heffingen. Ter vergelijking zijn ook de cijfers van de jaarrekening 2025 en de begroting 2026 vermeld (x € 1.000).

Omschrijving	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerende zaakbelasting (ozb)	7.393	7.490	7.668
Hondenbelasting	119	119	119
Toeristenbelasting	1.056	1.030	1.080
Precariobelasting	18	20	20
Reclamebelasting	57	61	61
Bouwleges	1.299	600	612
Afvalstoffenheffing	3.406	3.353	3.503

Rioolheffing	2.943	4.005	4.032
Marktgelden	12	14	14
Bestemmingsplannen	177	311	217
Overige leges	809	660	692
Totaal	17.289	17.663	18.018

Tarievenbeleid

Voor diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften. Zo geldt bij heffingen dat de opbrengst maximaal 100% van de kosten mag bedragen. Voorbeelden hiervan zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de overige lokale heffingen mogen de opbrengsten van de totale legesverordening de kosten niet overschrijden.

Algemene uitgangspunten

Onze heffingen zijn gebaseerd op 100% kostendeckendheid. De tarieven van de lokale heffingen worden jaarlijks gecorrigeerd met het inflatiepercentage. Voor het jaar 2027 gaan we uit van een inflatiecorrectie van 2%.

Kostendekkende tarieven

Voor de tarieven van de riool- en afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid, inclusief omzetbelasting. De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffing stellen we jaarlijks vast op basis van de verwachte kosten. De werkelijke kosten kunnen dus afwijken. Bij het samenstellen van de jaarrekening moet blijken of de heffingen correct zijn vastgesteld en verrekenen we eventuele verschillen. Deze verschillen nemen we bij de eerstvolgende begroting mee in de berekening van de voorgestelde tarieven voor dat begrotingsjaar. De definitieve tariefvoorstellen voor belastingen, leges en heffingen bieden we december 2026 ter vaststelling aan.

Toerekening overhead

De overheadkosten rekenen we naar rato van de bestede formatie wat betrekking heeft op het taakveld. We hanteren de volgende overheadkosten: automatisering, huisvesting, overige personeelskosten, financiën en archief. Dit delen we door het aantal fte van de gehele organisatie. De overige overheadkosten rekenen we naar rato van het aandeel in de begrote lasten voor mutaties reserves gedeeld door het aantal fte. Het toegerekende bedrag voor overhead is het bedrag per fte vermenigvuldigd met inzet fte per taakveld.

Paragraaf 8 : Wet Open Overheid

Inleiding paragraaf 8

De gemeente Oost Gelre streeft naar een open, transparante en betrouwbare overheid. De Wet open overheid (Woo), die sinds 1 mei 2022 van kracht is, vormt hiervoor een belangrijk kader. Deze wet heeft als doel overheidsinformatie beter toegankelijk en vindbaar te maken voor inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

De Woo omvat zowel het actief openbaar maken van informatie als het zorgvuldig afhandelen van verzoeken om informatie. Dit vraagt van de gemeentelijke organisatie een structurele inrichting van processen, systemen en werkwijzen, zodat informatie tijdig, volledig en duurzaam beschikbaar kan worden gesteld.

Voor de gemeente Oost Gelre betekent dit dat de komende jaren wordt gewerkt aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding en het stapsgewijs uitbreiden van de actieve openbaarmaking. Hiermee wordt niet alleen voldaan aan de wettelijke verplichtingen, maar wordt ook bijgedragen aan het versterken van de relatie met inwoners en het vertrouwen in de overheid.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken rondom de implementatie van de Woo, de belangrijkste ontwikkelingen en de wijze waarop de gemeente Oost Gelre invulling geeft aan de wettelijke verplichtingen en ambities op het gebied van openbaarheid en transparantie.

Wet open overheid

We werken in 2026 en 2027 aan een verdere professionalisering van de uitvoering van de Wet open overheid. Door verbetering van processen, informatiebeheer, organisatie en digitale ondersteuning wordt transparantie vergroot en wordt voldaan aan de wettelijke eisen voor openbaarmaking van overheidsinformatie.

Inleiding

De voorschriften (Besluit begroting en verantwoording) stellen een aantal paragrafen verplicht, die we zowel in de begroting als in het jaarverslag moeten opnemen.

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Verbonden partijen
3. Bedrijfsvoering
4. Financiering
5. Onderhoud kapitaalgoederen
6. Grondbeleid
7. Lokale heffingen

8. Wet open overheid

EMU-saldo

EMU-saldo

In de Wet Hof (Wet Houdbare overheidsfinanciën) is bepaald dat lokale overheden een gemaximeerd aandeel mogen hebben in het toegestane EMU-tekort voor de totale Nederlandse overheid, uitgedrukt in procenten van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hiermee komt Nederland tegemoet aan de begrotingsregels die door Europa gesteld zijn voor de totale overheid.

De individuele referentiewaarde is een doorvertaling van de norm voor het totaal der gemeenten naar een afzonderlijke gemeente, op basis van de begrotingstotalen. De individuele referentiewaarde is geen strikte norm, maar geeft de afzonderlijke gemeenten wel een indicatie van hun maximale aandeel in het toegestane EMU-tekort. Het ministerie van Binnenlandse Zaken publiceert jaarlijks de individuele referentiewaarden. Voor het jaar 2026 is de individuele referentiewaarde voor Oost Gelre € 5.104.000

▪ Exploitatiesaldo (incl nieuw beleid) voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	€ 116.000
▪ Afschrijvingen ten laste van exploitatie	€ 6.294.000 +
▪ Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ 100.000 +
▪ Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden gewaardeerd	€ 9.682.000 -
▪ Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU of overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering gebracht zijn gebracht bij post 4.	€ 0 +
▪ Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	€ 0 -
▪ Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	€ 0 -
▪ Baten bouwgrondexploitatie: baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	€ 0 +
▪ Lasten op balanspost voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	€ 0 -
▪ Lasten in verband met transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves	€ 0 -

▪ Exploitatiesaldo (incl nieuw beleid) voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	€ 116.000
(inclusief fondsen e.d.) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten	
▪ Verkoop van effecten, boekwinst op de exploitatie	€ 0 -
Berekend EMU-saldo	€-3.172.000

Geprognoseerde balans

Geprognostiseerde balans x € 1.000

met volgende indeling

	per 1-1 2027	per 31-12 2027	per 31-12 2028	per 31-12 2029	per 31-12 2030
Activa					
1. Vaste Activa					
1.1 Immateriële vaste activa	11.500	11.250	11.000	10.750	10.500
1.2 Materiële vaste activa	132.000	130.283	130.865	131.398	131.463
1.3 Financiële vaste activa					
1.3a Kapitaalverstrekingen	525	525	525	525	525
1.3b Verstrekte leningen	14.000	13.900	13.800	13.700	13.600
1.3c Overige langlopende geldleningen	-	-	-	-	-
1.3d Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	-	-	-	-	-
1.3e Uitzettingen Nederlands schuld papier > 1 jaar	-	-	-	-	-
1.3f Overige uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-
3. Vlottende activa					
3.1 Voorraden					
- bouwgronden in exploitatie	8.000	8.500	8.500	8.500	8.500
- overige voorraden	-	-	-	-	-
3.2 Uitzettingen korter dan 1 jr./ vorderingen	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
3.3 Liquide middelen	500	500	500	500	500
3.4 Overlopende activa	5.000	7.000	6.000	6.000	6.000
Totaal Activa	177.525	177.958	177.190	177.373	177.088
Passiva					
2. VASTE PASSIVA					
2.1 Eigen Vermogen					
2.1a Algemene reserves	39.953	38.338	38.522	36.907	34.885
2.1b Bestemmingsreserves	19.154	17.872	16.660	15.557	15.473
2.1c Nog te bestemmen result.	40	387	-1.885	-2.252	-2.128

Geprognoseerde balans x € 1.000					
2.2 Vreemd Vermogen					
2.2a Voorzieningen	11.668	11.717	11.619	11.393	10.903
2.2b Vaste schulden > 1 jr.	85.710	88.644	91.274	92.768	94.955
4. VLOTTENDE PASSIVA					
4.1 Netto vlottende schuld < 1jr.					
4.2 Overlopende passiva	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Passiva					
	177.525	177.958	177.190	177.373	177.088
	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Bijlagen

Bijlage 1: Voorstellen van nieuw beleid voor de periode 2027-2030

Totaaloverzicht van voorstellen van nieuw beleid per programma 2027-2030

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030								
Programma	Investeringsniveau				2027	2028	2029	2030
	2027	2028	2029	2030				
1 - Sterke economie en wonen in balans	0	0	0	0	105.000	105.000	65.000	65.000
2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving	675.000	0	0	0	1.390.000	1.547.750	568.750	568.750
3 - Leefomgeving in balans	2.275.000	0	220.000	5.930.000	585.000	376.500	376.500	730.740
4 - Dienstbaar en verbonden	160.000	0	0	0	515.000	475.200	475.200	475.200
Totaal aan investeringen	3.110.000	0	220.000	5.930.000				
Totaal budgettaire lasten nieuw beleid - Programmabegroting 2027-2030					2.595.000	2.504.450	1.485.450	1.839.690
<u>Dekking ten laste van reserves & voorzieningen</u>								
- reserve rioleringen					0	0	0	118.080
- vrij besteedbare reserve / incidenteel onvoorzien					725.000	120.000	0	0
- bestaande middelen (AZWA)					194.000	326.000	0	0
- reserve sociaal domein					552.000	573.000	0	0
NETTO BUDGETTAIRE JAARLAST NIEUW BELEID					1.124.000	1.485.450	1.485.450	1.721.610
Programma	Investeringsniveau				2027	2028	2029	2030
	2027	2028	2029	2030				
1 - Sterke economie en wonen in balans	0	0	0	0	803.263	490.000	50.000	50.000
2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving	0	0	0	0	680.500	353.000	0	0
3 - Leefomgeving in balans	7.372.500	7.760.000	8.730.000	4.020.000	457.583	704.373	1.010.837	1.586.283
4 - Dienstbaar en verbonden	35.000	0	0	0	119.000	17.700	7.700	7.700
Totaal aan investeringen	7.407.500	7.760.000	8.730.000	4.020.000				
Totaal budgettaire lasten voortkomend uit programmabegroting 2026-2029					2.060.346	1.565.073	1.068.537	1.643.983

Dekking ten laste van reserves & voorzieningen

- reserve rioleringen
- vrij besteedbare reserve / incidenteel onvoorzien
- bestaand krediet
- reserve sociaal domein

71.333	197.413	326.507	471.333
1.524.763	715.000	0	0
328.000	228.000	0	0

**NETTO BUDGETTAIRE
JAARLAST VOORTKOMEND UIT
PROGRAMMABEGROTING
2026-2029**

136.250	424.660	742.030	1.172.650
----------------	----------------	----------------	------------------

Begrotingsuitkomst lopende jaar

1.128.243	
-----------	--

**jaarlijkse autonome ontwikkeling
uitgaven**

correctie incidentele lasten

--	--	--	--

**jaarlijkse autonome ontwikkeling
inkomsten**

ontwikkelingen uit het
gemeentefonds

	-3.323.624	-1.730.145	610.628
--	------------	------------	---------

eigen bijdrage jeugd en trajectduur

	497.000		
--	---------	--	--

stelpost wmo huishoudelijk hulp

		1.500.000	
--	--	-----------	--

CDOKE middelen

	1.000.000		
--	-----------	--	--

btw compensatiefonds

324.000			
---------	--	--	--

trendmatige verhoging OZB

150.000	150.000	150.000	150.000
---------	---------	---------	---------

leges

30.000	30.000	30.000	30.000
--------	--------	--------	--------

**CUMULATIEF SALDO
BEGROTING BIJ ONGEWIJZIGD
BELEID**

1.632.243	-14.381	-64.526	726.102
------------------	----------------	----------------	----------------

DEKKINGSPLAN

verhogen OZB incidenteel

0	0	0	0
---	---	---	---

verhogen leges

0	0	0	0
---	---	---	---

dekkingsplan structureel

0	0	0	0
---	---	---	---

dekkingsplan incidenteel

onderuitputting kapitaallasten

0

CUMULATIEF DEKKINGSPLAN

0	0	0	0
----------	----------	----------	----------

BEGROTINGSRESULTAAT

371.993	-1.924.491	-2.292.006	-2.168.158
----------------	-------------------	-------------------	-------------------

Programma 1: Sterke economie en wonen in balans

P1 nieuw

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030													
Programma		1 - Sterke economie en wonen in balans											
Urgentie	Prioriteit	Omschrijving	Investeringen				Budgettaire lasten				Opmerking	I/S	dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030			
Noodzakelijk	M	Bevordering doorstroming woningmarkt					40.000	40.000	40.000	40.000	Om de woningmarkt in beweging te brengen is doorstroming van senioren noodzakelijk. We werken hiervoor samen met de provinciale doorstroomcoach om senioren, makelaars, adviseurs, vrijwilligers en de zorgsector bewust te maken van de mogelijkheden en daadwerkelijke doorstroming op gang te brengen.	S	algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Uitvoering wet versterking regie volkhuysvesting					25.000	25.000	25.000	25.000	Betreft de uitvoering van de nieuwe taak die gemeenten met woningcorporaties moeten uitvoeren: het verstrekken van urgentieverklaringen aan doelgroepen om met voorrang in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning. De gemeente is	S	algemene dekkingsmiddelen

										verantwoordelijk voor cofinanciering.			
Noodzakelijk	M	landschapsbiografie en en waardestelling						40.000	40.000		in aansluiting op de omgevingsvisie zullen er voor gebieden landschapsbiografie en of waardestellingen gedaan moeten worden (erfgoedgerelateerd) om deze in het omgevingsplan door te kunnen voeren	I	vrije reserves
		Totaal aan investeringen programma 1		0	0	0	0						
		Totaal budgettaire beslag programma 1						105.000	105.000	65.000	65.000		

Nieuw beleid programmabegroting 2026-2029

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030													
Programma		1 - Sterke economie en wonen in balans											
Urgentie	Prioriteit	Omschrijving	Investerings				Budgettaire lasten				Opmerking	I/S	dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030			
noodzakelijk	M	Programma stad Groenlo doorontwikkeling pijler 3 en 4					100.000				Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Stad Groenlo	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	2027: Groenlo 750 jaar stadsrechten / 400 jaar na Slag om Grolle					100.000				Voorsorteren op feestjaar 2027 waarin Groenlo 750 jaar Stadrechten heeft en 400 jaar na de slag om Grolle	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Impuls Omgevingswet					90.000	90.000			Door de invoering van de	I	vrije reserves

		en de Wet Kwaliteitsborging								Omgevingswet, de Wkb en een verwachte toename van grote ruimtelijke projecten stijgt het aantal omgevingsvergunningen en de werkzaamheden binnen de unit Bouwen. Met het aangevraagde budget kunnen we een impuls geven aan de kwaliteit en de juridische ondersteuning waarborgen en vergunningen binnen de gestelde behandeltermijnen afhandelen. Daarnaast is dit budget noodzakelijk op het gebied van brandveiligheid onder andere te kunnen toetsen en toezicht te houden.		
noodzakelijk	M	Versnelling woningbouwopgave					350.000	350.000		Om de realisatie van de woningbouwopgave vanuit de gesloten woondeal (1.300 woningen) structureel te versnellen komen nieuwe taken op ons af. Daarnaast is dit alleen mogelijk als processen parallel lopen. Hiervoor is een aanvullende inzet nodig zowel in capaciteit als in kennis. De eerste gesprekken over de uitbreiding van de woondeal in het voorjaar van 2025 lijken te gaan over een uitbreiding in de richting van 1.800 woningen voor de gemeente Oost Gelre.	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Vitaal Platteland					50.000	50.000	50.000	De gemeente Oost Gelre werkt samen met de regiogemeenten, het waterschap en de provincie aan de agenda vitaal platteland en regio-arrangementen. Inmiddels heeft het kabinet ervoor gekozen het nationaal programma landelijk gebied af te schalen. Van het budget van € 24,3 miljard is nog slechts	S	algemene dekkingsmiddelen

										€ 5 miljard gereserveerd. Het is voor de afzonderlijke gemeenten van belang om zelf met partijen in het landelijk gebied gebiedsprocessen te definiëren om aanspraak te kunnen maken op een deel van de € 5 miljard.		
noodzakelijk	M	Achterhoek Food Platform (2023-2027)					16.563			De ambitie is om van de Achterhoek de meest gezonde en vitale regio van Europa te maken. Een gezonde leefomgeving te creëren die inwoners aanzet tot meer bewegen en waar aandacht is voor meer duurzamere en gezonde voeding in een groene leefomgeving en producenten die duurzamer produceren. Deze ambitie sluit goed aan bij de zoektocht naar nieuwe verdienmodellen in het kader van de transitie in de agrarische sector. De periode loopt van 2023-2027.	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Leader projecten					96.700			Leader Achterhoek voor de periode 2023-2027	I	vrije reserves
		Totaal aan investeringen programma 1	0	0	0	0						
		Totaal budgettaire beslag programma 1					803.263	490.000	50.000	50.000		

Programma 2: Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving

P2 nieuw

Totaal overzicht van de voorstellen van

nieuw beleid per program ma 2027 - 2030													
Program ma		2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving											
Urgentie	priorit eit	Omschrijving	Investeringen				Budgettaire lasten				Opmerking	I/ S	dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030			
Noodzake lijk	M	Uitvoering wet versterking regie volkhuysvesting					25.000	25.000	25.000	25.000	Betreft de uitvoering van de nieuwe taak die gemeenten met woningcorporaties moeten uitvoeren: het verstrekken van urgentieverklaringen aan doelgroepen om met voorrang in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning. De gemeente is verantwoordelijk voor cofinanciering. Valt in Programma 1 en in Programma 2 omdat dit een integrale opgave is tussen wonen en welzijn.	S	algemene dekkingsmidd elen
Noodzake lijk	M	Inzet vrijwilligers voor cliënten Sociaal Team					15.000	15.000	15.000	15.000	Bij de toegang van het Sociaal Team krijgen we (veel) hulpvragen qua eenmalige klussen waar een inwoner niet toe in staat is om dit op te pakken. Er zijn lokaal partijen actief (bijvoorbeeld de Stichting Present of vergelijkbare organisaties) die bemiddelen tussen zo'n klus en vrijwilligers. Zij regelen dat een team vrijwilligers (bijvoorbeeld uit het bedrijfsleven) eenmalig een klus doet bij een client van het Sociaal Team zoals bijvoorbeeld een tuin opruimen of het huis schoonmaken. Het doel van deze inzet is om cliënten over een drempel te helpen om zelf weer zaken op te pakken. Met deze gelden kunnen we deze lokale partijen subsidiëren, zodat zij uitvoering kunnen geven aan deze bemiddeling.	S	algemene dekkingsmidd elen
noodzakel ijk	M	Cultuurmakelaar					25.000	25.000	25.000	25.000	Om uitvoering te geven aan het cultuurbeleid is het noodzakelijk dat er	S	algemene dekkingsmidd elen

										op cultureel gebied verbinding ontstaat. De inzet van een cultuurmakelaar in de vorm van sleutelfiguren draagt hier aan bij.			
Noodzakelijk	M	Landelijke en regionale plannen vertalen naar lokaal gezondheidsbeleid					120.000	120.000	120.000	120.000	De uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA), in samenhang met het regioplan 'De gezondste regio Achterhoek', vraagt om structurele capaciteit. Deze functie is sinds het najaar 2023 ingevuld. Het is van belang om de vertaling van landelijke en regionale afspraken naar een samenhangende regionale en lokale aanpak. Hiermee voldoen wij aan Rijksverplichtingen, sluiten wij aan bij het beleidsplan Mens&Samenleving en blijven wij in staat tot adequaat strategisch adviseren richting het bestuur.	S	algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Impuls preventie en bewustwording onveiligheid in relaties					25.000	25.000			We zetten actief in op preventie door de bewustwording onder inwoners te vergroten. In samenwerking met subsidiepartners, ketenpartners en landelijke campagnes geven we gedurende twee jaar een gerichte impuls aan de thema's ouderenmishandeling, femicide en cultuurgerelateerde onveiligheid. Na afloop van deze periode evalueren we de resultaten en bepalen we welke activiteiten structureel worden voortgezet.	I	reserve sociaal domein
Noodzakelijk	M	Inzetten op zorgtechnologie					50.000	50.000			Gedurende twee jaar stimuleren we het gebruik van zorgtechnologie als onderdeel van de doorontwikkeling van de huishoudelijke ondersteuning. In deze periode onderzoeken we de effecten op zelfredzaamheid, de inzet van huishoudelijke hulp en de toepassing van het nieuwe regionale (Achterhoek) normenkader. Het doel is om zorgtechnologie waar mogelijk algemeen	I	reserve sociaal domein

										gebruikelijk te maken. Na afloop van de implementatieperiode worden de resultaten geëvalueerd en wordt bepaald welke vervolgstappen nodig zijn.		
Noodzakelijk	M	Uitvoering geven aan Wet Integrale Suicidepreventie					50.000	50.000	50.000	De gemeente Oost Gelre ontvangt via het Rijk middelen voor de uitvoering van de Wet integrale suicidepreventie (€ 13.300). Deze middelen zijn echter niet toereikend om zowel de regionale als de noodzakelijke lokale inzet te bekostigen. Voor een effectieve uitvoering is aanvullende lokale inzet nodig, onder andere voor coördinatie, samenwerking met lokale partners en borging van beleid. Hiertoe is een lokale projectleider suicidepreventie ingezet. Met dit aanvullende budget kan de lokale inzet worden gecontinueerd en wordt de samenhang tussen regionale en lokale activiteiten gewaarborgd.	S	algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Extra aandacht voor zorgfraude en besparingskansen tweedelijns zorg					45.000			De gemeente geeft indicaties af voor tweedelijnszorg. De start- en stopdatum van een indicatie komen niet altijd overeen met de daadwerkelijke start- en stopdatum van de zorg. Daarnaast varieert het declaratiegedrag van zorgaanbieders. Hierdoor ontbreekt voldoende inzicht in de relatie tussen de afgegeven indicaties en de daadwerkelijk geleverde zorg. Om meer inzicht te verkrijgen in deze afwijkingen wordt een tijdelijk onderzoekstraject uitgevoerd. Binnen dit traject worden de oorzaken van verschillen tussen afgegeven indicaties en daadwerkelijke zorginzet in kaart gebracht. Daarnaast worden gedurende het traject werkwijzen getest om beter inzicht te verkrijgen in de feitelijke inzet van zorg en de mogelijkheden om hier	I	vrije reserves

										doelmatiger op te sturen. Het onderzoekstraject heeft een vooraf vastgestelde looptijd en is gericht op het identificeren van mogelijke besparingskansen binnen de tweedelijnszorg en het voorkomen van zorgfraude.	
Noodzakelijk	M	Extra aandacht voor terugdringen indicaties externe verwijzers					60.000			Gedurende het traject wordt onderzocht op welke wijze de samenwerking met externe verwijzers, zoals huisartsen, praktijkondersteuners en specialisten, kan bijdragen aan een doelmatigere inzet van specialistische jeugdhulp. In het onderzoekstraject wordt ervaring opgedaan met intensiever overleg en wordt beoordeeld welke effecten dit heeft op de instroom, doorstroom, verlenging en duur van indicaties. De werkzaamheden binnen dit traject zijn nadrukkelijk tijdelijk van aard en gericht op onderzoek, analyse en het beproeven van mogelijke verbetermaatregelen. Na afloop worden de resultaten geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie wordt beoordeeld of sprake is van voldoende meerwaarde om eventueel een voortzetting voor te leggen.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Sterke lokale teams - basishulp					89.000	174.000	174.000	Hiermee kunnen de nieuwe wettelijke taken binnen Jeugd uitgevoerd worden: langer zelf ondersteuning bieden in gezinnen in plaats van overdragen naar instanties, ook met veiligheidsproblematiek en met de mogelijkheid voor inzet van ervaringsdeskundigheid. (basisvariant raadsvoorstel sterke lokale teams)	s algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Impuls werkwijze sterke lokale teams - collectief en preventief					477.000	498.000		Het betreft een project voor de duur van twee jaar voor de sterke lokale teams met als doel dat inwoners elkaar voort helpen, vragen niet zwaarder worden en er	i reserve sociaal domein

										een collectief aanbod ligt op het gebied van preventie. Met deze minimale variant uit het raadsvoorstel sterke lokale teams, is het mogelijk om op 10 plekken in buurten en dorpen 1 keer per week aanwezig te zijn voor de komende twee jaar. Bij iedere basisschool is gemiddeld 2 uur per week laagdrempelig advies en ondersteuning beschikbaar voor de duur van twee jaar. Hierbij zijn we zichtbaar aanwezig in de leefwereld van inwoners, dit kan zijn bij de inlooppunten, bewonersinitiatieven, school of gezondheidsloket. We werken actief samen met onze partners en bieden we vrij toegankelijke ondersteuning en (jeugd)hulp. Ook wordt een impuls gegeven aan digitalisering van ondersteuning en online aanbod.	
Noodzakelijk	M	Versterken sociale en pedagogische basis - Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA)					194.000	326.000		Deze impuls sluit aan bij de ambities vanuit het AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord)): inzet van zwaardere zorg en ondersteuning helpen voorkomen, verkorten of uitstellen. Dit door meer focus op gezondheid, zelf- en samenredzaamheid en een toekomstbestendige eerstelijnszorg. Met de AZWA- middelen wordt ingezet op buurt- en dorpsverbinders die informele zorg en ondersteuning stimuleren; het uitbreiden van mantelzorgondersteuning en inzet van vrijwilligers plus de aanpak van middelengebruik en verbetering mentale gezondheid jeugd met uitbreiding van het jongerenwerk. Hiermee dragen we bij aan de realisatie van de landelijke basisfunctionaliteiten. Dat zijn functies op het snijvlak van zorg- en sociaal domein die in 2030 beschikbaar moeten zijn voor alle	S bestaande middelen

											inwoners die dat nodig hebben. Ze dragen eraan bij dat inwoners kansrijk kunnen opgroeien, een gezonde leefstijl en mentale gezondheid hebben, vitaal ouder worden en dat gezondheidsachterstand en verminderen. AZWA is in principe voor drie jaar via een specifieke doeluitkering (spuk). In 2029 komt er duidelijkheid of de structurele middelen voor het sociaal domein meegroeien met de gezamenlijke ambitie. Dit is de minimale variant. In de minimale variant is er in 2028 geen ruimte voor het inzetten van ervaringsdeskundigheid (armoede; verslaving en middelengebruik).		
Noodzakelijk	M	Toenemende taken op het gebied van integrale veiligheid					40.000	40.000	40.000	40.000	Op het gebied van integrale veiligheid nemen de ontwikkelingen, taken en bevoegdheden toe. Hierbij valt onder andere te denken aan de aanpak van ondermijning, digitale veiligheid, vluchtelingencrisis, jeugdoverlast, woonoverlast, aanpak mensenhandel en casuïstiek zorg en veiligheid. Daarnaast is toezicht en handhaving steeds belangrijker en een goed georganiseerde toezicht- en handhavingfunctie is een belangrijke basisvoorwaarde voor een goed functionerende samenleving. Ook is veiligheid en vrijheid in tijden niet zo kwetsbaar geweest waardoor de maatschappelijke weerbaarheid moet worden vergroot. Dit vraagt ook vanuit de gemeente om extra inspanning op het gebied van crisisbeheersing. Met het aangevraagde budget kunnen we inspelen op deze ontwikkelingen en de veelheid aan taken op een adequaat niveau uitvoeren. Ook geeft dit meer ruimte voor ad-hoc	S	algemene dekkingsmiddelen

										het buitengebied aanvullende bluswatervoorzieningen nodig zijn om natuurbranden beheersbaar te houden. Voor de aanleg van geboorde bluswaterputten en het aanleggen van bluswatervoorzieningen rondom open water is een krediet van € 125.000 nodig.			
Noodzakelijk	M	Verduurzaming De Mattelier	550.000					24.750	24.750	24.750	In 2026 is door een externe adviseur een rapport opgesteld met maatregelen om de continuïteit van De Mattelier te waarborgen. Onderdeel hiervan zijn noodzakelijke vervangings- en verduurzamingsinvesteringen. De Mattelier financiert een deel hiervan via een rentedragende lening van de gemeente, terwijl de gemeente investeert in het gebouw. De gemeentelijke maatregelen bestaan uit verduurzamingsinvesteringen, waaronder een warmtepompinstallatie en klimaatbeheersing om extreme zomertemperaturen tegen te gaan. Deze investeringen passen binnen het beleidskader verduurzaming gemeentelijk vastgoed. Nadat het benodigde krediet beschikbaar is gesteld, wordt voor de verduurzamingsinvesteringen een DUMAVA-subsidie aangevraagd. Met deze investeringen wordt bijgedragen aan de continuïteit van De Mattelier en aan een gezonde en toekomstbestendige financiële exploitatie.	S	algemene dekkingsmiddelen
		Totaal aan investeringen programma 2	675.000	-	-	-							
		Totaal budgettaire beslag programma 2					1.390.000	1.547.750	568.750	568.750			

Nieuw beleid programmabegroting 2026-2029

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma a 2027 - 2030													
Programma		2 - Zorgen voor elkaar en een sterke samenleving											
Urgentie	prioriteit	Omschrijving	Investeringen				Budgettaire lasten				I/S	dekking	
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030			
Noodzakelijk	M	Project indicatieloze dagbesteding					100.000	100.000			Het opzetten van een driejarige project voor indicatieloze dagbesteding die toegankelijk is voor alle inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Hiervoor zoeken we samen met zorgaanbieders geschikte locaties in de gemeente. Het doel van de pilot is ervaring op te doen en te onderzoeken of het gebruik van Wmo-indicaties voor dagbesteding kan afnemen. De resultaten worden jaarlijks geëvalueerd. Na drie jaar wordt besloten of structurele voortzetting	I	reserve sociaal domein

										wenselijk is. Daarbij houden we rekening met de effecten van de dubbele vergrijzing op de vraag naar Wmo-ondersteuning.		
Noodzakelijk	M	Methodiek Verklarende Analyse					28.000	28.000		Voor de implementatie en borging van de methodiek Verklarende Gezinsgerichte Analyse is in de periode 2026-2028 financiering nodig voor trainingen, kennissessies, leersessies en de opbouw van een kartrekkersteam. Doel is deze werkwijze te implementeren als standaardpraktijk binnen het lokale team, conform de Hervormingsagenda Jeugd. Jaarlijks wordt de voortgang geëvalueerd. Na 2028 wordt beoordeeld welke onderdelen structureel nodig zijn en volgt hierover besluitvorming.	I	reserve sociaal domein
Noodzakelijk	M	Ontmoetingsruimtes in de wijk					50.000	100.000		Het organiseren van kleinschalige ontmoetingsmogelijkheden in de wijk. Hiermee zetten we actief in op het versterken van de sociale cohesie en creëren we mogelijkheden voor inwoners om elkaar te ontmoeten. De invulling hiervan is maatwerk en verschilt per wijk. Het doel is het versterken van onderlinge betrokkenheid, het bevorderen van omzien naar elkaar en het ondersteunen van inwoners om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Het betreft een incidentele bijdrage die bedoeld is om deze initiatieven een impuls te geven. De kosten kunnen bestaan uit huur- en exploitatiekosten, begeleiding en activiteitenbudget.	I	vrije reserves
Noodzakelijk	M	Invulling zorg en welzijn in MFA's					100.000	100.000		In navolging van de BMV in Mariënveld starten we in Harreveld en Zieuwent met de ontwikkeling van zorg- en welzijnsvoorzieningen waar inwoners ondersteuning dichtbij huis kunnen ontvangen. Het uiteindelijke doel is een structurele voorziening, bij voorkeur in de te realiseren MFA's. Omdat nog onderzocht moet worden welke vorm, locatie en ondersteuning	I	reserve sociaal domein

										het beste aansluiten bij de behoefte van inwoners, starten we met een tijdelijke ontwikkel- en opstartfase. Dit kan ook vanuit een andere locatie in het dorp plaatsvinden. Tijdens deze periode doen we ervaring op en onderzoeken we op welke wijze de betrokkenheid en regie van inwoners kan worden versterkt. Op basis van de resultaten wordt de structurele inrichting van de voorziening bepaald.		
Noodzakelijk	M	Streekomroep					17.500			Het Rijk heeft besloten om vanaf 2028 (dit in tegenstelling tot eerdere berichten dat dit per 2027 al van toepassing zal zijn) naar één regionale streekomroep te gaan. Er is voor 2027 nog geen dekking. We willen graag onze omroep behouden tot de nieuwe wetgeving van kracht is. Dit zodat ze als partij aan tafel kunnen blijven zitten in de regio, juist wanneer ze overgaan naar één regionale omroep.	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Cultuurfonds					25.000	25.000		Om uitvoering te geven aan het cultuurbeleid wordt voor een periode van twee jaar een cultuurfonds ingericht. Vanuit dit fonds kunnen nieuwe culturele projecten en initiatieven worden ontwikkeld en uitgetest. Het doel is om inzicht te krijgen in welke initiatieven bijdragen aan de beleidsdoelen en op draagvlak kunnen rekenen. Na afloop van deze periode wordt het fonds geëvalueerd en wordt besloten of en op welke wijze vervolgd wordt.	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Inzet vakleerkrachten bewegingsonderwijs op basisscholen in Oost Gelre					100.000			In samenspraak met de drie schoolbesturen voor het basisonderwijs in Oost Gelre is vanuit de NPO gelden (eenmalige rijksmiddelen) ingezet op lessen bewegingsonderwijs door bevoegde vakleerkrachten lichamelijke opvoeding. Vanaf schooljaar 2023 / 2024 is iedere basisschool verplicht om twee lessen per week, per klas door een bevoegde docent te laten verzorgen.	I	vrije reserves

										De drie schoolbesturen en gemeente zien mogelijkheden om dit gezamenlijk op te pakken. Uitgangspunt is werkgeversschap bij het schoolbestuur, op elke school een vakleerkracht lichamelijk opvoeding. Daarbij vindt een bijdrage vanuit het schoolbestuur en gemeente (beide partijen) plaats. De uitvoering is passend bij de doelstellingen het Beleidsplan Mens & Samenleving en Beleidsplan Gezondheid, Bewegen en Sport. Doel hiervan is structureel aandacht voor kwalitatieve lessen bewegingsonderwijs op basisscholen zodat kinderen van jongs af aan vaardig(er) in bewegen worden. Het project stopt na 2027.		
noodzakelijk	M	Extra ondersteuning voor inwoners die de regie over hun leven niet meer hebben					160.00 0			De problematiek in de maatschappij neemt toe. Dit zien wij terug in het aantal inwoners dat hulp nodig heeft. Als gemeente ontvangen wij structureel extra geld via het gemeentefonds om onze dienstverlening te verbeteren. De belangrijkste doelen deze 'POK-middelen' zijn: Inwoners hebben sneller en makkelijker toegang tot voorzieningen en verdwalen niet langer tussen uitvoeringsinstanties. Wij ontvangen hiervoor gelabelde gelden vanuit het Rijk. Daarnaast moeten we extra inzet plegen op beschermd wonen.	I	vrije reserves
Noodzakelijk	M	Preventie en gezondheid (exclusief POH en PPJ) (incidenteel)					100.00 0			Voor de komende drie jaren (2025-2027) is incidenteel een extra impulsbedrag benodigd in het kader van preventie en gezondheid.	I	reserve sociaal domein
noodzakelijk	M	MFA Harreveld	p.m.							Vanuit de gemeente zijn we bezig met het initiatief voor een voorziening die de leefbaarheid bestendigt in Harreveld voor de komende 30 a 40 jaar. De beoogde locatie hiervoor het dorpshuis 't Kempken. In 2027 worden hiervoor met behulp van een onderzoeksbureau verdere stappen gezet in de planvorming. Duidelijk is	I	vrije reserves

										wel dat de urgentie om te komen tot een nieuwe voorziening mbt leefbaarheid hoog is. Het realiseren zal een forse investering vragen van alle betrokken partijen. Het verzoek tot beschikbaar stellen van krediet wordt pas ingediend wanneer concrete bedragen genoemd kunnen worden. Betreffende investeringen worden ten laste gebracht van de algemene reserve. Doel is dat het plan in 2027 gereed is en ter besluitvorming kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad.		
noodzakelijk	M	MFA Zieuwent	p.m.							Vanuit de gemeente zijn we bezig met het initiatief voor een voorziening die de leefbaarheid bestendigt in Zieuwent voor de komende 30 a 40 jaar. Door de realisatie van de blaashal is een tijdelijke situatie op het RKZVC terrein gecreerd en hebben de binnensportverenigingen onderdak gevonden. Het RKZVC terrein is de beoogde locatie om de MFA te ontwikkelen. In 2027 gaat de ontwikkeling van de MFA op die locatie verder. Duidelijk is wel dat de urgentie om te komen tot een nieuwe voorziening mbt leefbaarheid hoog is. Het realiseren zal een forse investering vragen van alle betrokken partijen. Het verzoek tot beschikbaar stellen van krediet wordt pas ingediend wanneer concrete bedragen genoemd kunnen worden. Betreffende investeringen worden ten laste gebracht van de algemene reserve.	I	vrije reserves
		Totaal aan investeringen programma 2	-	-	-	-						
		Totaal budgettair beslag programma 2					680.500	353.000	-	-		

Programma 3: Leefomgeving in balans

P3 nieuw

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030 Programma 3 - Leefomgeving in balans												
Urgentie	Prioriteit	Omschrijving	Investerings				Budgettaire lasten					dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030		
Noodzakelijk	M	Uitvoering Plan Wielewaal	500.000					30.000	30.000	30.000	Uitvoering maatregelen Pilot Plan Wielewaal. Aangezien we opereren in bestaande infrastructuur (maatregelen binnen straatprofielen) gaat het om aanzienlijke investeringen. Er worden op relatief grote schaal bomen en struiken aangeplant in de openbare ruimte.	Salgemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Herinrichting Varsseveldseweg (gedeelte Meidoornstraat - Beukstraat) te Lichtenvoorde	160.000					9.600	9.600	9.600	Wegvak inrichten als GOW30.	Salgemene dekkingsmiddelen

Noodzakelijk	M	Integrale wijkaanpak Hart van Hooiland - verkeersoplossingen	585.000				35.100	35.100	35.100	In 2025 zijn we gestart met de integrale wijkaanpak Hart van Hooiland. Wateroverlast (subsidie Impulsgelden) samen met verduurzaming huurwoningen en eigendom, sociale binding in de wijk, verkeersmaatregelen en parkeeroplossingen, vergroening en ontstening. Deels vanuit bestaande middelen op de onderwerpen genoemd. Voor impulsgelden moet dit project in 2027 zijn afgerond. Voor de wegen en verkeersoplossingen worden de gelden aangevraagd.	Salgemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Doorfietsroute Doetinchem-Groenlo (gedeelte Lichtenvoorde-Zuid - Gemeentegrens Oude IJsselstreek	630.000				37.800	37.800	37.800	Het aanbrengen van rode fietsstroken op de parrallelweg van de N18 tussen Lichtenvoorde Zuid en de gemeentegrens met Oude IJsselstreek. De totale kosten bedragen 600.000 euro voor de overige 270.000 kunnen we subsidie krijgen.	Salgemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Aanpassing landhoofd spoorviaduct te Lievelede.	400.000				24.000	24.000	24.000	Door de aanleg van het viaduct Zwolseweg over de N18 en het afsluiten van een aantal koude oversteken over de N18 zal het verkeer toenemen op een aantal lokale wegen in de directe omgeving. Echter ligt het weggedeelte in een bocht en daardoor onoverzichtelijk. Daarbij is het niet breed genoeg om elkaar te passeren. Met het oog op meer verkeer en luisterend naar de wens vanuit Lievelede om deze situatie te verbeteren zou nu het moment zijn deze situatie te aanpakken.	Salgemene dekkingsmiddelen

										Er wordt onderzoek gedaan naar de stabiliteit van het landhoofd van het viaduct. Deze moet deels aangepast worden om de weg te verbreden.		
Noodzakelijk	M	Uitvoering Programma Klimaat					240.000	240.000	240.000	240.000	Op basis van het programma klimaat zijn maatregelen uitgewerkt in de uitvoeringsagenda. Deze agenda wordt de komende jaren op basis van de gemaakt plannen uitgevoerd. Betreft hier dus uitvoeringskosten.	Salgemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Programma Klimaat					70.000				Voor het opstellen van een klimaatadaptatiestrategie per kern zoals in het Uitvoeringsplan Klimaat aangekondigd zijn deze middelen benodigd.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Mobiliteitsvisie Lichtenvoorde					60.000				Strategische verkeersvisie voor Lichtenvoorde met oog op de toekomstige woonbouw en andere verkeersaantrekken de functies. Omvat onder andere een haalbaarheidsonderzoek naar een zuidelijke randweg.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Inventarisatie snelheidsremmende maatregelen 60km/h wegen in het fietsnetwerk					25.000				Onderzoeken waar en welke snelheidsremmende maatregelen getroffen kunnen worden op 60km/h wegen in het fietsnetwerk. Om de verkeersveiligheid van fietsers te verbeteren.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Onderzoek naar de verkeersveiligheid van school- en sportlocaties					30.000				Onderzoek naar het verbeteren van de verkeersveiligheid rondom school- en sportlocaties.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Analyse fietsnetwerk					25.000				Onderzoek naar het bestaande fietsnetwerk in de gemeente en mogelijke missing links	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	Verkenning onderliggend wegennet nieuwe aansluiting					60.000				De combinatie van de aansluitingen Lichtenvoorde-Zuid en Harreveld biedt aanleiding om	I vrije reserves

		Lichtenvoorde-Zuid – Harreveld								breder te kijken naar het onderliggende wegennet in en rondom Lichtenvoorde en Harreveld. In deze verkenning wordt onderzocht welke aanpassingen er nodig zijn aan het onderliggende wegennet en welke kansen deze ontwikkeling biedt voor de ontsluiting van en om Lichtenvoorde en Harreveld. Daarbij wordt in beeld gebracht welke aanpassingen aan het onderliggende wegennet nodig of wenselijk zijn om verkeersstromen beter te organiseren en de bereikbaarheid en leefbaarheid in de omgeving te verbeteren.	
Noodzakelijk	M	Actualiseren wegenlegger					75.000	-	-	Gelijktijdig met het opstellen van het nieuwe wegenbeleid is het ook noodzaak om de wegenlegger te actualiseren. Een wegenlegger bevat een overzicht van alle openbare wegen binnen de gemeente, inclusief de juridische en onderhoudstechnische gegevens. De huidige wegenlegger stamt uit 2009.	I vrije reserves
Noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) reconstructie Werenfriedstraat(inclusief hofjes), Kennedystraat, Churchillstraat en Eisenhowerstraat te Zieuwent			110.000	1.954.000				123.840 Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk.	S algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Werenfriedstraat(inclusief hofjes),				1.161.000				61.920 In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel aangelegd en	S rioolfonds

		Kennedystraat, Churchillstraat en Eisenhowerstraat te Zieuwent								worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	
Noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) reconstructie Emmasingel (gedeelte Borculoseweg - Irenestraat), Marijkestraat, Admiraal van Helfrichstraat, Trompstraat, De Ruijterstraat en Van Heemskerkstraat in Groenlo			110.000	1.762.000			112.320	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk.	Salgemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Emmasingel (gedeelte Borculoseweg - Irenestraat), Marijkestraat, Admiraal van Helfrichstraat, Trompstraat, De Ruijterstraat en Van Heemskerkstraat in Groenlo				1.053.000			56.160	In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel aangelegd en worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	Srioolfonds
		Totaal aan investeringen programma 3	2.275.000	-	220.000	5.930.000					
		Totaal budgettaire beslag programma 3					585.000	376.500	376.500	730.740	

Nieuw beleid Programmabegroting 2026-2029

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030

Progr mma 3 - Leefomgeving in balans												
Urgenti e	Priorit eit	Omschrijving	Investerings				Budgettaire lasten				I/ S	dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030		
besluit	H	Rehabilitatie verhardingen buiten de bebouwde kom	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	72.000	144.000	216.000	288.000	komt voort uit wegenbeleidsplan	S algemene dekkingsmid delen
besluit	H	Renovatie gemalen en drukunits	200.000	200.000	200.000	200.000	10.667	21.333	32.000	42.667	Vanuit het contract met Remondis worden jaarlijks gemalen en drukunits gerenoveerd	S rioolfonds
besluit	H	Rioolrenovatie obv beheerprogramma	100.000	100.000	100.000	100.000	5.333	10.667	16.000	21.333	Komt voort uit het WRP	S rioolfonds
besluit	H	Onderzoeken en plannen uit WRP					50.000	50.000	50.000	50.000	Komt voort uit het WRP	S rioolfonds
noodzakelijk	M	Duurzame omvorming openbare ruimte tbv klimaatdoelstellingen en wateroverlast	100.000	100.000	100.000	100.000	5.333	10.667	16.000	21.333	Het krediet is noodzakelijk omdat klimaat-veranderingen vragen om aanpassingen in het groen zoals bijvoorbeeld waterberging.	S rioolfonds
noodzakelijk	M	Herinrichting Lichtenvoordseweg (Oude Aaltenseweg - Winterswijkseweg) te Groenlo	325.000					19.500	19.500	19.500	Het wegbeeld van de Lichtenvoordseweg binnen de bebouwde kom van Groenlo is niet eenduidig, ook scoort de Lichtenvoordseweg hoog binnen het Strategisch Plan Vekeersveiligheid. Conform beleid van de gemeente wordt het gedeelte waar de fietser op de rijbaan fietst 30km/uur. Ook is het wenselijk meer groen te plaatsen in het straatbeeld.	S algemene dekkingsmid delen
noodzakelijk	M	Reconstructie Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat- Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	1.650.000					99.000	99.000	99.000	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk. Groot onderhoud aan de verharding is technisch en financieel niet meer passend. De totale verharding moet vervangen worden.	S algemene dekkingsmid delen

noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat-Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	990.000					52.800	52.800	52.800	In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel gelegd en worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	S	rioolfonds
noodzakelijk	M	Optimaliseren zinker Winterswijkseweg te Groenlo	200.000					10.667	10.667	10.667	Ter hoogte van de Winterswijkseweg is een gemengde overstort op de gracht aanwezig. Deze moet geoptimaliseerd worden waarbij het vuilwater verpompt wordt naar de hoek Lichtenvoordseweg/Deken Hooijmansingel. De werkzaamheden kunnen gelijktijdig met de herinrichting Lichtenvoordseweg uitgevoerd worden.	S	rioolfonds
noodzakelijk	M	Reconstructie Het Blik te Groenlo	1.266.000					75.960	75.960	75.960	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk. Groot onderhoud aan de verharding is technisch en financieel niet meer passend. De totale verharding dient vervangen te worden. Dit biedt mogelijkheden om samen met de bewoners te kijken naar de inrichting van de woonstraten.	S	algemene dekkingsmidelen
noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Het Blik te Groenlo	774.000					41.280	41.280	41.280	In het Blik wordt het vuilwaterstelsel vervangen en wordt een hemelwater afgekoppeld. Dit wordt deels bovengronds opgevangen en in een nieuw te leggen hemelwaterstelsel.	S	rioolfonds
noodzakelijk	M	(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Ds van Krevelenstraat en Gert Reindersstraat te Lichtenvoorde	110.000	642.000					45.120	45.120	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd	S	algemene dekkingsmidelen

											in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk. Groot onderhoud aan de verharding is technisch en financieel niet meer passend. De totale verharding moet vervangen worden.		
noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) Reconstructie Bronckhorststraat, De Rode van Heeckerenstraat(gedeelte Dr. Ariensstraat-Van der Meer de Walcherenstraat, Dr. Besselinkstraat (gedeelte Op den Akker en Bronckhorststraat), Nieuwe Maat(gedeelte Op den Akker-Bronckhorststraat en kruising Gert Reinderstraat-Martin Lelieveldtstraat-Oude Aaltenseweg te Lichtenvoorde	110.000	1.074.000				71.040	71.040	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk.	S	algemene dekkingsmid delen	
noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering reconstructie Bronckhorststraat, De Rode van Heeckerenstraat(gedeelte Dr. Ariensstraat-Van der Meer de Walcherenstraat, Dr. Besselinkstraat (gedeelte Op den Akker en Bronckhorststraat), Nieuwe Maat (gedeelte Op den Akker-Bronckhorststraat en kruising Gert Reinderstraat-Martin Lelieveldtstraat-Oude Aaltenseweg te Lichtenvoorde.		666.000				35.520	35.520	In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel gelegd en worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	S	rioolfonds	
noodzakelijk	M	(Vorbereidiningskrediet) Reconstructie Pastoor Sandersstraat (F. ten Boschstraat-Acasiastraatstraat), Lindestraat, Meidoornstraat, Esdoornstraat en Kastanjestraat te Lichtenvoorde.	110.000	1.656.000				105.960	105.960	Voor de reconstructie van de openbare ruimte is onderzoek en voorbereiding nodig. Daarnaast neemt de burgerparticipatie tijd in beslag. Hierdoor is een jaar voor de daadwerkelijke werkzaamheden een voorbereidingskrediet noodzakelijk. Groot onderhoud aan de	S	algemene dekkingsmid delen	

											verharding is technisch en financieel niet meer passend. De totale verharding dient vervangen te worden. Dit biedt mogelijkheden om samen met de bewoners te kijken naar de inrichting van de woonstraten.		
noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Pastoor Sandersstraat (F. ten Boschstraat-Acaciastraat), Lindestraat, Meidoornstraat, Esdoornstraat en Kastanjestraat te Lichtenvoorde.		931.500					49.680	49.680	In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel gelegd en worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	S	rioolfonds
noodzakelijk	M	Visie Bewegen, Ontmoeten en Spelen (gezonde leefomgeving)	237.500	237.500	237.500		14.250	28.500	42.750	42.750	De visie Bewegen, Ontmoeten en Spelen is vastgesteld door de raad. De middelen worden ingezet voor BOSplekken en aankomende plannen voor vrijkomende speeltuinen	S	algemene dekkingsmiddelen
noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) Herinrichting Slatmansweg en gedeelte Oude Papendijk te Groenlo		50.000	325.000					22.500	Met de komst van nieuwbouwwijk Eefseleser komt er meer verkeer over de Slatmansweg. In de huidige situatie is de Slatmansweg al erg smal en wordt deze door veel verschillende gebruikers gebruikt; gemotoriseerd verkeer, busroute en fietsroute. De weg kan niet verbreed worden, daarom wordt gekozen voor een 30km inrichting om de meeste veiligheid te bieden voor alle gebruikers.	S	algemene dekkingsmiddelen
noodzakelijk	M	Aanleg en verbetering riolering Ds. van Krevelenstraat en Gert Reindersstraat te Lichtenvoorde		423.000					22.560	22.560	In iedere straat wordt een hemelwaterstelsel gelegd en worden de woningen afgekoppeld. Tevens wordt het bestaande rioolstelsel vervangen.	S	rioolfonds
noodzakelijk	M	Herinrichting kruispunten Rode van Heeckerenstraat; fietsoversteek Wentholtpark, kruispunt Wentholtstraat, kruispunt Heckinkstraat, kruispunt		150.000					9.000	9.000	Aanpassing nodig voor eenduidig verkeersbeeld, aandachtspunt waterafvoer, hangt samen met reconstructie Bronckhorststraat bij voorkeur in zelfde jaar aanpakken.	S	algemene dekkingsmiddelen

												wordt het bestaande rioolstelsel vervangen. Tevens wordt de riolering onder het klinkepad volgeschuimd. Betreft een rond 900mm.		
noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) Herinrichting Lieveiderweg (ged. Richterslaan - James Wattstraat) te Lichtenvoorde			110.000	910.000				61.200	Wegrinrichting niet conform nieuwe richtlijnen, is bekrachtigd in het nieuwe mobiliteitsplan. Inrichten als GOW30.	S	algemene dekkingsmid delen	
noodzakelijk	M	(Vorbereidingskrediet) Reconstructie Ziekenhuisstraat Groenlo				110.000				6.600	De Ziekenhuisstraat krijgt de gewenste inrichting conform PSG	S	algemene dekkingsmid delen	
noodzakelijk	M	Beleid Klimaatadaptatie					60.000				Actie vanuit beleid klimaatadaptatie waaronder communicatie/draagvlak, opstellen masterplan, aanjagen projecten, onderzoeken per thema zoals koelteplekken, monitoring	I	vrije reserves	
noodzakelijk	M	Ontsteden in kernen van Oost Gelre					100.000				Binnen de bestaande kernen het onsteden van overbodige verharding om verdroging tegen te gaan en hittestress te voorkomen. Het betreft uitvoeren pilotlocaties om daarmee ervaring op te doen en verdieping van beleid op te stellen.	I	vrije reserves	
noodzakelijk	M	Klimaatmaatregelen voor alle kernen					40.000	40.000			Uitvoeren van maatregelen om de hittestress in de twee centrum en kleine kernen te verminderen. Maatregelen tegen hittestress zijn bijvoorbeeld een schaduwdoek aanbrengen of het ophangen van paraplu's. Maar ook het planten van bomen.	I	vrije reserves	
noodzakelijk	M	Duurzame vervanging van (laan)bomen als gevolg van uitval vanwege klimatologische omstandigheden					100.000	100.000			Droogteschade en uitval van laanbeplanting neemt toe de laatste jaren en hier gaan we de komende jaren ook nog de gevolgen van ondervinden. In 2018 heeft ons bomenbestand veel schade opgelopen door extreme droogte. Deze schade is niet	I	vrije reserves	

													gelijk zichtbaar maar pas na enkele jaren. Met dit krediet willen we de onstane schade compenseren door nieuwe bomen aan te planten vanuit deze uitzonderlijke schadegolf		
Gewenst	L	(Vorbereidingskrediet) Herinrichting Aaltenseweg te Lichtenvoorde			110.000	1.500.000					96.600	Wegrinrichting niet conform nieuwe richtlijnen, is bekrachtigd in het mobiliteitsplan. Vanwege grote ruimtelijke ontwikkelingen zal er eerst een bredere visie komen alvorens we de Aaltenseweg gaan herinrichten.	S	algemene dekkingsmid delen	
Gewenst	L	Programma Stad Groenlo (vorbereidingskrediet) vernieuwen brug Eibergseweg	2.050.000					123.000	123.000	123.000	0	De brug bij de Eibergseweg in 2027 aanpassen conform ontwerp Mattelierstraat. Versterking versting met historische brug PSg. Het voorbereidingskrediet is in 2025 beschikbaar gesteld.	S	algemene dekkingsmid delen	
Gewenst	L	Programma Stad Groenlo (vorbereidingskrediet) vernieuwen brug Ruurloseweg				200.000				- 12.000		De brug in de Ruurloseweg in 2030 aanpassen conform ontwerp Mattelierstraat. (planvorming aansluiten bij planvorming Marga Klompe en Ziekenhuisstraat). Hiervoor is een voorbereidingskrediet noodzakelijk.	S	algemene dekkingsmid delen	
		Totaal aan investeringen programma 3	9.422.500	7.760.000	8.840.000	4.320.000									
		Totaal budgett air beslag programma 3					457.583	827.373	1.133.837	1.817.883					

Programma 4: Dienstbaar en verbonden

P4 nieuw

		Totaal overzicht van de	
--	--	--------------------------------	--

voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030													
Programma		4 - Dienstbaar en verbonden											
Urgentie	Prioriteit	Omschrijving	Investeringen				Budgettaire lasten					I/S	dekking
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030			
Noodzakelijk	M	AI-servers	160.000					35.200	35.200	35.200	De inzet van AI biedt kansen om onze dienstverlening te verbeteren en interne processen efficiënter te maken. Routinematige taken kunnen sneller en nauwkeuriger worden uitgevoerd, waardoor medewerkers meer ruimte krijgen voor complexere vraagstukken en persoonlijk contact met inwoners en ondernemers. Voor de dienstverlening betekent dit snellere, consistente beantwoording van vragen, kortere doorlooptijden en minder fouten. Ook wordt informatie beter toegankelijk, bijvoorbeeld door ondersteuning bij het zoeken en samenvatten van documenten. Dit draagt bij aan een meer klantgerichte organisatie. Intern helpt AI bij betere besluitvorming door data sneller te analyseren en inzichten te bieden. Daarnaast zorgt het voor meer uniformiteit in werkprocessen. Een zorgvuldige en veilige implementatie is daarbij essentieel. Door te kiezen voor on-premise servers blijft data binnen de organisatie, wat de privacy, informatiebeveiliging en regie versterkt en de afhankelijkheid van externe partijen	S	algemene dekkingsmiddelen

											beperkt. Met deze investering leggen we een toekomstbestendige basis voor verdere digitalisering en innovatie. De aanschaf van twee on-premise AI-servers (€160.000) is daarmee een noodzakelijke en verantwoorde stap om AI veilig en effectief in te zetten voor betere dienstverlening en efficiëntere processen.		
Noodzakelijk	M	VTH applicatie softwarepakket					35.000	35.000	35.000	35.000	De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen brengen ingrijpende veranderingen met zich mee voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Een moderne, goed ingerichte VTH-applicatie is noodzakelijk om deze wettelijke taken efficiënt, rechtmatig en digitaal uit te voeren.	S	algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	Dienstverlening burgerzaken					80.000	80.000	80.000	80.000	In 2023 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar Burgerzaken. Uit benchmarking kwam naar voren dat het team 2,1 fte onderformatie zit. De meest kwetsbare positie, de BRP-specialist, is per 1/1/2025 ingevuld binnen het team Burgerzaken. Door de blijvende toename van gecompliceerde aanvragen voor naturalisaties, casussen op het gebied van internationaal privaatrecht IPR), (extra) verkiezingen zijn deze middelen in de toekomst ook nodig om de gevraagde dienstverlening te kunnen (blijven) leveren.	S	algemene dekkingsmiddelen
Noodzakelijk	M	VTH applicatie softwarepakket - eenmalige					125.000				De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging	I	vrije reserves

		implementatiekosten									voor het bouwen brengen ingrijpende veranderingen met zich mee voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Een moderne, goed ingerichte VTH-applicatie is noodzakelijk om deze wettelijke taken efficiënt, rechtmatig en digitaal uit te voeren.		
noodzakelijk	M	WOO-verzoeken					30.000				Om de afhandeling van WOO-verzoeken toekomstbestendig en efficiënt te organiseren, wordt onderzocht op welke wijze digitalisering en automatisering hierin kunnen ondersteunen. Hiervoor wordt voorgesteld een eenmalig budget van € 30.000 beschikbaar te stellen voor onderzoek naar, selectie van en eventuele aanschaf en implementatie van een passend platform voor de ondersteuning van WOO-processen, waaronder het verzamelen, beoordelen, anonimiseren en publiceren van documenten. Deze aanvraag heeft een incidenteel karakter en is gericht op het verbeteren van de inrichting van het proces. Eventuele structurele gevolgen voor beheer, capaciteit of doorontwikkeling worden, indien van toepassing, op een later moment afzonderlijk in beeld gebracht en voorgelegd	I	vrije reserves
Noodzakelijk	M	Contractregister en -beheer						80.000	80.000	80.000	Door de accountant is al meerdere keren het risico van geen contractenregister en -beheer benoemd in de managementletter. Het risico is dat contracten niet inzichtelijk zijn en	S	algemene dekkingsmiddelen

											daardoor niet tijdig een aanbestedingsproce dure wordt opgestart. Ook is het risico dat dezelfde dienst bij meerdere leveranciers wordt gekocht en daardoor samen over de aanbestedingsgrens gaan. Met deze middelen willen we dit risico mitigeren.		
noodzakelij k	M	Voldoen aan wettelijke verplichtingen digitale dienstverlening voor onze inwoners en ondernemers					150.000	150.000	150.000	150.000	"Bij alle gemeenten in Nederland speelt digitale dienstverlening en de daarbij horende digitale transformatie, als gevolg van Europese en landelijke wetgeving, een steeds grotere rol. Zo ook in onze gemeente. Zonder structurele verbeteringen ontstaan knelpunten in de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers, zoals inefficiënte processen en beperkte toegankelijkheid. Ook lopen we het risico niet te voldoen aan wettelijke verplichtingen. Voor uitgebreidere toelichting, zie programma 4 Kadernota.	S	algemene dekkingsmiddelen
noodzakelij k	M	Doorontwikkeling participatie/uitdaagrecht					95.000	95.000	95.000	95.000	Participatie is essentieel voor een sterk en inclusief gemeentelijk beleid, maar de verwachtingen hierover zijn toegenomen. Daarom is een gestructureerd en zorgvuldig participatieproces nodig, waarbij een participatieadviseur een onmisbare rol speelt. Door inwoners vroegtijdig en actief te betrekken, worden betere beslissingen genomen en groeit het vertrouwen in de gemeente. Dit proces vraagt om een interne gedragsverandering en continue	S	algemene dekkingsmiddelen

												aandacht, zodat participatie in alle beleidsdomeinen wordt geïntegreerd. Uiteindelijk versnelt goed georganiseerde participatie besluitvorming, voorkomt weerstand en draagt bij aan een inclusieve en democratische samenleving. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de tekst in programma vier van de Kadernota.		
		Totaal aan investeringen programma 4	160.000	0	0	0								
		Totaal budgettaire beslag programma 4					515.000	475.200	475.200	475.200				

Nieuw beleid programmabegroting 2026-2029

Totaal overzicht van de voorstellen van nieuw beleid per programma 2027 - 2030														
Programma		4 - Dienstbaar en verbonden												
Urgentie	Prioriteit	Omschrijving	Investeringen				Budgettaire lasten					S/I	dekking	
			2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030				
noodzakelijk	M	Externe adviezen					10.000	10.000			Tijdelijk budget voor de actualisatie van het huidige functiehuis. Het gaat dan om advisering mbt invoering systeem en inpassing functies en toekomstige advisering over lopende zaken (exclusief licentiekosten, certificering/trainingskosten).	I	vrije reserves	

noodzakelijk	M	Versterken (regionale) samenwerking					109.000				Een gemeente kan haar taken steeds minder zelfstandig uitvoeren. De complexiteit van maatschappelijke opgaven en de gezamenlijke regionale agenda's vragen om intensievere samenwerking. Om beter zicht te krijgen op het regionale speelveld en de mogelijkheden voor samenwerking, wordt in 2027 een eenmalige impuls gegeven aan strategische regionale positionering en netwerkvorming. Deze impuls richt zich op het versterken van regionale verbindingen, het in beeld brengen van samenwerkingskansen en het ontwikkelen van een integraal perspectief op bovenregionale opgaven. De werkzaamheden worden uitgevoerd in 2027. Na afloop wordt geëvalueerd welke resultaten de impuls heeft opgeleverd en wordt beoordeeld of en op welke wijze vervolgstappen wenselijk zijn.	I	vrije reserves
noodzakelijk	M	Vervanging van elektrische auto	35.000					7.700	7.700	7.700	Reguliere vervanging	S	algemene dekkingsmiddelen
wenselijk	L	Aanschaf 5 elektrische fietsen	10.000					2.200	2.200	2.200	We willen het gebruik van de elektrische fietsen stimuleren voor dienstreizen in de gemeente zelf. Dit scheelt weer in het autoverbruik. De fietsen die er nu zijn, zijn enorm slecht en verouderd. Men pakt dus eigen auto en declareert vervolgens dienstreizen. Door dienstfietsen aan te bieden voor de korte afstand beperken we het autogebruik en verminderen we reiskosten.	S	algemene dekkingsmiddelen
		Totaal aan investeringen programma 4	45.000	0	0	0							
		Totaal budgettair beslag programma 4					119.000	19.900	9.900	9.900			

Bijlage 2: Bijlage bij paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bijlage bij paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Totaaloverzicht risico's t.b.v. berekening weerstandscapaciteit

Omschrijving risico	Risicoklasse	Kans
EXTERNE RISICO'S		
Terugloop aantal bouwvergunningaanvragen.	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
(Verbaald) geweld tegen een ambtenaar of bestuurder.	< 50.000	mogelijk (ééns in de 5 jaar)
Rentestijging, inflatie (kostenstijging).	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Onvoorziene saneringsprojecten	50 - 200.000	mogelijk (ééns in de 5 jaar)
BEDRIJFSVOERINGS RISICO'S		
Het risico van budgetoverschrijdingen op loonkosten / inhuur personeel.	50 - 200.000	zeker (vaker dan ééns per jaar)
Onvoldoende greep op toekomstige financiële positie en mogelijkheden.	200.000 - 500.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Taakstellende bezuiniging (ombuiging) wordt niet gerealiseerd.	200 - 500.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Inkoop van goederen of diensten in strijd met geldende regelgeving (eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid, Europese richtlijnen)	200 - 500.000	zelden (ééns in de tien jaar)
Stilzwijgende verlenging van contracten.	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Onvolkomenheden (niet volledig, onjuiste waarden) in de w/OZ-administratie	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Verhogen voorziening wethouderspensioenen	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
VERBONDEN PARTIJEN		
Instellingen waarvoor de gemeente garant staat komen in (financiële) problemen	50 - 200.000	zelden (ééns in de tien jaar)
Regio Achterhoek	< 50.000	zeker (vaker dan ééns per jaar)
Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland	< 50.000	zeker (vaker dan ééns per jaar)
DEELNEMINGEN		
Alliander NV	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
BNG	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
OPENEINDE REGELINGEN		
WMO		
Maatwerkvoorzieningen w/MO	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Maatwerkdienstverlening 18+	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Vervoersvoorzieningen	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Huishoudelijke hulp	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Wmo begeleiding (PGB)	< 50.000	mogelijk (ééns in de 5 jaar)
Schuldhelpverlening	< 50.000	mogelijk (ééns in de 5 jaar)
Jeugdzorg		
Maatwerkdienstverlening 18-	200.000 - 500.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Jeugdhulp (incl LV) verblijf en crisis	200.000 - 500.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
GGZ	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Dyslexie	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
PGB Jeugd	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Geëscaleerde zorg 18-	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Participatiewet		
Begeleide participatie (wS/w)	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Arbeidparticipatie	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
Inkomensvoorzieningen	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
w/wB (netto)	50 - 200.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)
IOA/w	< 50.000	zo goed als zeker (ééns per jaar)

Bijlage 3: BBV Beleidsindicatoren

BBV Beleidsindicatoren

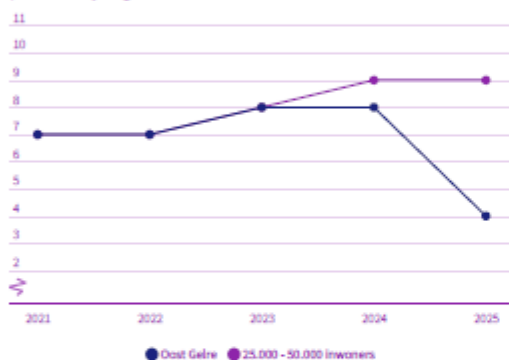

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Veiligheid

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

Halt | 2021 - 2025

Economie

Functiemenging

58,4%
Oost Gelre

50,7%
25.000 - 50.000 inwo...

Meerdere bronnen | 2024

Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inw.15 t/m 64jr

160,9
Oost Gelre

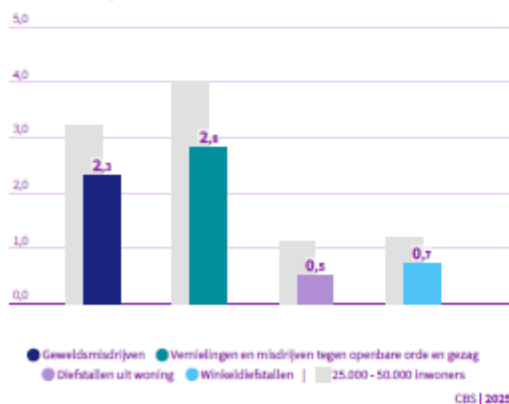
182,6
25.000 - 50.000 inwo...

LISA | 2024

Onderwijs

Misdrijven

Oost Gelre, per 1.000 inwoners

CBS | 2025

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

12,0
Oost Gelre

5,7
25.000 - 50.000 inwo...

DUO/Ingrado | 2024

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

16
Oost Gelre

26
25.000 - 50.000 inwo...

DUO/Ingrado | 2024

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,1%
Oost Gelre

2,0%
25.000 - 50.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2024

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

39,3%
Oost Gelre

44,7%
25.000 - 50.000 inwoners
Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen

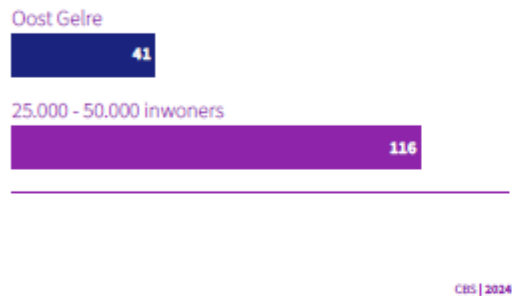
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

1.019,9
Oost Gelre

744,8
25.000 - 50.000 inwoners
Meerdere bronnen | 2024

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

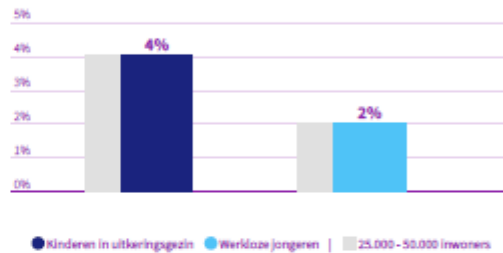

Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Oost Gelre

1%
25.000 - 50.000 inwoners
CBS | 2023

Achterstand onder jeugd Oost Gelre

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

28,8%
Oost Gelre

X
25.000 - 50.000 inwoners
Klimaatmonitor | 2024

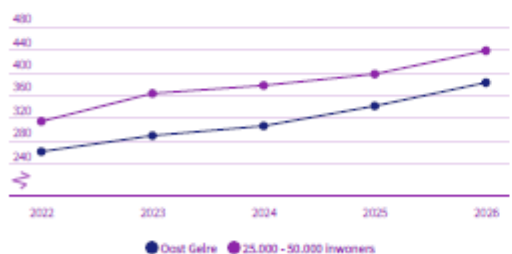
Netto arbeidsparticipatie

75,6%
Oost Gelre

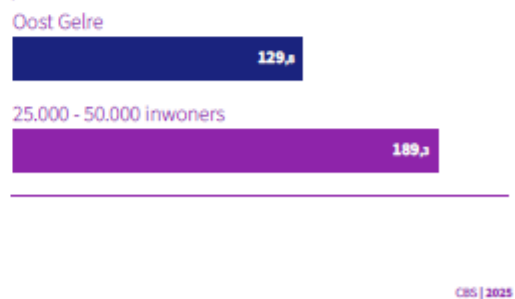
73,6%
25.000 - 50.000 inwoners
CBS | 2025

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

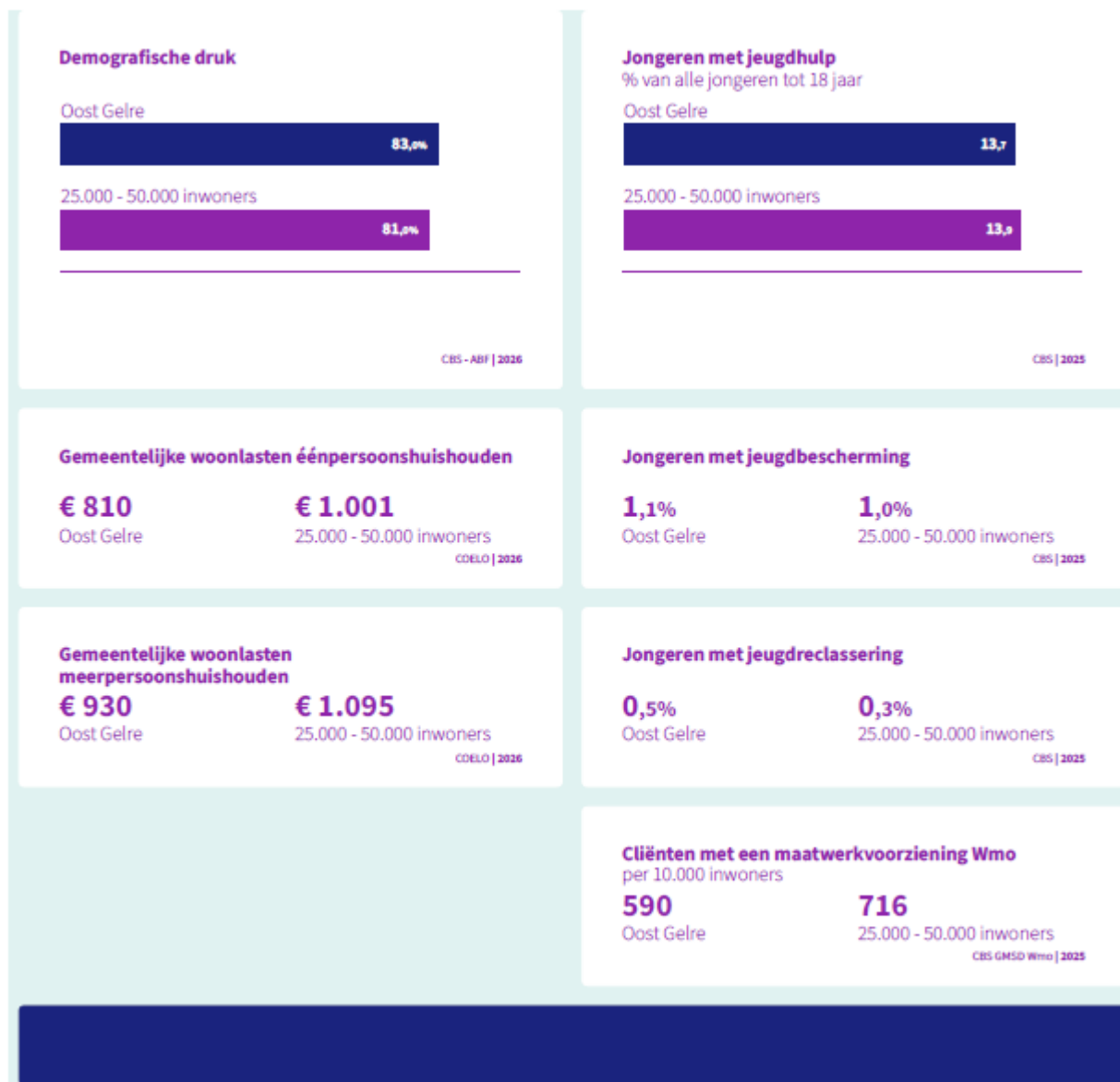
3,5
Oost Gelre

7,2
25.000 - 50.000 inwoners
BAG/ABF | 2024

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

484,3
Oost Gelre

222,1
25.000 - 50.000 inwoners
CBS | 2025

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWIR	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen

BAG	Basis Registratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijzondere Bijstand Zelfstandigen
BIC	Biobased Innovation Center
BIG	Baseline informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BIO	Baseline informatiebeveiliging Overheid
BKP	Beeldkwaliteitsplan
BOA	Bijzondere Opsporings Ambtenaar
Bor	Besluit omgevingsrecht
BRP	Basisregistratie Personen
B&W	Burgemeester en Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CIF	Communication & Infrastructure Fund
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheid
DBO	Dorpsbelangen organisaties
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DIFTAR	Differentiatie Tarieven Afvalstoffenheffing
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DURP	Digitale Uitvoering Ruimtelijke Processen
ECAL	Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers
ECB	Europese Centrale Bank
EED	Europese Energie-Efficiency Richtlijn
ENSIA	Eenduidige Normatie Single Information Audit
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering Decentrale Overheid
GEO	Geografische Informatie
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GMSD	Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GSF	Gelderse
Sportfederatie	
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
HRM	Human Resource Management
ICT	Informatie en Communicatie Technologi
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers

IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen
IVP	Integraal Veiligheidsplan
LOP	Landschapsonwikkelingsplan
MFA	Multifunctionele accommodatie
MT	Managementteam
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
OLO	Omgevingsloket Online
OZB	Onroerendezaak belasting
P&C	Planning & control
P&O	Personeel & Organisatie
PPS	Publiek Private Samenwerking, PPS is een samenwerkingsverband waarbij overheid en bedrijfsleven samen een project realiseren op basis van een heldere taak- en risico verdeling
PW	Participatiewet
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROVA	Afvaladvies-, regie- en verwijderings organisatie Achterhoek
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling
RWS	Rijkswaterstaat
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SDOA	Sociale Dienst Oost Achterhoek
SIOG	Website www.sameninoostgelre.nl
SON	Stadsbank Oost Nederland
SPP	Strategische personeelsplanning
SUWInet	Werk en Inkomen Digitaal
SW	Sociale Werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers- verzekeringen
Vhrosv	Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stadsvernieuwing
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNO-NCW	Grootste ondernemingsorganisatie van Nederland, Verbond van Nederlandse ondernemingen (VNO) en Nederland Christelijk Werkgeversbond (NCW)
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
VPB	Vennootschapsbelasting
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijk Ordening en Milieu
VWS	Volkshuisvesting Welzijn en Sport
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WBO	Werkbaan Oost

WKB	Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen
WKPB	Wet kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
WNRA	Wet Normalisatie rechtspositie ambtenaren
WSW Werkvoorziening	Wet Sociale
Wwb	Wet werk en bijstand
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
ZVW	Zorgverzekeringswet